

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ ІГОРЯ
СІКОРСЬКОГО»**

Факультет менеджменту та маркетингу
Кафедра економіки та підприємництва

До захисту допущено:
Завідувач кафедри
_____ Петро КРУШ
«__» _____ 2020 р.

Дипломна робота

на здобуття ступеня бакалавра

за освітньо-професійною програмою «Економіка підприємства»

спеціальності 051 «Економіка»

**на тему: «Економічне обґрунтування напрямків зростання
прибутковості комунального підприємства»**

Виконав:
студент IV курсу, групи УЕ-61
Солосіч Олександр Сергійович _____

Керівник:
професор, д.е.н., професор
Тульчинська Світлана Олександрівна _____

Консультант з економіко-математичного підрозділу:
к.е.н., доцент
Кузьмінська Наталія Леонідівна _____

Рецензент:
к.е.н., доцент
Черненко Наталія Олександрівна _____

Засвідчую, що у цій дипломній роботі
немає запозичень з праць інших авторів
без відповідних посилань.
Студент _____

Київ – 2020 року

**Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»**

Факультет менеджменту та маркетингу

Кафедра економіки та підприємництва

Рівень вищої освіти - перший (бакалаврський)

Спеціальність – 051 «Економіка»

Напрямок підготовки «Економіка підприємства»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____Петро КРУШ

«___» _____ 2020 р.

ЗАВДАННЯ

на дипломну роботу студенту

Солосічу Олександрю Сергійовичу

1. Тема роботи «Економічне обґрунтування напрямків зростання прибутковості комунального підприємства», керівник роботи: Тульчинська Світлана Олександрівна, д.е.н., професор кафедри економіки і підприємництва затверджені наказом по університету від «___» _____ 20__ р. № _____

2. Термін подання студентом роботи _____

3. Вихідні дані до роботи: Форма №1 «Баланс», Форма №2 «Звіт про фінансові результати», статистична звітність за 2014-2018 роки, законодавчі та нормативні акти України.

4. Зміст роботи:

Розділ 1. Теоретико-методологічні аспекти прибутковості діяльності підприємства

1.1. Сутність, функції та класифікація прибутку як економічної категорії

1.2. Фактори впливу та резерви зростання прибутковості діяльності підприємства

1.3.Методичні підходи до оцінювання та забезпечення прибутковості діяльності підприємства

Розділ 2. Аналіз прибутковості діяльності КП «Промінь»

2.1.Господарсько-правові засади функціонування підприємства КП «Промінь» та його загальна характеристика

2.2. Аналіз економічного стану КП «Промінь»

2.3. Оцінювання прибутковості діяльності КП «Промінь»

2.4. Кореляційно-регресійний аналіз прибутковості діяльності КП «Промінь»

Розділ 3. Економічне обґрунтування напрямів зростання прибутковості діяльності КП «Промінь»

3.1. Напрями підвищення прибутковості діяльності КП «Промінь»

3.2. Обґрунтування доцільності пропозицій щодо підвищення прибутковості КП «Промінь»

3.3. Розрахунок витрат на реалізацію заходів щодо підвищення прибутковості КП «Промінь»

3.4. Оцінка соціально-економічної ефективності проведених заходів щодо підвищення прибутковості КП «Промінь»

5. Перелік ілюстративного матеріалу: презентація дипломної роботи.

6. Консультанти розділів роботи:

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділ 2, пункт 2.4	к.е.н., доц. Кузьмінська Н.Л		
Нормоконтроль	к.е.н., доц. Кривда О.В		

7. Дата видачі завдання _____

Календарний план

№ з/п	Назва етапів виконання дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Затвердження теми науковим керівником	13.12.2019 р.	
2	I розділ написання д/р	23.01.2020 р.	
3	II розділ написання д/р	05.03.2020 р.	
4	III розділ написання д/р	16.04.2020 р.	
5	Попередній захист дипломної роботи	25.05.2020 р.	
6	Строк подання дипломної роботи на кафедру	04.06.2020 р.	
7	Захист дипломної роботи	15.06.-16.06.2020 р.	

Студент

Олександр СОЛОСІЧ

Керівник роботи

Світлана ТУЛЬЧИНСЬКА

РЕФЕРАТ

Дипломна робота Солосіча Олександра Сергійовича на тему «Економічне обґрунтування напрямків зростання прибутковості комунального підприємства», напрям підготовки 6.030504 «Економіка підприємства», КПІ ім. І. Сікорського, 2019, Київ.

Дипломна робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Робота виконана в обсязі 138 сторінок друкованого тексту, містить 28 рисунків, 49 таблиць та 5 додатків.

Мета роботи полягає у економічному обґрунтуванні напрямків зростання прибутковості діяльності Комунального підприємства «Промінь».

Для економічного обґрунтування напрямків зростання прибутковості діяльності Комунального підприємства «Промінь» було використано наступні методи: вертикальний та горизонтальний методи аналізу, графічний, табличний, порівняльний, коефіцієнтний, калькуляційний методи, методи економіко-математичного аналізу.

В роботі здійснено аналіз показників поточного стану підприємства та запропоновано заходи з диверсифікації діяльності, шляхом введення 5 нових видів продукції, а також надано рекомендації з реструктуризації штату адміністративного персоналу; проведено ґрунтовний аналіз розроблених пропозицій та надане відповідне розрахункове підтвердження їх високої ефективності, обґрунтовано, що впровадження даних заходів забезпечить зростання прибутковості підприємства.

Об'єкт дослідження – прибутковість діяльності КП «Промінь».

Предмет дослідження – сукупність теоретичних, методичних та практичних підходів до підвищення прибутковості діяльності КП «Промінь».

Ключові слова: прибуток, прибутковість, комунальне підприємство, диверсифікація, рентабельність, шкільне харчування.

ABSTRACT

Thesis of Alexander Solosich on " Economic substantiation of the directions for increasing profitability of communal enterprise ", training direction 6.030504 "Economy and Business", Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, 2017, Kyiv.

The thesis consists of an introduction, 3 chapters, conclusions, list of literature sources and appendices.

The work consists of 138 pages of printed text, contains 28 figures, 49 tables and 5 appendices.

The purpose of the work is to provide economic substantiation of the directions for increasing profitability of Communal enterprise "Promin".

For economic substantiation of directions of growth of profitability of activity of the Communal enterprise "Promin" the following methods were used: vertical and horizontal methods of analysis, graphical, tabular, comparative, coefficient, calculation methods, methods of economic and mathematical analysis.

The paper outlines the analysis of the performance indicators at the enterprise and suggests the measures for diversifying the activities and introducing 5 brand-new types of products. Furthermore, it gives recommendations for personnel restructuring. A thorough analysis of the developed proposals has been carried out and the corresponding calculated confirmation of their high efficiency has been provided. It is substantiated that the implementation of these measures will increase the profitability of the enterprise. The object of research – profitability of Communal enterprise "Promin".

The subject of research – set of theoretical, methodical and practical approaches to increase the profitability of Communal enterprise "Promin".

Key words: profit, profitability, communal enterprise, diversification, profitability, school meals.

ЗМІСТ

ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРИБУТКОВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	12
1.1. Сутність, функції та класифікація прибутку як економічної категорії	12
1.2. Фактори впливу та резерви зростання прибутковості діяльності підприємства.....	25
1.3. Методичні підходи до оцінювання та забезпечення прибутковості діяльності підприємства.....	31
Висновки до розділу 1	40
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПРИБУТКОВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ КП «ПРОМІНЬ»	42
2.1 Господарсько-правові засади функціонування підприємства КП «Промінь» та його загальна характеристика	42
2.2 Аналіз економічного стану КП «Промінь»	55
2.3. Оцінювання прибутковості діяльності КП «Промінь».....	66
2.4. Кореляційно-регресійний аналіз прибутковості діяльності КП «Промінь»	71
Висновки до розділу 2.....	76
РОЗДІЛ 3. ЕКОНОМІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ ЗРОСТАННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ КП «ПРОМІНЬ»	78
3.1. Напрями підвищення прибутковості діяльності КП «Промінь».....	78
3.2. Обґрунтування доцільності пропозицій щодо підвищення прибутковості КП «Промінь»	86
3.3. Розрахунок витрат на реалізацію заходів щодо підвищення прибутковості КП «Промінь»	97
3.4. Оцінка соціально-економічної ефективності проведених заходів щодо підвищення прибутковості КП «Промінь»	106
Висновки до розділу 3	112
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	114
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	118
ДОДАТКИ.....	125

ВСТУП

Актуальність дослідження. Основними характеристиками економічних відносин сучасності є високий динамізм процесів їх розвитку, що забезпечується потужністю глобалістичних зв'язків та тотальною інформатизацією економічних систем усіх рівнів. Однак в умовах наростаючої загрози глобальної кризи такі фактори слугують каталізаторами процесів зворотних розвитку, тим самим загострюючи соціальну складову економічних відносин, зокрема її місце та значення в таких умовах. Особливо актуальними соціальні запити розвитку характерні вітчизняній економіці, які лише посилюються, враховуючи не лише складність поточного стану, але й досвід прогресивних економік, що функціонують в умовах соціально орієнтованих державних інституцій та суспільного середовища, що не є притаманним вітчизняній системі. При цьому, в такій ситуації посилюється важливість підприємств комунальної форми власності, які виступають важливою складовою регіональних економічних систем, оскільки з одного боку, забезпечують задоволення соціальних та побутових потреб населення, реалізація яких часто знаходиться у економічно нерентабельних сегментах ринку, а з іншого боку слугують важливою складовою забезпечення бюджетної стабільності органів місцевого самоврядування. Саме тому, дослідження теоретичних та прикладних аспектів забезпечення стабільного прибуткового функціонування комунальних підприємств є запорукою як соціального та інфраструктурного розвитку, так і фінансового розвитку місцевої громади.

Ступінь розробки наукової проблеми. Дослідженням економічної категорії прибутку, його місця та ролі у функціонування підприємницьких структур присвячена велика кількість вітчизняних наукових праць. Відзначимо особливий внесок у розвиток теоретичної основи дослідження даної проблематики таких вчених як М.Т. Білуха, М.І. Горбатюк, В.М. Гриньова, Л. І. Данилова, А.Г. Загородній, І.В. Зятковський, О.Р. Квасовський, О.Р. Кривицька, М.І. Крупка, Л.Ю. Кучер, С.В. Мочерний, В.М. Опарін, С.Ф. Покропивний, Г.В.

Савицька, Н.М. Цал-Цалко. Однак, попри ґрунтовний теоретичний аналіз, в умовах сучасності, які вирізняються стрімким розвитком економічних відносин, активними змінами у нормативно-правовому забезпеченні, мінливістю та нестабільністю зовнішнього середовища актуалізують дослідження направлені на вдосконалення існуючих підходів у трактуванні, класифікації, оцінці та управлінні прибутковістю діяльності підприємства.

Зв'язок роботи з науково-дослідними темами. Дипломну роботу виконано відповідно до планів науково-дослідних робіт кафедри економіки та підприємництва НТУУ «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» за темою: «Сучасні проблеми економіки та управління підприємствами і шляхи їх вирішення (№ ДРН 0116U004579)», у межах якої автором особисто обґрунтовано теоретико-методологічні засади забезпечення прибутковості діяльності підприємства та надано практичні рекомендації щодо шляхів забезпечення зростання прибутковості діяльності Комунального підприємства «Промінь».

Метою дипломної роботи є економічне обґрунтування напрямків зростання прибутковості діяльності Комунального підприємства «Промінь».

У рамках представленої мети в ході виконання роботи було поставлено та виконано наступні **завдання**:

- досліджено сутність, функції та класифікацію прибутку як економічної категорії;
- виділено чинники впливу на рівень прибутковості діяльності підприємства та визначено резерви її зростання;
- обґрунтовано методичні підходи до оцінювання та забезпечення прибутковості діяльності підприємства;
- здійснено розгляд господарсько-правових засад функціонування підприємства КП «Промінь» та надана його загальна характеристика;
- проведено ґрунтовний аналіз економічного стану КП «Промінь»;
- здійснено оцінку прибутковості діяльності КП «Промінь»;

- проведено кореляційно-регресійний аналіз прибутковості діяльності КП «Промінь»;
- визначено та систематизовано напрямки підвищення прибутковості КП «Промінь»;
- обґрунтовано економічну доцільність пропозицій щодо підвищення прибутковості КП «Промінь»;
- здійснено розрахунок витрат на реалізацію заходів щодо підвищення прибутковості КП «Промінь»;
- проведено оцінку соціально-економічної ефективності проведених заходів щодо підвищення прибутковості КП «Промінь».

Об'єктом дослідження є процес підвищення прибутковості діяльності КП «Промінь».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних підходів до підвищення прибутковості діяльності КП «Промінь».

Методи дослідження. У рамках даної роботи було використано широкий спектр загальнонаукових методів та спеціальних методів наукового пізнання, зокрема з метою визначення економічної сутності прибутку його основних функцій та видів, систематизації чинників та резервів підвищення прибутковості були застосовані методи аналізу, синтезу, класифікації, узагальнення та формалізації, абстрактно-логічний метод. В процесі здійснення економічного аналізу застосовувався переважно метод коефіцієнтів, також для належного представлення отриманих результатів було використано графічний та табличний методи. Окремо для здійснення математичної оцінки прибутковості діяльності підприємства були застосовані методи економіко-математичного аналізу, такі як кореляційно-регресійний аналіз.

Практичне значення отриманих результатів. Отримані результати дослідження мають високу прикладну цінність, яка виявляє себе у розроблених заходах щодо підвищення рівня прибутковості КП «Промінь», які позитивно зарекомендували себе в процесі впровадження на відповідному підприємстві. (Акт впровадження № 2143)

Апробація. Основні результати дипломної роботи були обговорені та отримали позитивну оцінку у ході їх представлення на таких науково-практичних конференціях: VIII Всеукр. наук.-практ. конф. студентів і молодих учених «Актуальні проблеми використання економічного потенціалу: держава, регіон, підприємство» (м. Бердянськ, БУМіБ, 18-19 квітня 2019), XVIII Міжнародної наук.-практ. конф. «Розвиток підприємництва як фактор росту національної економіки» (16 листопада 2019, КПІ ім. І. Сікорського, м. Київ), III International Scientific and Practical Conference «Topical issues of the development of modern science (13-15 November 2019, Sofia, Bulgaria)», II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Формування ефективних механізмів управління в умовах трансформації соціально-економічних систем» (12 березня 2020, м. Харків), XIX Міжнародна науково-практична конференція студентів, аспірантів і молодих вчених «Науково-технічний розвиток: економіка, технології, управління» (14-16 квітня 2020, КПІ ім. І. Сікорського, м. Київ); I Всеукраїнська науково-практична конференція студентів, аспірантів і молодих вчених «Управління персоналом в інституційній економіці» (29 квітня 2020 року, КПІ ім. І. Сікорського, м. Київ); 5th International scientific and practical conference “Eurasian scientific congress” (May 17-19, 2020, Barcelona, Spain).

За результатами дослідження було опубліковано 3 статті у наукових фахових виданнях України, зокрема у фаховому науковому виданні з економіки «Агросвіт» (випуск 22 (2019), выпуск 5 (2020)) та у фаховому науковому журналі «Підприємство та інновації» (випуск 7 (2019)).

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРИБУТКОВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність, функції та класифікація прибутку як економічної категорії

Однією з базових економічних категорій, якими оперує ринкова економіка є категорія «прибутку», яка слугує як цільовим орієнтиром будь-яких форм підприємницької активності, так і рушійною силою соціально-економічного розвитку систем усіх рівнів. Високий ступінь теоретичної та практичної ваги поняття прибуткуобумовлений його роллю у функціонуванні ринкових форм економічних відносин, і водночас діаметрально протилежною ситуацією для економічних моделей, котрим властивий статичний характер таких форм відносин. Яскравою ілюстрацію приведеної тези є порівняння місця прибутку у ринковій та командно-адміністративній моделях економічних систем. Адже, функціонування ринку у класичному його розумінні надає прибутку, з одного боку, значення кінцевого результативного показника (мети діяльності), а з іншого дозволяє за рахунок цього сформулювати ефективну систему стимулювання процесів розвитку, водночас, розглядаючи роль прибутку у командно-адміністративній моделі, спостерігаємо таку ситуацію, за якої іманентні їй плановість та концентрованість суб'єктів розподілу економічних благ зводять прибуток до ролі об'єкта розподілу, здійснюваного центральними органами планової економіки, що неминує призводити до дисфункціоналізації прибутку як економічної категорії та повної невідповідності фактичного стану реальним потребам, тих суб'єктів, на користь яких мав бути здійснений розподіл. Виходячи з цього, бачимо, що у сучасних умовах, прибуток виступає драйвером будь-яких змін як у межах цільової орієнтації діяльності конкретного економічного суб'єкта, так і щодо направленості процесів, які протікають в масштабах національної економіки.

Прибуток є однією з базових економічних категорій, сутнісно породженою відносинами обміну, які були притаманні суспільству навіть у

навіть найбільш ранніх етапах його розвитку. Широкого розвитку дане поняття набуло разом із поступовим становленням системи товарно-грошових відносин, утвердженням інституту держави і права власності.

Саме тому дослідження історичного розвитку наукових поглядів та розроблених на їх базі повноцінних теорій прибутку є початковим етапом для формування цілісного уявлення про природу прибутку та його роль у розвитку економічних відносин.

Найперші спроби наукових досліджень у напрямку аналізу економічних процесів та явищ, зокрема прибутку як невід'ємної їх складової датуються IV-III століттями до н.е. у працях мислителів та філософів Стародавнього Китаю, якими вперше було надано визначення прибутку, як результату нерівноцінного обміну товарами. Також, схожі пояснення можна знайти й у праці філософів Стародавньої Індії (зокрема Артхашастрі), у якій розкривається спекулятивний характер прибутку у сфері обігу, як тої частини вартості товару, яка утворюється внаслідок його перепродажу за підвищеною ціною, при цьому, визнається існування збутових витрат, окрім власне виробничих. Варто відзначити великий вклад у розвиток даного поняття філософами Стародавньої Греції. Для прикладу, Арістотель у своїх працях виділяв природну та неприродну сфери отримання багатства, до першої відносячи економіку (виробничу сферу), а до другої – хремастику (сферу обігу). Хремастику мислитель порівнює з «мистецтвом наживати багатство» за допомогою великих торговельних угод для перепродажу і лихварських угод [1, с.76].

З плином часом відбувався поступовий розвиток грошових відносин та зміна технологічних укладів, що призвело до появи на початку XV століття більш розгорнутих вчень та напрямків наукового пізнання, які прагнули пояснити передумови та причини виникнення багатства та економічного розвитку. Нижче на рисунку 1.1, представлено ключові концептуальні теорії, у рамках яких, була здійснена спроба дослідження економічної сутності прибутку.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ТЕОРІЇ ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СУТНОСТІ ПРИБУТКУ

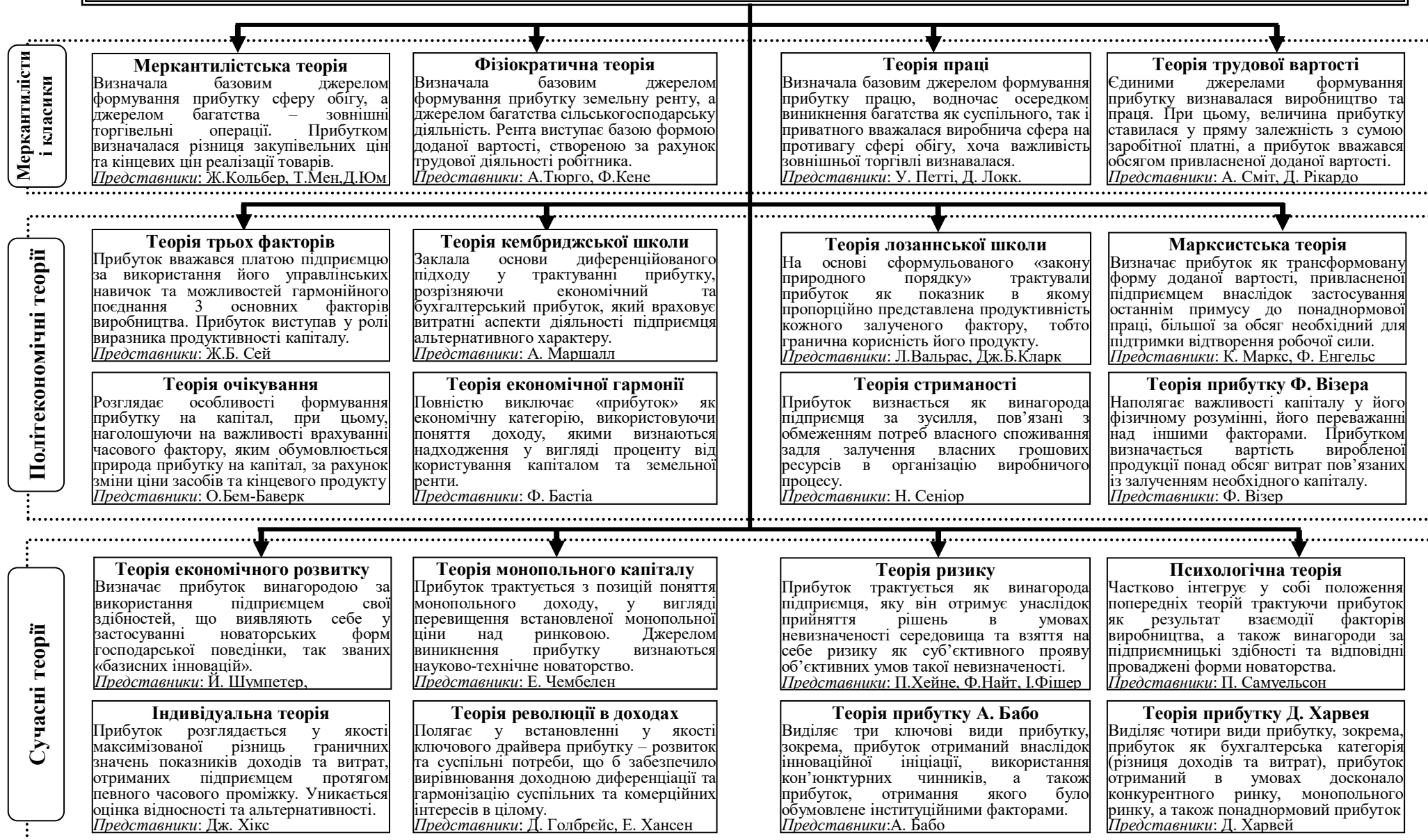

Рисунок 1.1 – Концептуальні теорії щодо визначення економічної сутності прибутку

Джерело: узагальнено автором на основі [1, 2, 3, 4, 5]

Представлені у таблиці 1.1 концептуальні теорії, що багатоаспектно характеризують економічну природу, сутність та джерела виникнення прибутку дозволяють усвідомити складність даного поняття та його теоретичну вагу. Зазначимо, що розглянуті теорії не є взаємовиключними, навпроти, кожна з них враховує і частково інтегрує у собі теоретичні надбання попередніх досліджень. Разом з тим, деякими дослідниками [6] була здійснена спроба теоретичної систематизації висвітлених вище теорій та наукових поглядів, в результаті чого було виокремлено наступні узагальнені теоретичні підходи до трактування прибутку:

- факторний (прибуток розглядається як результативний прояв взаємодії окремих виробничих факторів або усієї їх сукупності);
- функціональний (прибуток ототожнюється з поняттям монополістичного доходу, отриманого за рахунок провадження техніко-технологічних заходів інноваційного характеру);
- трудовий (прибуток трактується як трансформована форма доданої вартості, яка була створена працівником у сфері виробництва понад обсягу необхідного для нормального відтворення і в подальшому привласнена підприємцем);
- компенсаційний (прибуток розглядається у якості форми винагороди підприємця за використані у процесі господарювання здібності адміністративно-організаційного характеру, прийнятий ризик (прибуток слугує компенсацією прийнятого ризику) та залученого задля цього капіталу);
- психологічний (прибуток виступає наслідком протікання внутрішньо особистісних психокогнітивних процесів, які спонукають підприємця йти на потенційний ризик задля організації виробничої діяльності та перспективного нагромадження благ).

Таким чином, описані підходи, свідчать про необхідність більш ґрунтовного дослідження прибутку з позицій економічних умов сучасності, зокрема дослідження його змісту, функцій та ролі в господарських системах різних рівнів.

Прибуток як економічна категорія є комплексним поняттям, що виступає виразником великої кількості як внутрішніх процесів конкретної організації, так і глобальних процесів економічного розвитку, саме тому, далі пропонуємо здійснити розгляд економічної ролі прибутку.

1. *Прибуток виступає виразником інтересів суб'єктів економічної діяльності*, оскільки виступає безпосереднім об'єктом інтересу з боку держави, суб'єктів підприємництва, робітників, власників підприємства та суспільства у цілому. Інтерес держави полягає в першу чергу у розумінні прибутку як об'єкта оподаткування, тобто потенційного джерела дохідних надходжень бюджетів різних рівнів, а отже і фінансового забезпечення виконання покладених на державу функцій. Інтерес підприємства перш за все полягає у якості джерела організаційного, виробничого та соціального розвитку. Інтерес робітника, обумовлений, зв'язком наявності та розміру прибутку з його матеріальним положенням, що виражається, як у можливості отримання додаткових виплат у вигляді заохочення або системи участі у прибутках, так і у скороченні штату внаслідок збиткового стану організації та неможливості або недоцільності утримання наявного рівня кадрового забезпечення. Очевидним видається інтерес власників підприємства, що обумовлений насамперед зв'язком їх індивідуального добробуту з прибутковим або збитковим станом окремого підприємства. Суспільні інтереси знаходять своє вираження через інтегрований вплив прибуткового функціонування великої кількості організацій на зовнішнє економічне середовище.

2. *Прибуток виступає ключовим індикатором ефективності діяльності як конкретної підприємницької структури, так і цілих галузевих секторів економіки*. На мікроекономічному рівні виявляється у тому, що прибуткова діяльність організації індикує про високий рівень професійних компетенцій управлінського та виробничо-технічного штату працівників підприємства. Мезоекономічний аспект даної характеристики прибутку, виявляється у тому, що рівень середніх показників прибутковості за галузями відіграє роль лакмусового папірця економічної привабливості і слугує одним із базових

факторів міжгалузевого руху капіталу. Саме тому більшість аналітичних показників та методик визначення ефективності діяльності підприємства або галузі пов'язані з кількісними показниками прибутку.

3. *Прибуток виступає драйвером прогресивного розвитку суспільства та економіки*, що обумовлено, еволюційно набутими організмом людини, інстинктивними прагненнями до постійного покращення умов зовнішнього середовища існування, як елементу відповідного адаптаційного механізму, а прибуток у сучасному його розумінні виступає універсальним засобом задоволення індивідуальних потреб будь-якого рівня, в залежності від його кількісної наявності. Саме тому, первинний матеріальний стимул, який виступає ядром прибутку як економічної категорії, спонукає ринкових суб'єктів здійснювати постійні процеси оптимізації та розвитку з метою його якісного нарощення, що в кінцевому випадку призводить до розвитку суспільства та економіки як побічного ефекту їх прагнення до задоволення власних матеріальних інтересів.

4. *Прибуток слугує джерелом внутрішньоорганізаційного розвитку підприємства*, що обумовлено функціональною роллю прибутку у забезпеченні внутрішніх процесів організації. По-перше, у рамках підприємства прибуток відіграє стабілізаційну роль, задовольняючи процеси простого відтворення організації, тобто надаючи необхідні фінансові ресурси забезпечення його нормального функціонування. По-друге, прибуток слугує запорукою економічної безпеки підприємства, оскільки розподіл чистого прибутку дозволяє у повній мірі наповнити фонди споживання та нагромадження, що при достатньому обсязі першого, дозволить сформувати певний резерв фінансової безпеки у вигляді нерозподіленого прибутку. По-третє, прибуткове функціонування підприємства складає економічний базис зростання його ринкової вартості, адже частина прибутку підприємства підлягає капіталізації, тим самим, підвищуючи рівень його вартості за рахунок росту активів. До того ж, високі показники прибутковості підприємства, формують позитивний імідж підприємства серед інвесторів, сприяючи зростанню гудвілу. По-четверте,

сукупність попередньо згаданих аспектів у своїй сукупності дозволяє покращити конкурентну позицію підприємства на ринку, укріпити поточні позиції та сформувати передумови до перспективного розширення.

На основі розглянутої економічної ролі прибутку, пропонуємо узагальнити та сформувати основні функції прибутку як економічної категорії. Однак, для початку, варто зазначити, що нараз серед наукової спільноти не вироблено остаточного переліку функцій прибутку, які б найбільш повно характеризували його природу та роль у забезпеченні економічних процесів. Традиційним підходом до визначення функцій прибутку є поділ їх на стимулюючу, розподільчу та оцінювальну. Тим не менш, існує велика кількість альтернативних підходів до даного питання.

Для прикладу, вартий уваги підхід до визначення функцій прибутку господарюючого суб'єкта, запропонований В. В. Мануйленко та Т. А. Садовською [7, с.9], які виділили наступні функції прибутку: компенсаційно-гарантійна, розвиваюча, капіталоутворююча, розподільча, інвестиційна, оцінювальна, інноваційна та іміджева.

Варто також зазначити, що існує велика кількість авторських підходів, які ідентифікують деякі специфічні функції, котрі відіграє прибуток у діяльності конкретної організації та економічних систем більш масштабного рівня. Зокрема, вітчизняні дослідники виділяють також такі функції прибутку: сигнальна [8, с.152], бюджетоутворююча [9, с.152], госпрозрахункова [10, с.152], захисна [11, с.352], капіталізації [12, с.152], акумулююча [13, с.152], облікова [14, с.152], нагромадження [15, с.152].

Однак, згадані вище альтернативні функції прибутку відзначаються, з одного боку, фрагментарністю висвітлення його ролі як економічної категорії, а з іншого боку, має місце накладання виділених функцій одна на одну, що призводить до проблем у їх якісному узагальненні та систематизації.

Саме тому, на нашу думку, варто виділити наступні основні функції прибутку, які уникають попередньо згаданих проблем ідентифікації, представлені нижче на рисунку 1.2.

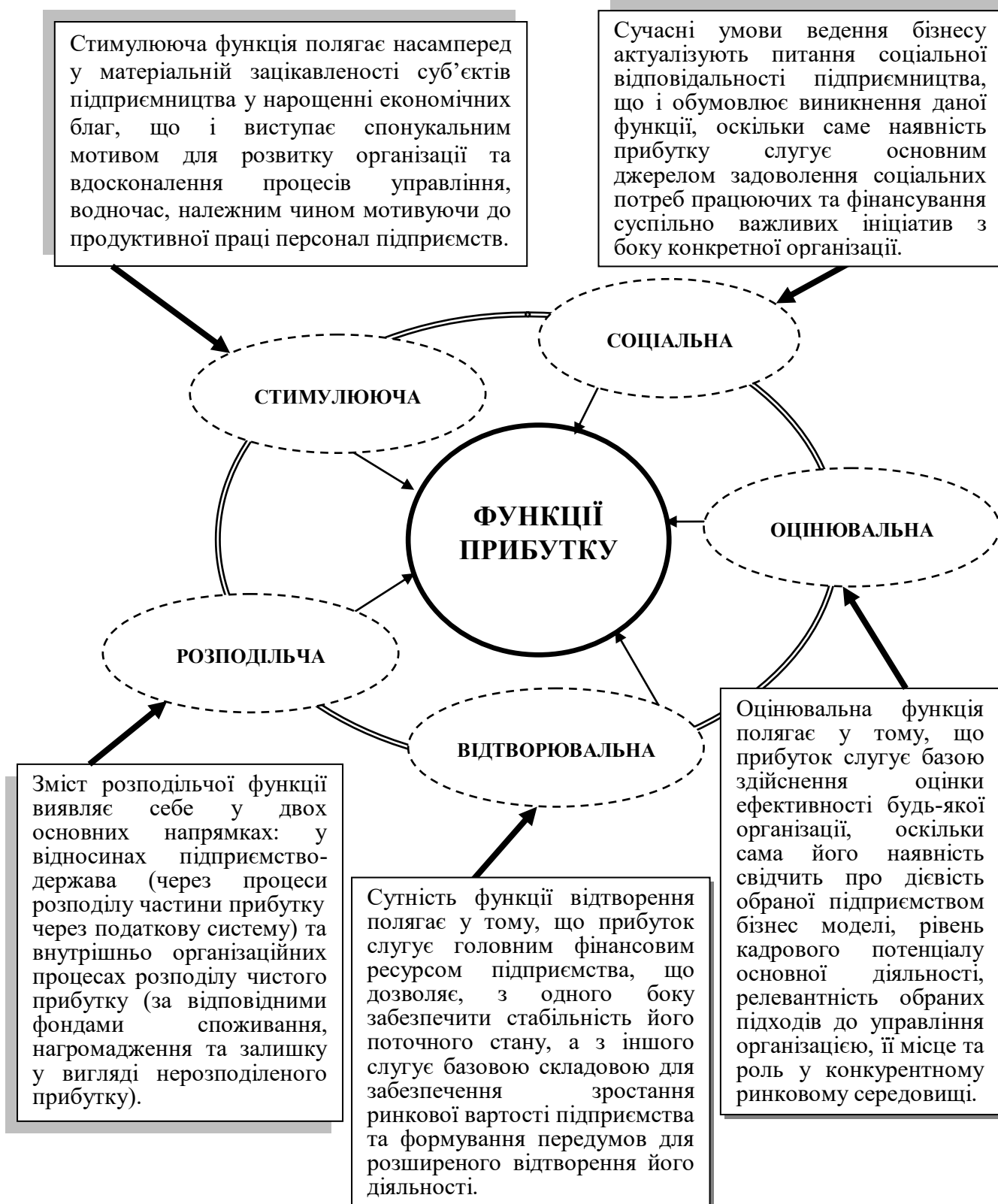

Рисунок 1.2 – Основні функції прибутку

Джерело: авторська розробка

Представлені на рисунку 1.2 функції найбільш узагальнено та повно характеризують економічну сутність прибутку з позицій його ролі у діяльності підприємницької структури.

Наступним етапом розгляду економічної сутності прибутку є ідентифікація основних класифікаційних ознак та відповідних їм видів прибутку, що дозволить розширити розгляд даного поняття від його функціональних властивостей до безпосередньо сфер, у яких фігурує дана категорія. Один із найбільш узагальнених підходів до класифікації прибутку був розроблений ще за часів неокласичної економічної школи, який розділяв прибуток на економічний та бухгалтерський.

Традиційне розуміння прибутку як різниці дохідних надходжень та понесених підприємством витрат є основною ознакою саме *бухгалтерського підходу* до його визначення, який здебільшого концентрується на прикладних аспектах обліку даного економічного показника, що зумовлено відображенням саме цього виду прибутку у законодавчо встановлених формах публічної звітності. Перевагою бухгалтерського підходу є його універсальність що надає можливості до порівняно швидкого кількісного порівняння підприємств різних сфер діяльності. Економічний зміст бухгалтерського підходу полягає в тому, що наявність такого прибутку, свідчить про достатність фінансовий ресурсів підприємства для забезпечення поточних господарських потреб, здійснення дивідендних виплат та розширеного відтворення.

Розглядаючи *економічний підхід* до поняття прибутку, зазначимо, що в даному випадку, прибуток також визначається різницею дохідних та витратних складових діяльності підприємства, однак мають місце не лише документально підтверджені витрати діяльності, але врахуванню підлягають й альтернативні витрати. Головною перевагою економічного прибутку є можливість розширення інформаційного середовища прийняття конкретного управлінського рішення, оскільки враховує вплив тих витратних параметрів, які не знаходять належного представлення в процесі розрахунку бухгалтерського прибутку. Недоліком такого підходу виступають саме складності розрахунку даного показника, їх трудомісткий та інтелектуальномісткий характер.

Далі здійснено узагальнення основних класифікаційних ознак прибутку підприємства з відповідними ним видами та сферами діяльності на рисунку 1.3.

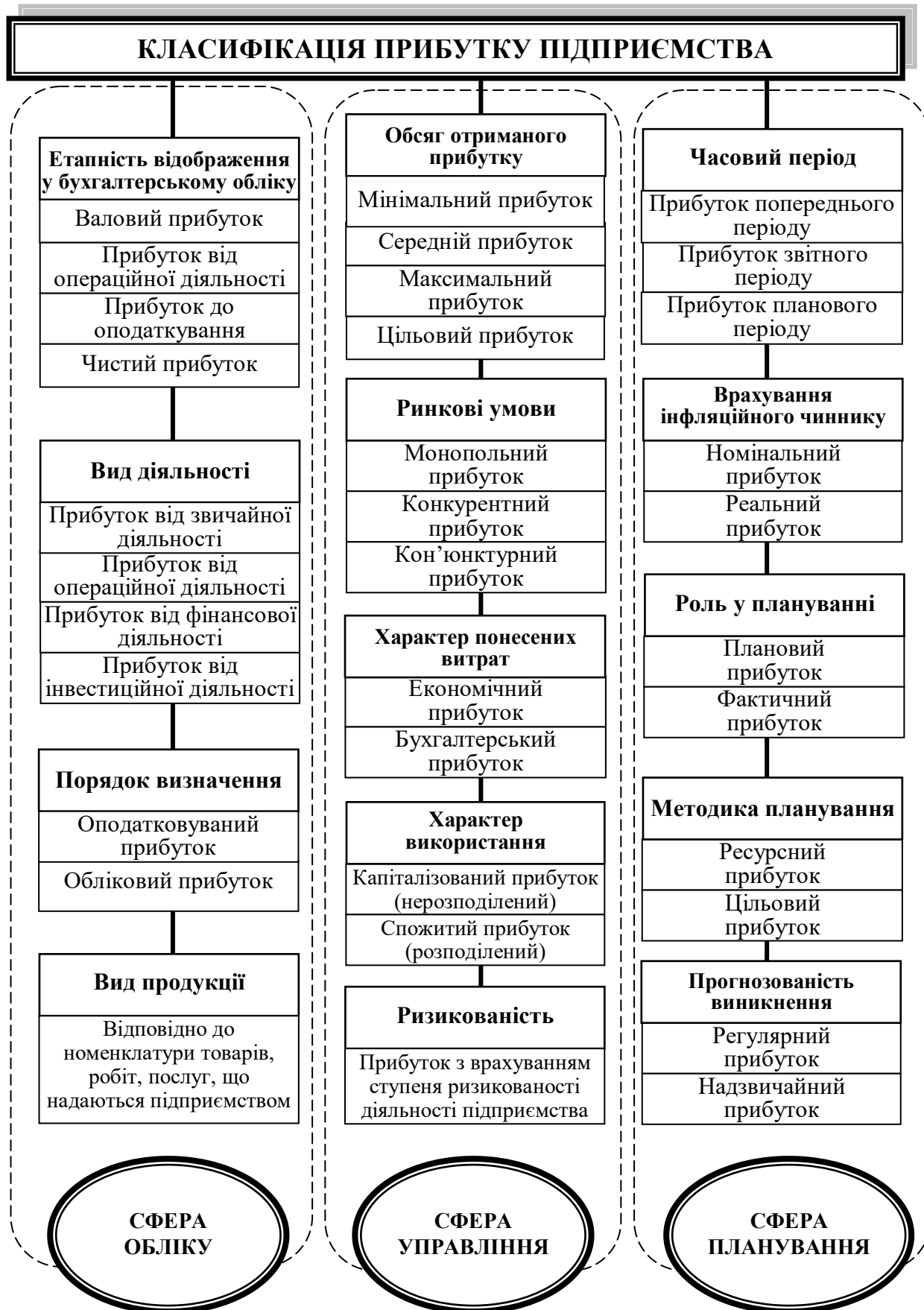

Рисунок 1.3 – Класифікація прибутку підприємства (у розрізі класифікаційних ознак та відповідних ним видів прибутку)

Джерело: узагальнено автором на сонові [7,16, 17, 18]

Окремо, пропонуємо більш розгорнуто дослідити ті види прибутку, які виникають в процесі формування кінцевого фінансового результату, а саме чистого прибутку, та їх змістове наповнення.

Грошові надходження у вигляді доходів від реалізованих товарів, робіт або послуг та певних операцій позареалізаційного характеру, формують грошову виручку підприємства, яка в подальшому зменшуючись на розмір непрямих податків формує поняття *чистого доходу від реалізації*.

На даному етапі розпочинається процес формування різних показників прибутку підприємства. Зокрема, вираховуючи з чистого доходу наявну суму понесених витрат на виробництво товару або реалізацію послуги (у вигляді собівартості реалізованих товарів/послуг) формується показник *валового прибутку*.

Наступним виникає поняття *прибутку від операційної діяльності*, що відображає частину валового прибутку звільненого від суми витрат, понесених на підтримку організаційно-адміністративних функцій, забезпечення збутової діяльності та іншими витратами пов'язаними з доведенням товару до споживача, виключаючи при цьому, витрати фінансового або інвестиційного характеру.

Прибуток від участі у капіталі, характеризує обсяг грошових надходжень, отриманих за рахунок участі підприємства у дочірніх або асоційованих підприємствах, інвестування підприємством коштів у матеріальні або нематеріальні активи, за вирахуванням обсягу відповідних витрат.

Прибуток від фінансової діяльності, відповідає фінансовому результату, отриманому за рахунок здійснення підприємством певних позик, емісії цінних паперів, залучення кредитних ресурсів, тобто тих операцій, які спричиняють кількісні зміни у розмірі, як позикового, так і власного капіталу підприємства.

Чистий прибуток представляє собою сукупний результативний показник усіх складових діяльності підприємства після здійснення передбачених законом податкових відрахувань. За наявності чистого прибутку підприємство здійснює його подальший розподіл відповідно до наявних господарських потреб.

Далі, пропонуємо більш детально розглянути процес формування чистого прибутку підприємства у розрізі основних етапів бухгалтерського визначення, згаданих вище видів прибутку підприємства, який графічно візуалізовано на рисунку 1.4 нижче.

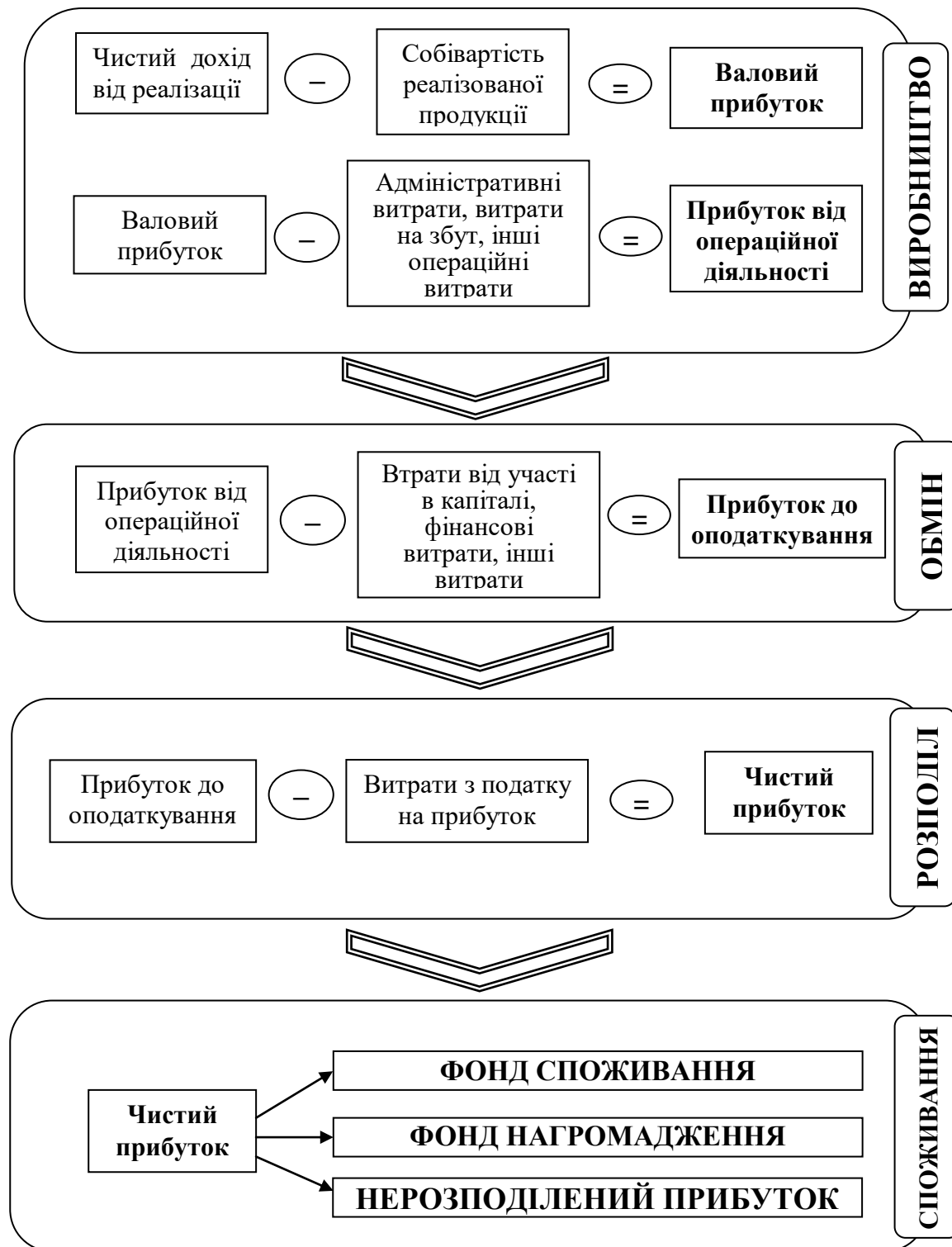

Рисунок 1.4 – Етапи формування та використання прибутку підприємства

Джерело: авторська розробка

Доповнюючи, здійснене вище теоретичне висвітлення економічної сутності категорії прибутку, на нашу думку, варто наголосити на необхідності якісного розмежування категорій «прибутку» та «прибутковості», змістове наповнення яких у великій кількості праць вітчизняних науковців фактично ототожнюється. На нашу, думку, ключова відмінність даних понять полягає у їх змістовності як аналітичних категорій. Адже, прибуток, насамперед, є кількісним вимірником фінансового результату підприємства, тобто є абсолютною величиною, прибутковість водночас, є відносним показником, значно ширшим за поняття прибутку. Для прикладу, деякими дослідниками, які базуючись на результатах морфологічного аналізу, стверджують, що прибутковість варто розглядати в першу чергу як властивість[19, с.141]. Додамо, що недоцільним видається також ототожнення прибутковості з категорією рентабельності, оскільки остання обмежується аналізом відносних показників, що лише підтверджує необхідність розгляду даного поняття з позицій функціональних спроможностей підприємницької структури до забезпечення прибуткового існування у їх комплексній взаємодії.

Підсумовуючи, можна виокремити наступні функціональні напрямки забезпечення прибуткової діяльності підприємства:

- формування стратегічних підходів щодо забезпечення прибуткового функціонування організації у перспективі;
- набуття підприємством конкурентних переваг, джерелом яких можуть слугувати сучасні ощадливі технології виробництва, зміни у якісних параметрах продукту і т.д.;
- розробка стратегій нарощення рівня виробництва за рахунок зростання ринкової долі;
- моніторинг ефективності управлінського апарату та організаційної структури в цілому;
- безперервне вдосконалення маркетингових стратегій підприємства;
- оптимізація витратних складових виробничого процесу.

Отже, можна стверджувати, що питання забезпечення стабільних надходжень прибутку та власне прибутковості діяльності підприємства є складною управлінською задачею, що потребує окрім глибокого розуміння теоретичного підґрунтя даних економічних категорій, також визначення та факторів та можливості оцінки ефективності проваджуваних підприємством заходів у даному напрямку.

1.2. Фактори впливу та резерви зростання прибутковості діяльності підприємства

Одним із найголовніших аспектів у забезпеченні прибуткового функціонування підприємства є не лише розуміння базових теоретичних положень такої економічної категорії як прибуток, але й її розгляд з позиції якісної інтеракції з іншими процесами та явищами, які мають місце як всередині конкретного підприємства, так і протікають поза його межами у рамках систем вищого рівня. Адже прибуток, будучи перш за все головним результативним показником діяльності підприємства виступає, у більш широкому розумінні, кінцевим результатом взаємодії комплексу факторів внутрішнього та зовнішнього джерела походження, міра впливу кожного з яких чинить вирішальний вплив на управлінську політику та стратегічну основу діяльності будь-якого підприємства. Саме тому в процесі дослідження теоретико-методологічних основ прибутковості важливим етапом є ідентифікація відповідних факторів та ступеня їх впливовості на рівень прибутку підприємства.

У рамках даного дослідження було використано традиційний підхід до диференціації факторів впливу на прибуток підприємства у відповідності до локалізації джерела їх походження, тобто прийнято розподіл на внутрішні та зовнішні фактори впливу.

У таблиці 1.1 представлено виділені в ході дослідження групи факторів зовнішнього впливу та відповідні їм прояви у сучасній господарській практиці.

Таблиця 1.1 – Зовнішні фактори впливу на прибуток підприємства

Група факторів	Характерні прояви
Макроекономічні	1. Загальна макроекономічна ситуація, динаміка розвитку та прогноз рівня основних макроекономічних показників. 2. Державні підходи у фінансовій політиці (рівень податкового навантаження, наявність прогресивних податкових норм, суворість відповідних санкційних норм). 3. Позиція головного банківського регулятора у частині валютної (мікро- та макрорівень) та кредитно-грошової політики. 4. Ступінь доходної диференціації серед населення як база наявності платоспроможного попиту серед домогосподарств. 5. Стан малого та середнього підприємництва. 6. Динаміка цін на енергоносії. 7. Динаміка демографічних показників розвитку, зокрема у частині чисельності населення, його структури, та загальної динаміки міграційних явищ. 8. Посилення впливу чиннику транснаціоналізації на динаміку світових процесів як соціокультурного так і економічного розвитку.
Нормативно правові	1. Стабільність національного інституційного ландшафту та впливовість неформальних інституційних утворень. 2. Автономність та ефективність судової системи. 3. Розвинутість національного економічного законодавства. 4. Відповідність вітчизняних стандартів бухгалтерського обліку міжнародним стандартам фінансової звітності. 5. Правова регламентація амортизаційної політики підприємств, зокрема у сфері інноваційного розвитку. 6. Повнота, системність та суворість національного господарського, фінансового, трудового та екологічного законодавства.
Кон'юнктурні	1. Показники ємності споживчого ринку. 2. Тип ринку та характер конкурентних взаємодій на ньому. 3. Наявність регуляторних норм у сфері ринкового ціноутворення. 4. Збалансованість попиту та пропозиції на ринку праці, його структурні показники. 5. Фінансово-господарський стан та позиції ключових конкурентів на ринку. 6. Внутрішньогалузева динаміка розвитку, середньогалузеві показники рентабельності. 7. Динаміка розвитку галузей виробників товарів-субститутів та товарів-комплементарів. 8. Рівень розвитку контрактної культури серед основних постачальників та конкурентних гравців ринку. 9. Показники цінової еластичності попиту. 10. Рівень розвинутості ринкової інфраструктури.

Продовження таблиці 1.1

Соціокультурні	1. Рівень освіти цільових сегментів споживачів. 2. Тенденції масової культури, які складають частину інтересів цільової аудиторії споживачів. 3. Рівень громадської свідомості суспільства, зокрема у частині питань екологічного, державного, гостросоціального та іншого характеру. 4. Характер та чутливість медійного середовища (великі ЗМІ та соціальні мережі).
Природні	Кліматичні та природно-ланшафтні умови середовища функціонування організації (сезонні температурні режими, кількість опадів, вірогідність виникнення природних катаклізмів, відповідність транспортної інфраструктури природно-кліматичним умовам, забрудненість середовища).
Форс-мажорні	Непередбачувані ситуації техногенного, природного, епідеміологічного та іншого характеру.

Джерело: авторська розробка

Представлений у таблиці 1.1 огляд основних факторів зовнішнього середовища у повній мірі демонструє усю комплексність, здійснюваних на підприємство та рівень його прибутковості впливів, з боку зовнішнього середовища, виникнення та перебіг яких, підприємство не в змозі контролювати. А спроможність протистояти таким впливам визначається наявністю у підприємства високих адаптаційних можливостей, які формуються в процесі взаємодії факторів внутрішнього середовища.

У таблиці 1.2 представлено виділені в ході дослідження групи факторів зовнішнього впливу та відповідні їм прояви, які мають місце у діяльності підприємств.

Таблиця 1.2 – Внутрішні фактори впливу на прибуток підприємства

Група факторів	Характерні прояви
Техніко-технологічні	1. Рівень техніко-технологічного забезпечення виробничої діяльності та ступінь зношеності наявного устаткування. 2. Використання підприємством сучасних ощадливих, мало- та безвідходних технологій виробництва. 3. Прийняті підходи до управління витратами виробництва. 4. Система управління виробничими запасами. 5. Ступінь автоматизації. 6. Кількісні параметри потужності виробничого устаткування. 7. Наявність фінансових, кадрових та технічних можливостей для здійснення процесів технологічної диверсифікації.

Продовження таблиці 1.2.

Інтелектуально-кадрові	1. Рівень освіти та ступінь володіння персоналом необхідними професійними компетенціями. 2. Політика підприємства у сфері мотивування праці. 3. Наявність фінансових можливостей до забезпечення професійного розвитку персоналу, організації заходів, націлених на культивування ефективної внутрішньогрупової комунікації та відповідного психологічного клімату колективу. 4. Рівень інтелектуальноозброєності підприємства. 5. Спроможність інтелектуального потенціалу організації до генерування інновацій. 6. Наявність та захищеність інтелектуальної власності підприємства.
Організаційно-адміністративні	1. Відповідність організаційної структури підприємства наявним управлінським потребам організації. 2. Рівень науково-методологічного апарату аналітичної діяльності управлінського апарату підприємства. 3. Компетентність керівної ланки менеджменту. 4. Обраний управлінський стиль керівництва організацією. 5. Налагодженість комунікаційних зв'язків як горизонтального, так і вертикального типу всередині організації.
Фінансово-економічні	1. Ефективність організації фінансового менеджменту. 2. Рівень показників ліквідності, платоспроможності та ділової активності. 3. Облікова політика підприємства. 4. Відповідність структури власного капіталу підприємства характеру його діяльності. 5. Оборотноість та кількісне співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованостей.
Інформаційно-аналітичні	1. Ступінь залученості інформаційних технологій у процеси виробництва, управління, обліку. 2. Рівень інформаційної озброєності підприємства. 3. Дотримання режимності інформації, наявність відповідної внутрішньоорганізаційної системи захисту службової інформації та інформації, яку що складає комерційну таємницю. 4. Моніторинг та безперервна підтримка іміджевої складової діяльності підприємства. 5. Наявність та рівень розвитку внутрішньої інформаційної інфраструктури.
Екологічні	1. Рівень контомінаційності впливів підприємства на зовнішнє природне середовище. 2. Рівень екологічної відповідальності діяльності підприємства. 3. Сплата підприємством штрафних санкцій за порушення норм екологічного законодавства. 4. Вплив виробничих умов на фізико-моральний стан працюючих. 5. Можливості до здійснення екологічної модернізації. 6. Наявність та рівень публічності екологічної політики підприємства.

Джерело: авторська розробка

Представлений у таблиці 1.2 перелік груп факторів внутрішнього впливу на рівень прибутковості підприємства, в котрий раз підтверджує важливість багатоаспектного розгляду впливовості окремих складових діяльності підприємства на кінцеві показники прибутку.

Окрім вище зазначених факторів внутрішнього та зовнішнього середовища варто розуміти, що питання нарощення обсягу прибутку підприємства напряду залежить від наявності відповідних джерел такого зростання, які власне і формують поняття резервів підвищення прибутковості. Резерви як економічна категорія тісно пов'язані з внутрішніми факторами діяльності підприємства, які можуть слугувати орієнтиром до визначення потенційних джерел залучення додаткового прибутку. На нашу думку, резерви зростання прибутковості у загальному їх розумінні, можна розподілити на виробничі, маркетингові, організаційно-управлінські та соціальні.

Виробничі резерви включають кількісне нарощення обсягу випуску товарів; перегляд витратних норм виробництва; впровадження ощадливих технологій, систем загального контролю якості і т.д.; переоснащення та модернізація устаткування; товарна та технічна диверсифікація; зміна системи управління запасами у відповідності до обсягів та волатильності поставок товарів.

Маркетингові резерви включають застосування диференційованого підходу у ціновій політиці; налагодження системи прямих зв'язків з підприємствами-виробниками сировинних ресурсів; оптимізація каналності розподілу товарів; використання кон'юнктурних можливостей для отримання додаткового прибутку; залучення альтернативних джерел поставок; оптимізація пропорційності представленості товарного асортименту підприємства на ринку; відкриття більш рентабельних ринків збуту.

Організаційно-управлінські резерви включають оптимізація існуючих кошторисів витрат; перегляд напрямків розподілу прибутку; зміна підходів у фінансовій та інвестиційній політиці, їх переорієнтування на більш прибуткові напрямки; зміна організаційної структури та реінжиніринг наявних бізнес-

процесів; зміна стратегії та підходів до планування прибутку; зміна розрахункових форм оплати відвантаженого товару.

Соціальні резерви включають аналіз трудової ефективності за окремими працівниками та відділами; перегляд трудових норм та встановлених відповідно до них тарифної системи; застосування комплексної системи мотивування трудової діяльності; покращення якості міжособистісних комунікацій всередині колективу.

Разом з тим варто розуміти, що можливість мобілізації того чи іншого резерву є можливою залежно від особливостей кожного окремого підприємства, починаючи від галузі або сфери діяльності, закінчуючи специфікою виробничих, логістичних управлінських процесів конкретної організації. Саме тому важливою є також процедура пошуку та мобілізації таких резервів.

Основними етапами визначення та мобілізації резервів зростання прибутку у рамках конкретного підприємства можна виділити наступні:

1. *Оцінка*. Даний етап передбачає здійснення комплексного аналізу фінансово-господарського стану підприємства, оцінка при цьому, може здійснюватися, як відповідно до загальноприйнятих методик економічного аналізу, так і відповідно до внутрішніх факторів впливу на прибутковість організації. Етап оцінки дозволяє з одного боку, виділити найбільш перспективні напрямки управлінської діяльності щодо мобілізації не залучених резервів прибутковості, а з іншого кількісно виміряти їх обсяг задля здійснення подальших етапів.

2. *Ідентифікація*. Даний етап передбачає здійснення якісного аналізу отриманих результатів оцінки з метою їх інтерпретації та пріоритезації отриманих напрямків мобілізації прибуткових резервів підприємства.

3. *Планування* відіграє одну з найважливіших ролей в процесі мобілізації резервів зростання прибутковості, оскільки полягає у визначенні послідовності провадження організаційних, техніко-економічних, кадрових заходів та

відповідного ресурсного розподілу на їх здійснення у процесі залучення попередньо ідентифікованих резервів.

4. *Впровадження і контроль.* У рамках даного етапу здійснюється послідовна імплементація визначених попереднім етапом заходів, що супроводжується відповідними контрольними заходами та кінцевою оцінкою ефективності спланованих заходів та адекватності здійсненої оцінки.

Підсумовуючи, можна зробити висновок, що прибутковість діяльності підприємства піддається безперервному впливу великої кількості факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, що вимагає вчасного виявлення серед них найбільш значущих, їх подальшого управління або елімінації, водночас, варто зазначити, що деякі внутрішні фактори можуть також слугувати джерелами мобілізації додаткового прибутку – резервами, що потребує їх вчасного виявлення та залучення задля підтримки стабільних темпів зростання прибутковості організації.

1.3. Методичні підходи до оцінювання та забезпечення прибутковості діяльності підприємства

Дослідження проблематики забезпечення прибуткового функціонування підприємства, окрім ґрунтовного дослідження теоретичних основ самого поняття прибутку, вимагає також охоплення більш прикладних аспектів у його аналізі, зокрема, методичних підходів, які застосовуються для оцінювання прибутковості суб'єктів господарювання, відповідних аналітичних методик та розрахункових показників. Варто розуміти, що вибір того чи іншого методичного підходу та послідовності їх застосування при здійсненні оцінки прибутковості є вкрай важливим, оскільки кожен з них розроблений відповідно до певних аналітичних цілей та передбачає специфічний порядок проведення, нехтування яким може спричинити спотворення результатів отриманої оцінки і як наслідок прийняття неадекватних управлінських рішень.

Для початку пропонуємо розглянути базові аналітичні підходи до оцінки прибутковості підприємства, що представлені нижче на рисунку 1.5.

АНАЛІТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Рисунок 1.5 – Аналітичні підходи до оцінювання прибутковості підприємства

Джерело: узагальнено автором

У рамках даного дослідження пропонуємо більш детально зупинитися саме на аналізі прибутковості як одному з ключових методологічних підходів оцінки рівня прибутковості, який з одного боку знайшов широке застосування у вітчизняній та закордонній господарській практиці, а з іншого, може бути застосований до підприємства незалежно від його організаційно-правової форми, галузевої приналежності або інших специфічних особливостей, які унеможливають застосування інших підходів.

Поняття рентабельності є самостійною економічною категорією, яка визначає міру кількісного співвідношення отриманого прибутку до залучених для його отримання обсягу витрат, у вигляді вартості відповідних ресурсів або капіталу. Зазначимо, що використання показника рентабельності дозволяє одночасно оцінити як кількісний вимір прибутковості підприємства, так і ступінь ефективності залучених у процес відтворення ресурсів. При цьому, варто уникати сутнісного узагальнення ролі даного показника до звичайного аналітичного параметру, оскільки рентабельність дозволяє не лише виміряти ефективність окремої підприємницької структури, але й за рахунок притаманного даній категорії уніфікованого підхід до здійснення оцінки забезпечити порівнянність суб'єктів господарювання різних галузей економіки та сфер діяльності.

Варто також додати, що в процесі використання аналізу рентабельності, окрім правильного вибору показника бази розподілу за яким буде оцінюватися ефективність того чи іншого напрямку використання ресурсного потенціалу підприємства, не менш важливим є підбір виду прибутку відповідно до якого буде проведена дана оцінка, оскільки як зазначалося в попередніх підрозділах, різні види прибутку несуть у собі різне змістове навантаження, охоплюючи відмінні між собою масштаби та напрямки діяльності. Для прикладу, використання чистого прибутку для обчислення рентабельності накладає також певні корективи на отриманий результат, оскільки дана величина є не лише результативним показником діяльності підприємства, а й частково відображає прямий вплив податкових інструментів державного регулювання.

Виходячи з цього для більш повного розуміння економічної сутності показників рентабельності та особливостей їх застосування при оцінці рівня прибутковості підприємства, пропонуємо визначити, яке економічне значення відіграє поняття рентабельності як для підприємницьких структур, так і в контексті аналізу макроекономічних процесів та явищ:

- виступає базовим відносним показником оцінки результативності підприємницької структури та кількісним вимірником перспективних цілей розвитку напрямків її діяльності;

- виступає невід’ємним елементом забезпечення належного рівня конкурентоспроможності підприємства, характеризуючи конкурентний потенціал організації;

- виступає важливим індикатором перспективної платоспроможності суб’єкта господарювання для фінансових установ в процесі оцінки ризикованості кредитування такого суб’єкта;

- виступає одним з основних критеріальних показників оцінки фінансової складової економічної безпеки підприємства;

- виступає індикатором ефективності керівної ланки менеджменту організації у процесі оцінки власниками ефективності управління, оскільки рентабельність пряму впливає на рівень ринкових котирувань акцій підприємства та його дивідендну політику;

- виступає об’єктом, цільового, облікового та фіскального інтересу держави;

- виступає універсальним показником оцінки економічної привабливості різних сфер діяльності та доцільності здійснення інвестиційних впливань.

Виходячи з представленого вищу, можна стверджувати, що рентабельність як економічна категорія має складний багатоаспектний характер відіграючи помітну роль внутрішніх процесах різних економічних систем.

Далі пропонуємо розглянути основні види рентабельності та методику їх обчислення, що представлено нижче на рисунку 1.6.

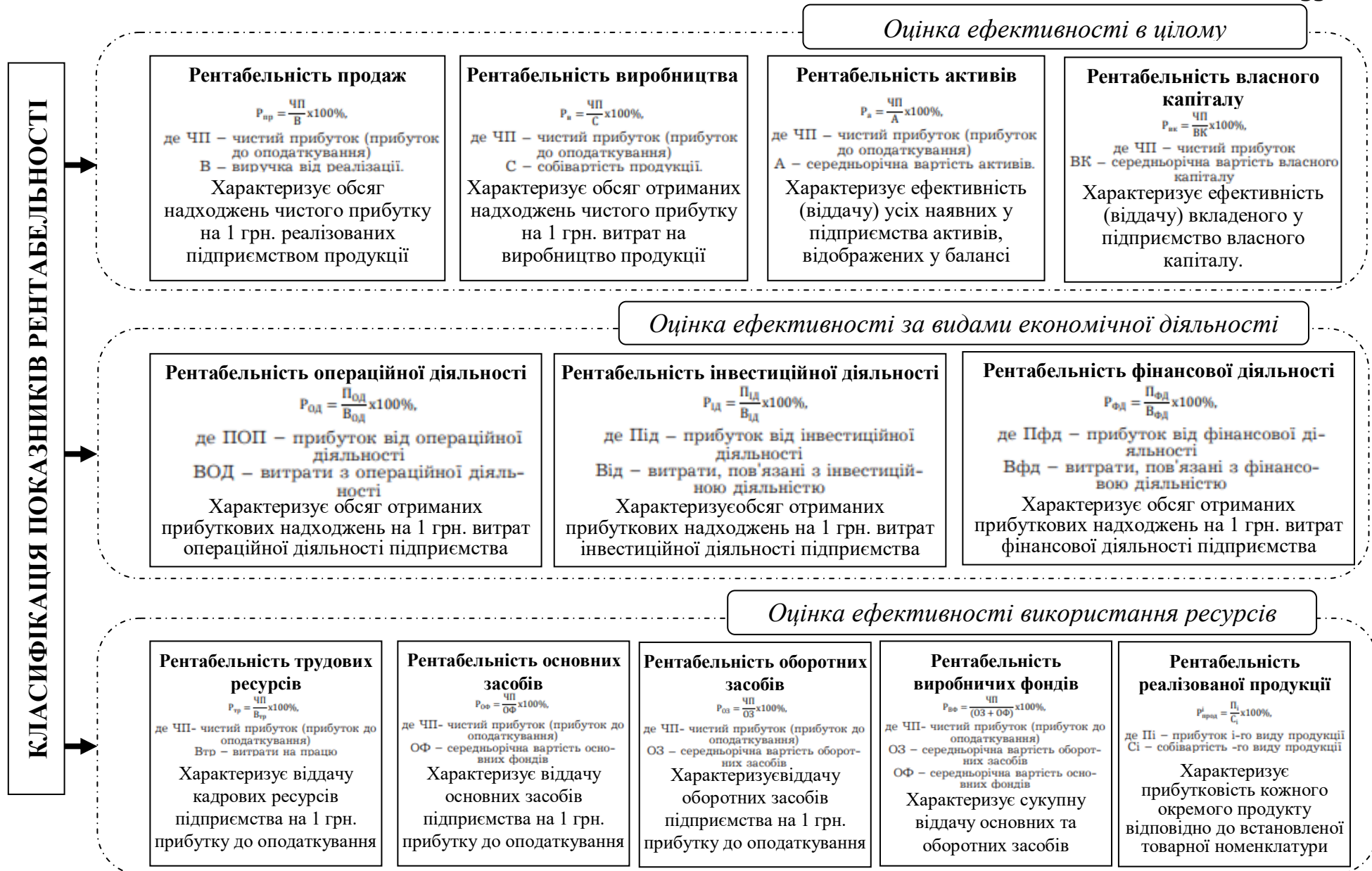

Рисунок 1.6 – Класифікація показників рентабельності

Джерело: узагальнено автором на основі [20]

Варто зазначити, що представлена вище класифікація охоплює найбільш важливі показники рентабельності, що використовуються в господарсько-управлінській практиці сучасних підприємств, при цьому існує велика кількість альтернативних показників рентабельності, призначених для аналізу якісно інших господарських систем або забезпечення специфічних аналітичних потреб управлінського обліку.

Таким чином, використання рентабельності у якості основного методичного підходу при здійсненні оцінки прибутковості підприємства дозволяє здійснити комплексну оцінку даного поняття оцінивши з одного боку кількісну міру забезпеченості підприємства прибутком, а з іншого, ступінь віддачі використаних в процесі діяльності підприємства ресурсів та капіталу.

Однак, розгляд питання оцінки прибутковості діяльності підприємства не є кінцевим етапом дослідження даного поняття, оскільки за умови відсутності системного підходу до його аналізу отримані результати відзначатимуться фрагментарністю та якісною розрізненістю. Саме тому, попередньо здійснений аналіз функціональної ролі прибутку, його основних змістовних характеристик, видів, факторів впливу, резервів зростання та методики оцінки прибутковості фіналізується у побудові на їх основі відповідної системи забезпечення прибуткового функціонування підприємства.

Система забезпечення прибуткового функціонування підприємства представляє собою комплекс взаємопов'язаних функціональних підсистем, методів та інструментів, націлених на забезпечення динамічної оптимізації внутрішньоорганізаційних процесів, пов'язаних з формуванням та споживанням прибутку, зокрема в частині управління доходними надходженнями, витратними параметрами діяльності та системою розподілу прибутку. Ключовою метою функціонування даної системи є урівноваження комерційних інтересів підприємства та можливостей їх реалізації в поточних умовах ринкової кон'юнктури, у відповідності до встановлених тактичних та стратегічних положень забезпечення прибуткового функціонування підприємства.

На основі ґрунтовного аналізу наукових джерел [21-24] можна виокремити наступні завдання функціонування системи забезпечення прибутковості діяльності підприємства:

- оптимізація рівня отримуваного прибутку відповідно до залученого у господарські процеси ресурсного потенціалу організації;
- оптимізація витратних складових виробничого процесу та загальна інтенсифікація виробництва;
- ідентифікація та мобілізація резервів зростання прибутковості;
- оптимізація політики розподілу прибутку підприємства;
- забезпечення відповідності прибуткових надходжень підприємства та міри понесеного ним ризику в процесі господарської діяльності;
- забезпечення своєчасного та повного виконання наявних у підприємства зобов'язань щодо податкових та кредитних платежів, соціальних відрахувань і т.д.;
- повноцінне задоволення інтересів власників підприємства за рахунок формування фінансової спроможності підприємства до провадження відповідної дивідендної політики;
- формування фінансового забезпечення імплементації стратегічних напрямків розвитку підприємства;
- мінімізація впливів кон'юнктурних коливань на рівень прибутковості підприємства;
- нарощення ринкової капіталізації компанії та відповідних ринкових котирувань акцій підприємства;
- збалансування інтересів власників підприємства та його кадрового складу шляхом створення справедливої системи участі останніх у прибутках організації.

Представлені завдання найбільш повно відображають призначення системи управління прибутковості, що інтегрує у собі базові функціональні системи управління підприємством, їх цілі тактичного та стратегічного

розвитку задля відповідної оптимізації обсягів прибуткових надходжень, їх подальшого розподілу та використання.

Далі пропонуємо виокремити основні принципи на яких будується система забезпечення прибутковості підприємства у сучасних умовах, які представлені у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3 – Принципи системи забезпечення прибутковості підприємства

Принцип	Сутність
Системності та комплексності	Ефективне існування системи забезпечення прибутковості полягає насамперед у інтегрованості ключових функціональних систем підприємства, їх злагодженій синергетичній взаємодії з метою оптимальності отриманого і в подальшому розподіленого обсягу показника прибутку.
Безперервності	Полягає у перманентності роботи системи прибутковості підприємства, моніторингу ключових аспектів її функціонування.
Цільової пріоритезації	Полягає у злагодженій діяльності усіх підсистем забезпечення прибутковості підприємства у відповідності до встановлених та проранжованих за ступенем значущості стратегічних цілей прибутковості.
Динамічної адаптації	Полягає у виробленні системою високих адаптаційних якостей протидії та використання мінливих умов зовнішнього середовища.
Капіталовідтворення	Полягає у забезпеченні безперервності відтворення капіталу підприємства та нарощення його ринкової капіталізації.
Децентралізації управління	Ефективність системи забезпечення прибутковості залежить від належної диференціації та делегування управлінських повноважень на рівень конкретних функціональних підсистем.

Джерело: побудовано автором на основі [22,25]

Сформульовані вище ключові принципи та завдання системи забезпечення прибутковості підприємства, разом із попередньо здійсненим дослідженням ключових теоретико-методологічних засад даної економічної категорії дає можливість сформувати власне *систему забезпечення прибутковості підприємства*, логіко-структурна схема якої зображена на рисунку 1.7.

Рисунок 1.7 – Логіко-структурна схема системи забезпечення прибутковості підприємства

Джерело: авторська розробка

Підсумовуючи, можна зробити висновок, що ключовими елементами системи забезпечення прибутковості підприємства є об'єкти та суб'єкти такого управління, принципи, функціональні підсистеми, методи та інструменти забезпечення прибутковості діяльності підприємства та необхідне інформаційне забезпечення.

Висновки до розділу 1

Отже, в процесі здійснення дослідження теоретико-методологічних аспектів прибутковості діяльності підприємства встановлено, що прибуток слугує головним кількісним показником оцінки ефективності діяльності будь-якого суб'єкта господарювання, а прибутковість визначається як відповідна якісна властивість підприємства до забезпечення стабільних темпів надходження прибутку. Ключовими функціями прибутку визначено та обґрунтовано відтворювальну, стимулюючу, оцінювальну, розподільчу та соціальну функції. Сформовано узагальнену класифікацію основних видів прибутку, за згрупованими класифікаційними ознаками відповідно до їх якісної відповідності сферам обліку, управління або планування. Надано тлумачення ключовим видам прибутку, які фігурують в основних формах бухгалтерської звітності підприємства; представлена етапність формування чистого прибутку підприємства.

Визначено та обґрунтовано основні фактори впливу на прибутковість діяльності підприємства, а саме внутрішні (техніко-технологічні, інтелектуально-кадрові, організаційно-адміністративні, фінансово-економічні, інформаційно-аналітичні, екологічні) та зовнішні (макроекономічні, нормативно-правові, кон'юнктурні, соціокультурні, природні, форс-мажорні). Класифіковано та обґрунтовано основні види резервів підвищення прибутковості діяльності підприємства, до який віднесено виробничі, маркетингові, організаційно-управлінські та соціальні резерви. Досліджена послідовність виявлення та мобілізації резервів підвищення прибутковості,

основними етапами якої є оцінка, ідентифікація, планування, контроль та впровадження.

Систематизовано основні методологічні підходи до здійснення оцінки прибутковості підприємства, а саме структурний, динамічний, факторний, економіко-математичний та аналіз рентабельності. Розглянуто ключові теоретичні засади здійснення аналізу рентабельності, представлено класифікацію показників рентабельності відповідно до аналітичних потреб оцінки (загальна оцінка, оцінка видів діяльності, оцінка використання ресурсів). Обґрунтована необхідність та ключові елементи системи забезпечення прибутковості діяльності підприємства до яких віднесено об'єкти та суб'єкти управління даної системи, принципи (системності та комплексності, безперервності, цільової пріоритезації, динамічної адаптації, капіталовідтворення, децентралізації управління), функціональні підсистеми, методи та інструменти забезпечення прибутковості діяльності підприємства та необхідне інформаційне забезпечення.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПРИБУТКОВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ КП «ПРОМІНЬ»

2.1 Господарсько-правові засади функціонування підприємства КП «Промінь» та його загальна характеристика

Комунальне підприємство «Промінь у Святошинському районі м. Києва» – найбільше підприємство, що здійснює організацію дитячого харчування у закладах загальної середньої освіти (далі – ЗЗСО), пришкільних інтернатах, дитячих будинках, спеціальних школах, навчально-реабілітаційних центрах Святошинського району м. Києва. Власником підприємства є Київська міська рада, яка реалізує свої повноваження від імені територіальної громади м. Києва на правових засадах комунальної власності на основі якої, засноване «Комунальне підприємство «Промінь у Святошинському районі м. Києва».

Підприємство було утворене 10 жовтня 2001 року на підставі розпорядження Святошинської районної у місті Києві державної адміністрації, яким було реорганізовано Державне комунальне підприємство дрібнооптової торгівлі та громадського харчування, а на його основі сформовано Комунальне підприємство «Промінь у Святошинському районі м. Києва» (далі – КП «Промінь») і передано до управління Київської міської ради. На підставі рішення Київської міської ради №218/7555 КП «Промінь» було повернуто в управління Святошинської районної у м. Києві державної адміністрації.

Метою діяльності КП «Промінь» є забезпечення якісних послуг громадського харчування для населення Святошинського району м. Києва, зокрема у навчальних, лікувальних, реабілітаційних та інших закладах соціальної сфери Святошинського району м. Києва задля забезпечення отримання позитивного соціального та економічного ефекту.

Напрямами діяльності КП «Промінь» є:

- організація громадського харчування та забезпечення буфетною продукцією ЗЗСО, дитячих садків, лікувально-реабілітаційних центрів, будинків-інтернатів і т.д.;

- виробництво борошняної продукції, зокрема, пирогів, печива, тістечок, булок і т.д.;
- виробництво і реалізація виробів кулінарії;
- виїзне обслуговування, пов'язане з організацією харчування на банкетах, фуршетах, святах.

Узагальнена інформація про КП «Промінь» подана у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Інформація про КП «Промінь»

Повна назва	Комунальне підприємство "Промінь" в Святошинському районі м. Києва"
Скорочена назва	КП "Промінь"
ЄДРПОУ:	21636104
Юридична адреса:	03146, м. Київ, Святошинський район, вул. Якуба Коласа, 15
Керівник:	Ковганич Інна Анатоліївна
Електронна поштова адреса:	promin2017@ukr.net
Телефон:	380444030815

Джерело: складено на основі [26]

Загальна структура КП «Промінь» представлена апаратом управління (економічний відділ, відділ кадрів, відділ збуту) та виробничими підрозділами (секція №3, об'єднана виробнича секція виробнича кондитерська секція та виробничі секції їдалень окремих шкіл). Кожна виробнича секція їдальні складається з 3-8 працівників (завідуючого, кухарів, кухонних робітників) Всього на підприємстві працює 209 особи, серед яких 69 – громадяни, які мають додаткові законодавчі гарантії у сприянні працевлаштування, в т.ч. 43 – молодь, яка закінчила або припинила навчання; 20 – особи передпенсійного віку; 6 – інваліди, які не досягли пенсійного віку; та 1 – учасник АТО. Середньомісячна зарплата на підприємстві станом на 2018 рік склав 4208 грн.

Основним видом діяльності підприємства КП «Промінь» є організація громадського харчування у ЗЗСО Святошинського району м. Києва, зокрема, наразі підприємство обслуговує 36 шкіл із 48 шкіл Святошинського району

комунальної форми власності, а саме ЗЗСО №13, №35, №40, №50, №55, №72, №76, №83, №96, №131, №140, №162, №185, №196, №197, №198, №200, №203, №205, №206, №215, №222, №223, №235, №253, №254, №281, №287, №288, №297, №304, №317, Київська гімназія Східних Мов №1, Київська гімназія №154, Гімназія «Академія». Загальна кількість учнів, що споживали готову продукцію підприємства у 2018 році складала 15 854 особи.

КП «Промінь» може здійснювати організацію харчування у закладах соціальної сфери у таких режимах харчування:

1. 5-разовий – передбачає організацію прийомів їжі з 3,5-4 годинними інтервалами для вихованців спеціальних шкіл, лікувально-реабілітаційних закладів, інтернатів.

2. 3-разовий – особи, проживання яких здійснюється у пришкольних закладах.

3. 2-разовий – учні 1-4 класів групи продовженого дня.

4. 1-разовий – передбачає організацію обіду для учнів 1-4 класів ЗЗСО, а також учнів ЗЗСО, які належать до пільгових категорій населення, які відповідно до чинного законодавства мають право на отримання соціальної допомоги; групи продовженого дня (5-7 класи).

Ціна порції (обіду) одноразового харчування узгоджується на рівні Київської міської державної адміністрації і відповідним чином передбачається у планових показниках бюджету. Наразі вартість обіду для 1-4 класів складає 18,52 грн., для 5-11 класів – 21,78 грн.

Готова продукція КП «Промінь», що виробляється і реалізується у шкільних їдальнях Святошинського району виробляється у відповідності до встановлених Кабінетом Міністрів України (постанова від 22 листопада 2004 року №1591), спільних наказів Міністерства освіти та науки та Міністерства охорони здоров'я (від 21.05.1992 №258). Саме тому формування примірного меню та показники поживної цінності окремих страв формуються у рамках норм встановлених, попередньо згаданими нормативно-правовими актами.

Далі, у таблиці 2.2, наведено показники поживної цінності страв КП «Промінь» примірнього меню харчування для учнів 1-4 класів та 5-11 класів.

Таблиця 2.2 – Показники поживної цінності страв КП «Промінь» примірнього меню харчування для учнів 1-4 класів та 5-11 класів

Показники поживної цінності	За тиждень		За 1 день	
	1-4 класи	5-11 класи	1-4 класи	5-11 класи
Білки, г	134,5	135	26,9	27
Жири, г	127,4	132,7	25,5	26,5
Вуглеводи, г	570,7	570,7	114,1	114
Калорійність, ккал	3970	3971	794	794,2

Джерело: складено на основі [27], [28]

Водночас, складові одноразового обіду (страви) розробляються у вигляді примірнього двотижневого меню технологами КП «Промінь», відповідно до вищезазначених нормативно правових актів та затверджуються щорічно Головним управлінням Держпродспоживслужби України в м. Києві. Приклад примірнього меню КП «Промінь» на один тиждень для учнів 1-4 класів представлений у таблиці 2.3

Таблиця 2.3 – Примірне меню КП «Промінь» на один тиждень для учнів 1-4 класів

Понеділок	Вівторок	Середа	Четверг	П'ятниця
Салат з овочів (за сезоном)	Салат з овочів (за сезоном)	Запіканка з сметаною або Ліниві вареники з маслом та сметаною або Оладки з сиру та сметаною	Салат з овочів "Вітамін"	Овочі (за сезоном)
Сосиска варена з маслом	Яйце варене		Тефтелі з риби або риба тушкована з овочами	Котлета смажена або фрикадельки з філе курки
Макарони варені	Плов з курячого філе			Каша гречана розсипчаста
Компот із свіжих фруктів	Чай з цукром та лимоном		Картопляне пюре	Компот з сухофруктів
Фрукти	Фрукти		Чай з цукром та лимоном	Фрукти

Продовження таблиці 2.3

Хліб пшеничний	Хліб житній	Напій кавовий з молоком	Хліб пшеничний	Хліб житній
----------------	-------------	----------------------------	-------------------	-------------

Джерело: складено на основі [27], [28]

Принагідно зазначимо, що окрім описаного основного виду діяльності КП «Промінь» здійснює також реалізацію буфетної продукції (тістечка, печиво, булки і т.д.) у їдальнях шкіл, а також займається організацією харчування під замовлення на банкетах, фуршеттах, інших святах.

Можливість отримання замовлення на організацію харчування у ЗЗСО КП «Промінь» отримує шляхом участі у тендері на надання відповідних видів послуг.

Найбільшим замовником послуг КП «Промінь», отримання яких здійснюється за результатом тендерних процедур, є Управління освіти, молоді та спорту Святошинської районної в м. Києві державної адміністрації (99,76%), значно меншу часту у структурі замовлень займає Управління праці та соціального захисту населення Святошинської районної в м. Києві державної адміністрації (0,16%) та Святошинський районний у м. Києві центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді (0,09%).

Ринок організації шкільного харчування в м. Києві охоплює 10 районів міста, 427 ЗЗСО, близько 128700 учнів (з яких 1-4 класів – 122500 осіб, 5-11 класів – 6200 осіб). Послуги з організації харчування пропонують 16 муніципальних підприємств, 4 фізичних осіб підприємців та 2 товариства з обмеженою відповідальністю.

У таблиці 2.4 відображені показники, щодо тендерної активності КП «Промінь» та інших підприємств-конкурентів, які надають послуги з організації шкільного харчування, які об'єктивно відображають потенціал підприємств-конкурентів та фактичні результати їх діяльності.

Таблиця 2.4 – Показники результативності участі підприємств з організації шкільного харчування у тендерних процедурах

Найменування підприємства	Кількість пропозицій	Конверсія (за кількістю контрактів), %	Конверсія (за вартістю контрактів), %	Загальна вартість контрактів, млн. грн.	Подано скарг
КП «Промінь»	17	71%	73%	29,5	0
ТОВ "ПОНТЕМ.УА»	702	9%	39%	241	110
КП «Шкільне харчування Оболонського району м. Києва»	21	38%	4%	2,38	0
КП «Шкільне харчування Голосіївського району м. Києва»	52	13%	23%	23,2	0
КП «Школяр Соломянської районної в місті Києві державної адміністрації»	49	29%	20%	7	0
КП «Зеніт» Деснянської районної в місті Києві державної адміністрації»	145	92%	95%	67	1
КП «Шкільне" Печерської районної в місті Києві державної адміністрації»	10	80%	76%	21,4	0
КП «Шкільне харчування Подільського району м. Києва»	12	42%	48%	23,2	0
КП «Школяр» Шевченківського районної в місті Києві державної адміністрації»	18	44%	56%	22,2	0

Джерело: складено на основі [29]

Представлені показники свідчать про те, що КП «Промінь» демонструє позитивні результати щодо участі у тендерних процедурах, що виявляється у позитивних показниках конверсії, як за кількістю, так і за вартістю замовлень. Показники конверсії характеризують співвідношення між кількістю або вартістю тендерних пропозицій, які були виграні учасником до загальної кількості або вартості тендерних пропозицій в яких підприємство брало участь. Оцінюючи розмір пропозицій КП «Промінь» не посідає лідируючих позицій, однак, зважаючи на показники конверсії підприємств-конкурентів та загальну

вартість замовлень, можна стверджувати, що КП «Промінь» ефективно бере участь у тендерах. З представлених конкурентів найбільш вирізняється ТОВ «ПОНТЕМ.УА», однак, попри наявність високого показника вартості та кількості замовлень, можна спостерігати негативні показники конверсії та наявність рекордної кількості скарг, що свідчить про несумлінне виконання суб'єктом господарювання власних комерційних зобов'язань. В даному випадку конкурентною перевагою КП «Промінь» є наявність великого досвіду функціонування у галузі, брак якого відзначається у ТОВ «ПОНТЕМ.УА», адже дане підприємство є новим гравцем, а більшість поданих скарг пов'язана з невідповідністю готової продукції нормам встановленим Кабінетом Міністрів України та Держпробспоживслужбою, а також зумовлена неможливістю компанії покрити високий попит на власну послугу, в результаті чого деякі ЗЗСО були позбавлені шкільного харчування. Найбільшим конкурентом з представлених підприємств, на нашу думку, варто вважати КП «Зеніт» Деснянської районної в м. Києві державної адміністрації", що має вай високі показники конверсії, що позитивно співвідноситься з кількістю та загальною вартістю замовлень. Таке конкурентне положення КП «Зеніт» пояснюється тим, що Деснянський район, у якому переважно провадить свою діяльність дане підприємство, є другим за кількістю населення у м. Києві та відзначається наявністю більшої кількості ЗЗСО ніж у Святошинському районі. Однак, географічна віддаленість та обмежені можливості до налагодження діяльності у віддалених районах, знижує можливості та загрози конкуренції між КП «Зеніт» та КП «Промінь».

Розуміння поточного господарського стану підприємства вимагає застосування базових аналітичних підходів до аналізу ключових тенденцій розвитку, а саме горизонтального та вертикального аналізу. Дані підходи дозволяють розглянути досліджуване підприємство як з позицій динаміки, так і у структурному вимірі. Нижче у таблицях 2.5-2.6 здійснено вертикальний та горизонтальний аналіз активних та пасивних статей балансу КП «Промінь».

Таблиця 2.5 – Горизонтальний та вертикальний аналіз активів КП «Промінь»

Статті активу	2016	2017	2018	Абсолютне відхилення, тис. грн.		Відносне відхилення		Питома вага у загальній структурі активів		
				2017 до 2016	2018 до 2017	2017 до 2016	2018 до 2017	2016	2017	2018
I. Необоротні активи										
Основні засоби:	1640	1533	1464	-107	-69	-6,5%	-4,5%	35,6%	30,2%	7,7%
Інші необоротні активи	10	20	21	10	1	100,0%	5,0%	0,2%	0,4%	0,1%
Усього за розділом I	1650	1553	1485	-97	-68	-5,9%	-4,4%	35,8%	30,6%	7,9%
II. Оборотні активи										
Виробничі запаси	45	42	36	-3	-6	-6,7%	-14,3%	1,0%	0,8%	0,2%
Товари	585	828	982	243	154	41,5%	18,6%	12,7%	16,3%	5,2%
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	41	96	15909	55	15813	134,1%	16471,9%	0,9%	1,9%	84,2%
Готівка	3	14	21	11	7	366,7%	50,0%	0,1%	0,3%	0,1%
Рахунки в банках	2235	2471	371	236	-2100	10,6%	-85,0%	48,5%	48,7%	2,0%
Витрати майбутніх періодів	4	11	18	7	7	175,0%	63,6%	0,1%	0,2%	0,1%
Інші оборотні активи	45	59	77	14	18	31,1%	30,5%	1,0%	1,2%	0,4%
Усього за розділом II	2958	3521	17414	563	13893	19,0%	394,6%	64,2%	69,4%	92,1%
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Баланс	4608	5074	18899	466	13825	10,1%	272,5%	100,0%	100,0%	100,0%

Джерело: складено автором на основі розрахунків

Таблиця 2.6 – Горизонтальний та вертикальний аналіз пасивів КП «Промінь»

Статті пасиву	2016	2017	2018	Абсолютне відхилення, тис. грн.		Відносне відхилення		Питома вага у загальній структурі пасивів		
				2017 до 2016	2018 до 2017	2017 до 2016	2018 до 2017	2016	2017	2018
I. Власний капітал										
Зареєстрований (пайовий) капітал	5	5	5	0	0	0,0%	0,0%	0,1%	0,1%	0,0%
Додатковий капітал	2270	2350	2432	80	82	3,5%	3,5%	49,3%	46,3%	12,9%
Резервний капітал	6	15	24	9	9	134,4%	60,0%	0,1%	0,3%	0,1%
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	87	94	94	7	0	8,4%	0,0%	1,9%	1,9%	0,5%
Усього за розділом I	2368	2464	2555	96	91	4,0%	3,7%	51,4%	48,6%	13,5%
II. Довгострокові зобов’язання і забезпечення	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
III. Поточні зобов’язання і забезпечення										
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	303	1252	14503	949	13251	313,2%	1058,4%	6,6%	24,7%	76,7%
за розрахунками з бюджетом	298	137	245	-161	108	-54,0%	78,8%	6,5%	2,7%	1,3%
за розрахунками зі страхування	48	112	130	64	18	133,3%	16,1%	1,0%	2,2%	0,7%
за розрахунками з оплати праці	412	658	713	246	55	59,7%	8,4%	8,9%	13,0%	3,8%
Поточні забезпечення	654	451	753	-203	302	-31,0%	67,0%	14,2%	8,9%	4,0%
Інші поточні зобов’язання	525	0	0	-525	0	-100,0%	-	11,4%	0,0%	0,0%
Усього за розділом III	2240	2610	16344	370	13734	16,5%	526,2%	48,6%	51,4%	86,5%
IV. Зобов’язання, пов’язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Баланс	4608	5074	18899	466	13825	10,1%	272,5%	100,0%	100,0%	100,0%

Джерело: складено автором на основі розрахунків

Графічна ілюстрація окремих тенденцій динаміки активних статей балансу КП «Промінь» представлена нижче на рисунку 2.1.

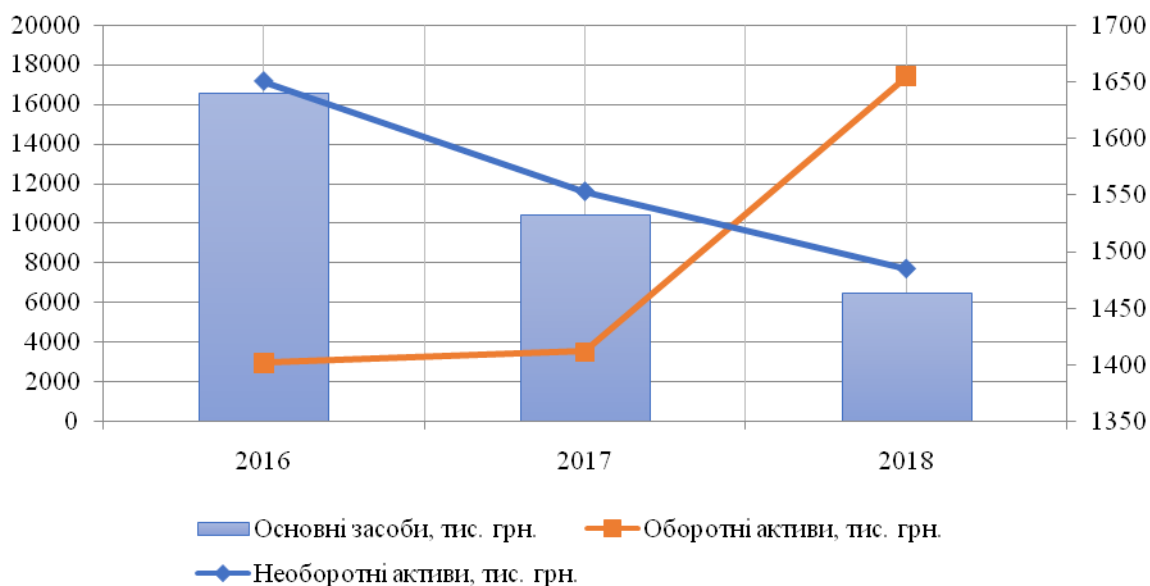

Рисунок 2.1 – Динаміка рівня оборотних та необоротних активів КП «Промінь»

Джерело: побудовано автором на основі даних таблиці 2.5

Представлені у таблиці 2.5 та на рисунку 2.1 показники свідчать, що динаміка активів КП «Промінь» відзначається стійкою тенденцією до падіння рівня необоротних активів, а саме основних засобів, хоча інші необоротні активи демонструють незначний ріст. Разом з тим бачимо стрімкий ріст обсягу оборотних активів КП «Промінь» у 2018 році, що пояснюється аномальним зростанням рівня дебіторської заборгованості, що склало 1058,4% і спричинило зменшення темпів росту товарів, готівки, інших необоротних активів, а стосовно обсягів коштів на рахунках в банках – спричинило їх скорочення на 85%. Така ситуація свідчить про необхідність поглибленого дослідження структури необоротних активів, адже значна зміна рівня дебіторської заборгованості є вкрай дестабілізуючим фактором, що спричиняє розбалансування більшості господарських процесів підприємства, слугуючи потенційною передумовою розвитку кризи неплатоспроможності.

Далі, на рисунку 2.2 розглянемо більш детально структуру оборотних активів КП «Промінь».

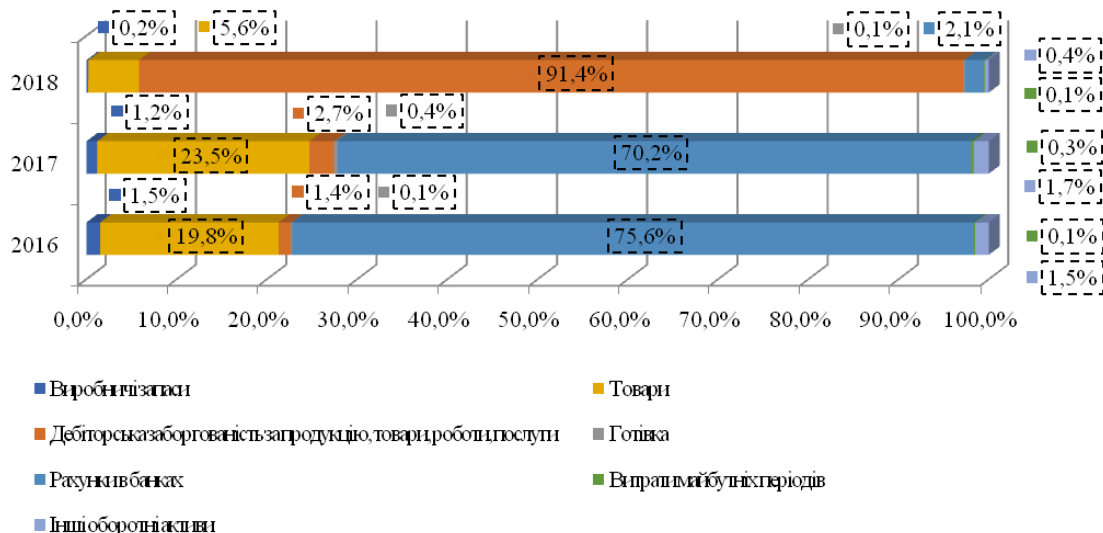

Рисунок 2.2 – Структура оборотних активів КП «Промінь»

Джерело: складено автором на основі розрахунків

Бачимо, що протягом 2016-2017 рр. спостерігається відносна стабільність структури оборотних засобів КП «Промінь», що виявляється у домінуванні у структурі частки коштів на рахунках в банках (більше 70%), що є вкрай позитивною тенденцією з позицій ступеня ліквідності підприємства. Водночас, частка товарів знаходиться на рівні 19,8% та 23,5% у 2017 та 2018 роках відповідно, а питома вага дебіторської заборгованості не перевищує 3%. Однак, у 2018 році спостерігаємо, що зростання дебіторської заборгованості на 15813 тис. грн. спричинило кардинальну зміну структурних показників активів, адже частка дебіторської заборгованості у структурі оборотних засобів склала 91,4%, а питома вага товарів знизилася до 5,6%, частка коштів на рахунках у банках скоротилася з 70,2% до 2,1%.

Далі, проаналізуємо аналогічні показники пасивних статей балансу задля розуміння яким чином, описана ситуація стрімкого збільшення дебіторської заборгованості відобразилася на структурних та динамічних показниках пасивів. Розраховані структурні показники пасиву КП «Промінь», які представлені у таблиці 2.6 свідчать, що у більшості своїй пасив балансу складають власний капітал підприємства та поточні зобов'язання (окрім 2018 року), а довгострокові зобов'язання підприємства взагалі відсутні, адже КП «Промінь» не здійснює довгострокових позик.

Графічна ілюстрація окремих тенденцій динаміки пасивних статей балансу КП «Промінь» представлена нижче на рисунку 2.3.

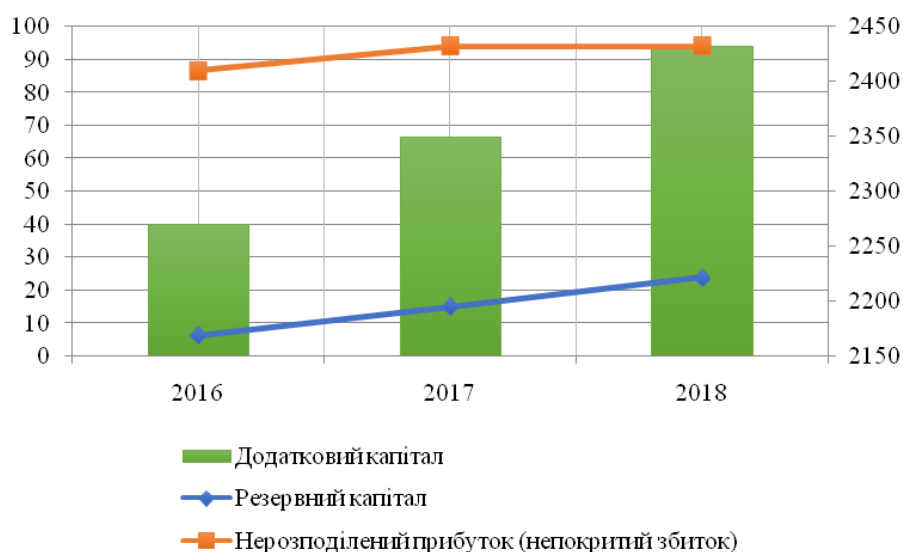

Рисунок 2.3 – Динаміка основних показників власного капіталу КП «Промінь»

Джерело: побудовано автором на основі даних таблиці 2.6

Подана графічна ілюстрація свідчить про наявність стійкої тенденції до росту основних показників власного капіталу підприємства, що особливо виявляється у показниках додаткового та резервного капіталу. Статутний капітал КП «Промінь» залишається стабільно на рівні 5 тис. грн. Варто зазначити, що попередньо згадана ситуація з дебіторською заборгованістю відповідним чином вплинула й на показники поточних зобов'язань, спричинивши ріст кредиторської заборгованості за товарами на 13251 тис. грн., що у відносному вираженні становить 1058,4% ріст, а загалом за даним розділом пасиву у 2018 році спостерігався ріст на рівні 526,2%. Описаний стан у структурі та динаміці показників балансу вимагає підрахунку окремих аналітичних показників.

Далі пропонуємо розглянути показники чистого прибутку серед комунальних підприємств Святошинського району м. Києва, для аналізу економічної ролі КП «Промінь» як потенційного джерела бюджетних надходжень районного бюджету, значення яких наведено нижче у таблиці 2.7.

Таблиця 2.7 – Показники чистого прибутку комунальних підприємств Святошинського району м. Києва

Найменування підприємства	Розмір чистого прибутку, тис. грн.		
	2016	2017	2018
Чистий прибуток КП "Промінь в Святошинському районі м. Києва"	64	88	91
КП "Екологія в Святошинському районі м. Києва"	0	33	73
КП по будівництву і експлуатації паркінгів, гаражів, автостоянок для автотранспорту "Автопарк-Сервіс" Святошинського району	0	0	0
КП "Керуюча компанія з обслуговування житлового фонду Святошинського району м. Києва"	106	6704	3201

Джерело: складено на основі [30]

Приведені у таблиці 2.7 дані свідчать про стабільні темпи зростання прибутковості КП «Промінь» порівняно з іншими підприємствами Святошинського району, які демонструють неоднорідність динаміки рівня прибутковості або звітують про «нульовий» фінансовий результат діяльності.

Графічне представлення динаміки зміни чистого прибутку КП «Промінь» протягом 2016-2018 рр. представлено на рисунку 2.4.

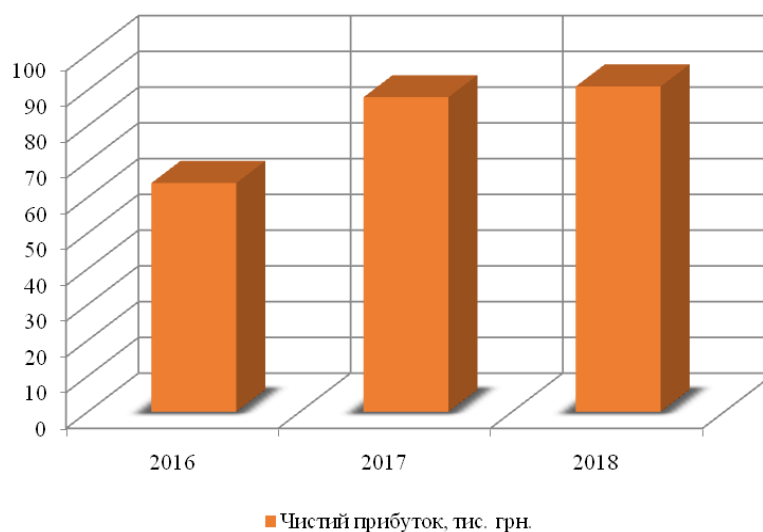

Рисунок 2.4 – Динаміка рівня чистого прибутку КП «Промінь»

Джерело: побудовано автором на основі [31]

Отже, КП «Промінь» є комунальним підприємством, що функціонує у Святошинському районі м. Києва, основним видом діяльності якого є організація громадського харчування в освітніх та навчально-лікувальних закладах району. КП «Промінь» займає стабільні конкурентні позиції у межах Святошинського району, охоплюючи більшу частину ЗЗСО. При цьому, слід

відмітити, високу концентрацію споживачів послуг КП «Промінь», а також існування на ринку потужних конкурентів, більших за обсягами діяльності та більшими фінансовими можливостями. Попри, означені обставини, підприємству вдається забезпечувати позитивну динаміку росту прибутку протягом досліджуваного періоду.

2.2 Аналіз економічного стану КП «Промінь»

Аналіз економічного стану підприємства включає в себе наступні напрямки:

- аналіз стану та ефективності використання основних засобів;
- аналіз ефективності використання трудових ресурсів і заробітної плати;
- аналіз фінансової стійкості (платоспроможності) КП «Промінь»;
- аналіз ліквідності;
- аналіз ділової активності.

Аналіз економічного стану підприємства незалежно від форми власності, виду економічної діяльності, його організаційної структури виступає невід'ємним елементом аналітико-методологічного апарату управління підприємством, адже з одного боку, дозволяє ідентифікувати поточні проблеми окремих складових діяльності підприємства та сприяти пошуку ефективних рішень щодо їх усунення, а з іншого, виявляти незадіяні резерви підвищення результативності діяльності підприємства та формувати цільову направленість їх використання задля забезпечення якісної оптимізації функціональної структури підприємства. Більш того, аналіз показників економічного стану підприємства у їх динаміці, що представлений у даному дослідженні, дозволяє об'єктивно оцінити ключові тенденції розвитку підприємства, його перспективи утримання та нарощення конкурентних позицій на ринку. Принагідно зазначимо, що, враховуючи розмір, напрямок діяльності та форму власності КП «Промінь» необхідність розрахунку деяких показників є сумнівною, однак, у рамках даного дослідження представлено увесь спектр

показників аналізу економічного стану з метою всебічного аналізу діяльності КП «Промінь» та більш глибокого розуміння існуючих проблем на підприємстві.

Аналіз стану та ефективності використання основних засобів КП «Промінь»

Організація діяльності виробничих підприємств незалежно від галузі національної економіки неможлива без залучення основних засобів, склад та структура яких може різнитися в залежності від конкретного виду діяльності та економічного стану того чи іншого підприємства. Забезпечення високого рівня прибутковості підприємства тісно пов'язане зі здійсненням постійного моніторингу ефективності використання основних фондів та ряду факторів, що впливають на неї.

Аналіз ефективності використання основних засобів передбачає розрахунок показників, що характеризують використання основних виробничих засобів та поточний майновий стан підприємства. Перший напрямок аналізу включає в себе показники фондомісткості, фондоозброєності, коефіцієнту реальної вартості основних засобів, коефіцієнту зносу, коефіцієнту придатності основних фондів, фондівіддачі та рентабельності основних засобів. Розрахунок зазначених показників, представлений у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8 – Показники використання основних засобів

Показник	Формула розрахунку	Роки			Відхилення: +, - :	
		2016	2017	2018	2017 до 2016	2018 до 2017
1. Фондомісткість	Фк/Вп	0,061	0,047	0,039	-0,014	-0,008
2. Фондоозброєність	Фк/Ч	8,518	7,739	7,170	-0,779	-0,569
3. Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні підприємства	Фз/М	0,356	0,302	0,077	-0,054	-0,225
4. Коефіцієнт зносу ОЗ (Кз)	Зо/Фк	0,204	0,252	0,301	0,048	0,049
5. Коефіцієнт придатності основних засобів	1-Кз	0,796	0,748	0,699	-0,048	-0,049

Продовження таблиці 2.8

6. Фондовіддача	Вп/Фк	16,395	21,186	25,812	4,790	4,627
7. Коефіцієнт рентабельності основних засобів	$\frac{П_б}{Ф_к} * 100\%$ $(2350 / (1010_{п} + 1010_{к}) * 0,5) * 100\%$	0,038	0,055	0,061	0,017	0,006

Джерело: складено автором на основі розрахунків

Отримані розрахунки свідчать про поступовий ріст показника фондовіддачі та відповідне зеркальне зниженням рівня фондомісткості, що свідчить про нормальний розвиток підприємства. Однак рівень фондоозброєності КП «Промінь» показує негативну динаміку і свідчить про зниження вартості основних засобів в розрахунку на одного працівника, у 2017 році на 779 грн. та на 569 грн. у 2018 році. Негативна динаміка також спостерігається й у показниках придатності основних фондів, що знижується щорічно на близько 5%, досягнувши у 2018 році рівня 69,9%. Більш того, варто констатувати низький рівень виробничого потенціалу КП «Промінь», що демонструють показники реальної вартості основних засобів у майні підприємства. Особливої уваги вимагає значення даного показника у 2018 році, аномальний рівень якого зумовлений появою великого розміру дебіторської заборгованості у структурі активів КП «Промінь» (унаслідок неможливості розпорядника бюджетних коштів в особі Управління освіти, молоді та спорту Святошинської районної в м. Києві державної адміністрації вчасно здійснити оплату послуг з організації харчування), саме тому значення показника є нерепрезентативним. Загалом можна стверджувати про ефективність використання основних фондів КП «Промінь», про що також свідчить позитивна динаміка зростання коефіцієнта рентабельності основних засобів.

Другий напрямок аналізу охоплює оцінку майнового стану підприємства, передбачаючи розрахунок показників зносу, оновлення та вибуття основних засобів, результати здійснення якого представлені у таблиці 2.9, а графічна візуалізація показників рівня оновлення та вибуття основних засобів наведена на рисунку 2.5.

Таблиця 2.9 – Показники майнового стану КП «Промінь»

Показник	Формула розрахунку	Роки			Відхилення: +, - :	
		2016	2017	2018	2017 до 2016	2018 до 2017
Коефіцієнт зносу	Сума зносу ОЗ /Первісну вартість ОЗ на початок періоду	0,204	0,252	0,301	0,048	0,049
Коефіцієнт оновлення ОЗ	Вартість введених ОЗ за звітний рік/ Загальну вартість ОВЗ на кінець року	0,007	0,000	0,017	-0,007	0,017
Коефіцієнт вибуття ОЗ	Вартість ОЗ які вибули/Вартість ОВЗ на початок періоду	0,050	0,049	0,049	-0,001	0,000

Джерело: складено автором на основі розрахунків

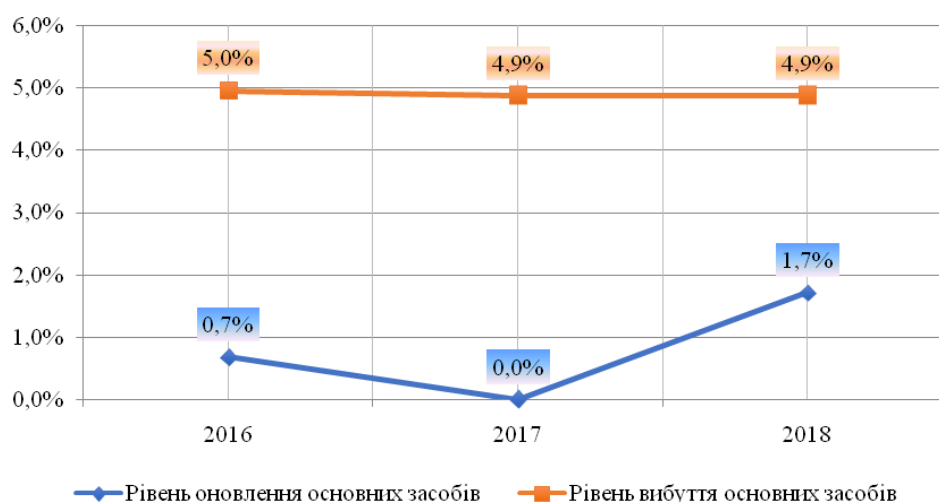

Рисунок 2.5 – Динаміка рівня оновлення та вибуття основних засобів КП «Промінь»

Джерело: побудовано автором на основі таблиці 2.7

Дані представлені у таблиці 2.9 свідчать про невисокий рівень зносу основних засобів КП «Промінь». Однак, разом з тим, зауважимо, що представлена на рисунку 2.2 інформація дає можливість стверджувати про наявність проблем щодо забезпечення достатнього рівня оновлюваності основних засобів, адже протягом досліджуваного періоду рівень вибуття значно перевищував рівень оновлення: протягом 2018 року рівень оновлення склав лише 1,7% проти 4,9%-го рівня показника вибуття основних фондів.

Аналіз ефективності використання трудових ресурсів і заробітної плати

Організація ефективного процесу управління персоналом та забезпечення підприємства висококваліфікованим кадровим складом в сучасних умовах є одним з ключових факторів підвищення прибутковості підприємства. Найбільш повно характеризують рівень управління трудовими ресурсами підприємства такі показники як коефіцієнти з обороту, вибуття та постійності кадрів, вартісний показник продуктивності та абсолютні показники фонду оплати праці. В таблиці 2.10 представлено розрахунок, вказаних вище показників.

Таблиця 2.10 – Показники використання трудових ресурсів та заробітної плати

Показник	Розрахунок	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
		2016	2017	2018	2017 до 2016	2018 до 2017	2017 до 2016	2018 до 2017
Фонд оплати праці	Дані звітності підприємства	5719,1	9378,3	10201,2	3659,2	822,9	64,0	8,8
Середньооблікова чисельність працівників	Дані звітності підприємства	198	205	209	7	4	3,5	2,0
Коефіцієнт обороту за наймом	Чисельність прийнятих працівників / Середня чисельність працівників	0,374	0,190	0,163	-0,183	-0,028	-	-
Коефіцієнт обороту за вибуттям	Чисельність звільнених працівників / Середня чисельність працівників	0,111	0,156	0,144	0,045	0,013	-	-
Коефіцієнт постійності кадрів	Чисельність постійних працівників / Середня чисельність працівників	0,859	0,839	0,842	-0,020	0,003	-	-
Вартісний показник продуктивності	Дохід від реалізації продукції / Середня чисельність працівників	139,65	163,96	185,07	24,30	21,12	17,4	12,9

Джерело: складено автором на основі розрахунків

Отримані показники свідчать про значний ріст фонду оплати праці протягом 2016-2017 рр. темп приросту якого становив 66% та подальше його сповільнення протягом 2017-2018 рр. до 8,8%, водночас, зазначимо, що вказане зростання не супроводжувалося збільшенням найму працівників, адже середньооблікова чисельність зросла лише на 3,5%, що в свою чергу, свідчить про ріст розміру середньої заробітної плати на підприємстві. Динаміка

показника обороту за наймом демонструє поступове зменшення кількості прийнятих працівників протягом досліджуваного періоду. Високий показник обороту за вибуттям у 2016 року пояснюється впливом зовнішніх факторів, а саме складністю політико-економічного становища країни, що в поєднанні з невисоким рівнем оплати праці сприяло звільненню працівників. Разом з тим, коефіцієнт стабільності кадрів сигналізує, про те що кількість працівників, що стабільно працюють на підприємстві знаходиться на рівні близько 85%. Варто також відзначити позитивну зміну показників продуктивності КП «Промінь», які протягом 2017 та 2018 років демонструють частковий ріст на 17,4% та 12,9% відповідно.

Аналіз фінансової стійкості (платоспроможності) КП «Промінь»

Аналіз платоспроможності підприємства дозволяє здійснити адекватну оцінку ступеня його фінансово-економічної стійкості та незалежності у розрізі джерел фінансування ресурсного забезпечення діяльності підприємства. В рамках даного дослідження, означені попередньо напрямки втілені у розрахунку таких показників як коефіцієнт автономії, фінансової стійкості, фінансування, забезпечення власними оборотними засобами, маневреності власного капіталу та фінансового левереджу. Розрахунок даних показників надано у таблиці 2.11

Таблиця 2.11 – Аналіз платоспроможності КП «Промінь»

Показник	Формула розрахунку та рядки в балансі	Роки			Відхилення: +,-		Нормативне значення
		2016	2017	2018	2017 до 2016	2018 до 2017	
Коефіцієнт автономії	Власний капітал/Підсумок балансу	0,514	0,486	0,135	- 0,028	- 0,350	>0,5
Коефіцієнт фінансування (фінансової стабільності)	Власний капітал/Позичковий капітал	1,057	0,944	0,156	- 0,113	- 0,788	1
Коефіцієнт фінансової стійкості	(Власний капітал + Довгострокові зобов'язання) /Сума пасивів	0,514	0,486	0,135	- 0,028	- 0,350	0,7-0,9

Продовження таблиці 2.11

Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами	Власні оборотні засоби/Матеріальні оборотні активи	0,243	0,259	0,061	0,016	- 0,197	>0,1
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Власні оборотні кошти/Власний капітал	0,303	0,370	0,419	0,066	0,049	>0,1
Коефіцієнт фінансового левериджу	Довгострокові зобов'язання / Власний капітал	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	<0,25

Джерело: складено автором на основі розрахунків

Аналізуючи показники платоспроможності варто зауважити, що протягом 2016 та 2017 років більшість досліджуваних показників знаходяться у межах нормативних значень, однак, протягом 2018 року спостерігається надмірна дестабілізація економічного стану підприємства у частині платоспроможності, спричинена, згаданим раніше фактом виникненням великої суми дебіторської заборгованості, яка в свою чергу, спровокувала появу значної суми кредиторської заборгованості через об'єктивну неспроможність підприємства розрахуватися з постачальниками. Дана ситуація сигналізує про високий рівень концентрації споживачів послуг, що негативно впливає на фінансову стійкість КП «Промінь». Дане твердження підтверджується значеннями показника фінансової стійкості, який протягом усього досліджуваного періоду демонструє значне відхилення від норми з загальною тенденцією до погіршення. Розрахований показник маневреності власного капіталу дозволяє стверджувати про високий ступінь мобільності власного капіталу КП «Промінь». Також зазначимо, що підприємство жодним чином не залежить від довгострокових зобов'язань по причині їх відсутності, чим і пояснюється нульові показники коефіцієнту фінансового левериджу.

Аналіз ліквідності КП «Промінь»

Аналіз ліквідності підприємства дозволяє визначити структуру та здійснити оцінку забезпеченості підприємства різними групами ліквідних

активів та показує можливість швидкого перетворення різних груп активів у гроші в разі необхідності негайного погашення поточних зобов'язань.

Аналіз ліквідності включає у себе розрахунок наступних показників: коефіцієнт покриття ліквідності, коефіцієнт швидкої та абсолютної ліквідності, співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості.

Розрахунок перерахованих показників представлено у таблиці 2.12

Таблиця 2.12 – Аналіз ліквідності КП «Промінь»

Показник	Розрахунок	Роки			Відхилення: +,-		Нормативне значення
		2016	2017	2018	2017 до 2016	2018 до 2017	
Коефіцієнт покриття ліквідності	Оборотні активи/ Поточні зобов'язання	1,321	1,349	1,065	0,028	-0,284	>1
Коефіцієнт швидкої ліквідності	(Оборотні активи – Запаси)/Поточні зобов'язання	1,039	1,016	1,003	-0,024	-0,013	0,7-1,5
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Грошові активи/Поточні зобов'язання	0,999	0,952	0,024	-0,047	-0,928	>0,1
Співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості	Поточні зобов'язання/дебіторська заборгованість	25,878	22,583	0,981	-3,295	-21,602	1

Джерело: складено автором на основі розрахунків

Оцінка отриманих результатів щодо показників ліквідності КП «Промінь» потребує також розуміння, виявлених у попередніх стадіях даного дослідження дисбалансів, притаманних 2018 року. Оцінюючи показники ліквідності 2016 та 2017 року слід відзначити відповідність нормативним значенням показників покриття ліквідності, а також коефіцієнтів швидкої та абсолютної ліквідності, що пояснюється високим рівнем абсолютного значення показника грошових активів, які будучи найліквіднішим активом позитивно впливають на окремі показники ліквідності підприємства, що власне і дозволило зберегти достатній рівень ліквідності підприємства у 2018 році, утримавши коефіцієнт покриття ліквідності на рівні 1,065 та швидкої ліквідності – 1,003. Однак, варто вказати на існування асиметрій у

співвідношеннях дебіторської та кредиторської заборгованості, так у 2016 та 2017 році розмір кредиторської заборгованості перевищував дебіторську у 25-кратному та 22-кратному розмірі, і лише у 2018 році зміг наблизитися до нормативного значення.

Підсумовуючи представлений аналіз показників ліквідності, слід наголосити, що, попри формально позитивний рівень базових індикаторів ліквідності, простежується сильна залежність підприємства від споживача (замовника), в даному випадку розпорядника бюджетних коштів, що в умовах нестабільної економічної та політичної ситуації у державі може руйнівним чином впливати на ключові показники діяльності КП «Промінь».

Аналіз ділової активності КП «Промінь»

Аналіз ділової активності є універсальним інструментом визначення рівня фінансового стану конкретного підприємства, адже дозволяє оцінити швидкість обертання кожного виду фінансових ресурсів. Аналіз ділової активності реалізується шляхом розрахунку наступних показників: коефіцієнти оборотності оборотних активів, запасів, кредиторської та дебіторської заборгованості, а також тривалості одного обороту кредиторської та дебіторської заборгованості.

Розрахунок показників ділової активності КП «Промінь» представлено у таблиці 2.13, а графічне представлення динаміки зміни рівнів та тривалості обороту дебіторської та кредиторської заборгованості подано на рисунку 2.6.

Таблиця 2.13 – Аналіз ділової активності КП «Промінь»

Показник	Формула розрахунку та рядки в балансі	Роки			Відхилення: +,-	
		2016	2017	2018	2017 до 2016	2018 до 2017
Коефіцієнт ділової активності (оборотності оборотних засобів)	Чиста виручка від реалізації / Середня вартість оборотних засобів	11,459	10,375	3,695	-1,084	-6,680
Коефіцієнт оборотності запасів	Собівартість / Середньорічна вартість запасів	30,895	29,309	26,316	-1,586	-2,994

Продовження таблиці 2.13

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	Чиста виручка від реалізації товарів і послуг / Середня сума дебіторської заборгованості за товари і послуги	691,275	490,672	4,833	-200,603	-485,838
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	Чиста виручка від реалізації товарів і послуг / Середня сума кредиторської заборгованості за товари і послуги	23,443	20,818	4,351	-2,625	-16,467
Коефіцієнт тривалості одного обороту оборотних засобів	Кількість календарних днів звітного періоду(365)/ Коефіцієнт оборотності оборотних засобів	31,852	35,179	98,776	3,327	63,596
Тривалість одного обороту дебіторської заборгованості	Кількість календарних днів звітного періоду(365) / Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	0,528	0,744	75,515	0,216	74,771
Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості	Кількість календарних днів звітного періоду(365) / Коефіцієнт оборотності кредиторської	15,570	17,533	83,885	1,963	66,352

Джерело: складено автором на основі розрахунків

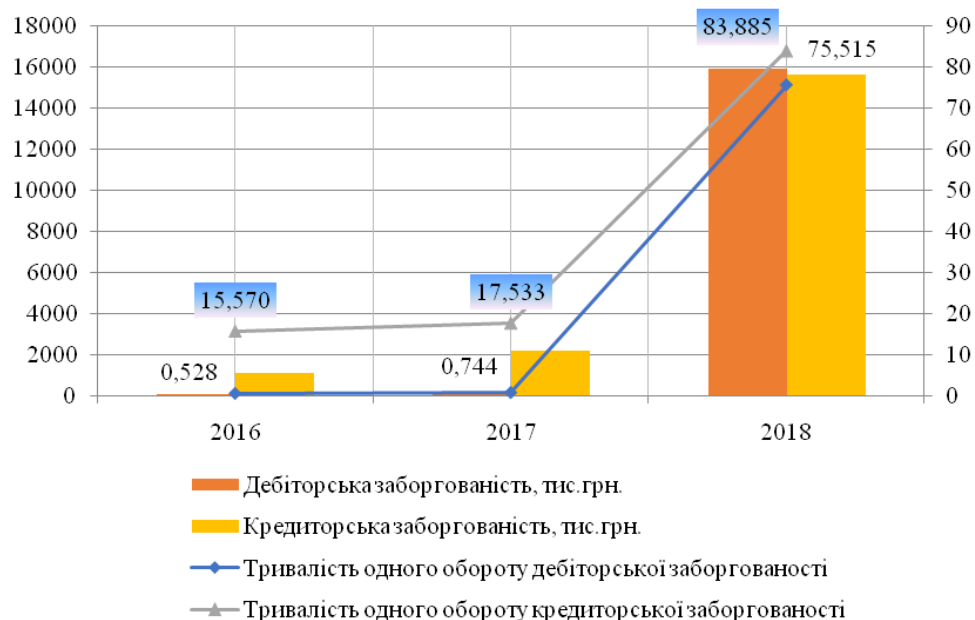

Рисунок 2.6 – Динаміка зміни показників рівня та тривалості обороту дебіторської та кредиторської заборгованості КП «Промінь»

Джерело: побудовано автором на основі таблиці 2.11

Аналізуючи показники ділової активності КП «Промінь» можна стверджувати, що динаміка їх зміни демонструє поступовий спад як за показником оборотності оборотних засобів, так і щодо коефіцієнту оборотності запасів, що з 30,895 у 2016 році знизився до 26,316 у 2018 році. Немоżliво не помітити вкрай різке падіння значення коефіцієнта оборотності дебіторської заборгованості з 691,275 у 2016 році до 4,833 у 2018 році, а також помітне зниження показника оборотності кредиторської заборгованості до рівня 4,351. Рисунок 2.6 яскраво демонструє попередньо зазначені зміни в структурі активу та пасиву, пов'язані з розмірами дебіторської та кредиторської заборгованості, а також дозволяє зрозуміти ступінь впливу цих змін на показники ділової активності. Зокрема, помітне значне відставання тривалості обороту кредиторської заборгованості від аналогічного показника дебіторської заборгованості (навіть у 2016-2017 рр.). Велика тривалість обороту кредиторської заборгованості у середньостроковій перспективі несе у собі ряд ризиків пов'язаних із питаннями забезпечення виробничої діяльності КП «Промінь», а саме ризиком підвищення закупівельних цін та накладання штрафних санкцій з боку контрагентів.

Досліджені показники економічного стану КП «Промінь» свідчать про наявність вкрай суперечливих тенденцій у його розвитку. Основні фонди підприємства знаходяться у нормальному стані однак динаміка їх оновлення значно поступається рівню вибуття. Показники руху робочої сили на підприємстві свідчать про наявність високої частки постійно працюючого персоналу та поступовий ріст кількості штату. Показники платоспроможності та ліквідності протягом 2016-2017 рр. демонструють позитивний рівень (за рахунок значних сум високоліквідних активів), однак, несвоєчасність отримання плати за виконання замовлення у 2018 році, призвела до появи структурних дисбалансів, у вигляді значних сум дебіторської та кредиторської заборгованості, що тим самим, викривило показники ліквідності, платоспроможності та ділової активності КП «Промінь» у відповідному році. Аналіз розрахованих показників свідчить про наявність проблеми

неможливості якісної диверсифікації споживачів послуг, що варто враховувати при аналізі, формально позитивних показників діяльності підприємства.

2.3. Оцінювання прибутковості діяльності КП «Промінь»

Аналіз та оцінка прибутковості діяльності КП «Промінь», враховуючи специфіку діяльності даного підприємства та виявлені у попередньому підрозділі проблеми, має зосереджуватися, з одного боку, на аналізі витратної складової, мінімізація якої, традиційно слугує резервом підвищення прибутковості, а з іншого, на дослідженні показників, які характеризують поточний рівень прибутковості.

Для початку, пропонуємо розглянути, ключові показники діяльності КП «Промінь» протягом 2016-2018 рр., представлені нижче у таблиці 2.14.

Таблиця 2.14 – Показники фінансової звітності КП «Промінь» за 2016-2018 рр.

Показник	Роки			Абсолютне відхилення, тис.грн.		Відносне відхилення, %	
	2016	2017	2018	2017 до 2016	2018 до 2017	2017 до 2016	2018 до 2017
Чистий дохід від реалізації	27651	33611	38680	5960	5069	21,60%	15,10%
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	19634	21982	24842	2348	2860	12,00%	13,00%
Валовий прибуток	8017	11629	13838	3612	2209	45,10%	19,00%
Адміністративні витрати	1753	2633	3236	880	603	50,20%	22,90%
Витрати на збут	6176	8873	10377	2697	1504	43,70%	17,00%
Інші операційні витрати	10	16	114	6	98	60,00%	612,50%
Витрати (дохід) з податку на прибуток	14	19	20	5	1	35,70%	5,30%
Чистий прибуток	64	88	91	24	3	37,50%	3,40%

Джерело: складено автором на основі розрахунків

Розрахунки, представлені у таблиці 2.14 дають змогу стверджувати, що незважаючи на помітний ріст абсолютних значень рівня чистого доходу від реалізації, валового та чистого прибутку, спостерігається низхідна тенденція щодо їх темпів їх приросту. Так, розмір чистого прибутку протягом 2016-2017

рр. зріс на 37,5%, при тому, що аналогічний показник наступного періоду становив лише 3,4%. Також слід відзначити поступове збільшення темпів росту собівартості реалізованої продукції, у той час як більшість витрат сповільнюють темпи приросту, окрім інших операційних витрат рівень яких у 2018 році порівняно з 2017 роком зріс у 7 разів.

Далі, розглянемо структуру чистого доходу від реалізації КП «Промінь», графічно зображену, на рисунку 2.7.

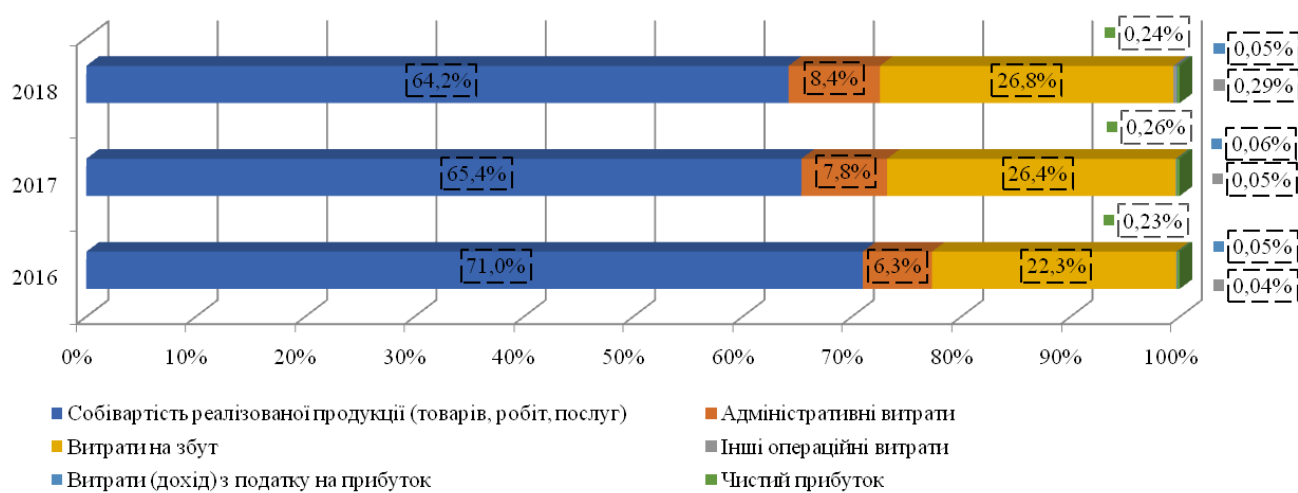

Рисунок 2.7 – Структура чистого доходу від реалізації КП «Промінь»
2016-2018 рр.

Джерело: побудовано автором на основі таблиці 2.12

Відображена на рисунку 2.12 структура чистого доходу від реалізації КП «Промінь» демонструє превалюючу частку у ній собівартості реалізації продукції, що має явну тенденцію до зменшення, та поступово зростаючі частки адміністративних витрат та витрат на збут. Зазначимо, що інші види витрат, що формують чистий дохід не досягають 1%, що об'єктивно зумовлює їх відповідне графічне відображення.

Далі, пропонуємо розглянути структуру ключових груп витрат, представлених на рисунку 2.8 та рисунку 2.9. Розгляд структури собівартості реалізованої продукції вважаємо недоцільним, оскільки 100% частку їх структури займають матеріальні витрати.

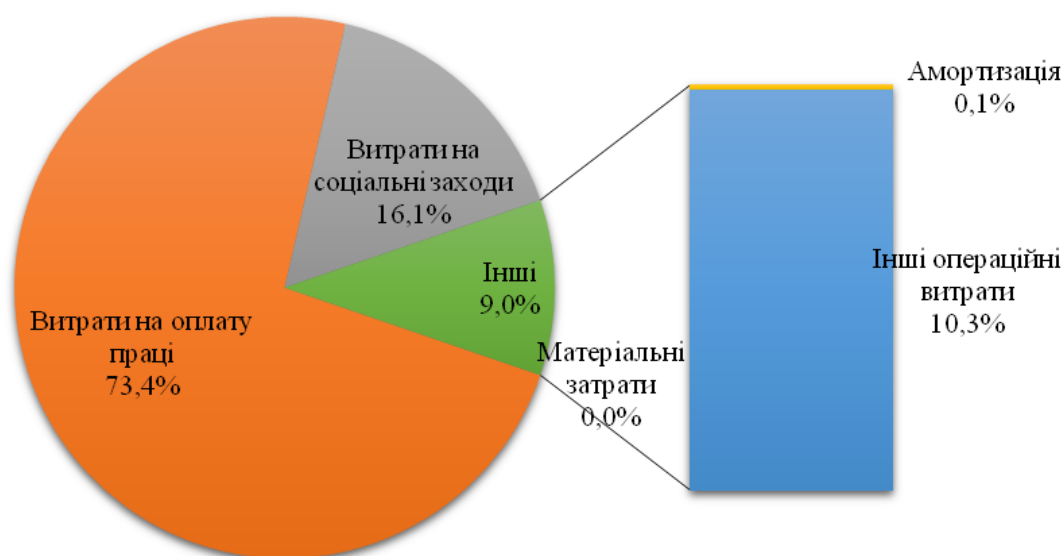

Рисунок 2.8 – Структура адміністративних витрат КП «Промінь» 2018 р.

Джерело: побудовано автором на основі [31]

Рисунок 2.8 чітко демонструє домінування витрат пов'язаних з оплатою праці, при цьому, частка усіх інших витрат складає 9% у т.ч. 8,9% – інші операційні витрати та 0,1% – амортизація. Матеріальні затрати відсутні. Така ситуація може свідчити про бюрократизацію апарату управління, що виявляється у «роздутті» штату підприємства.

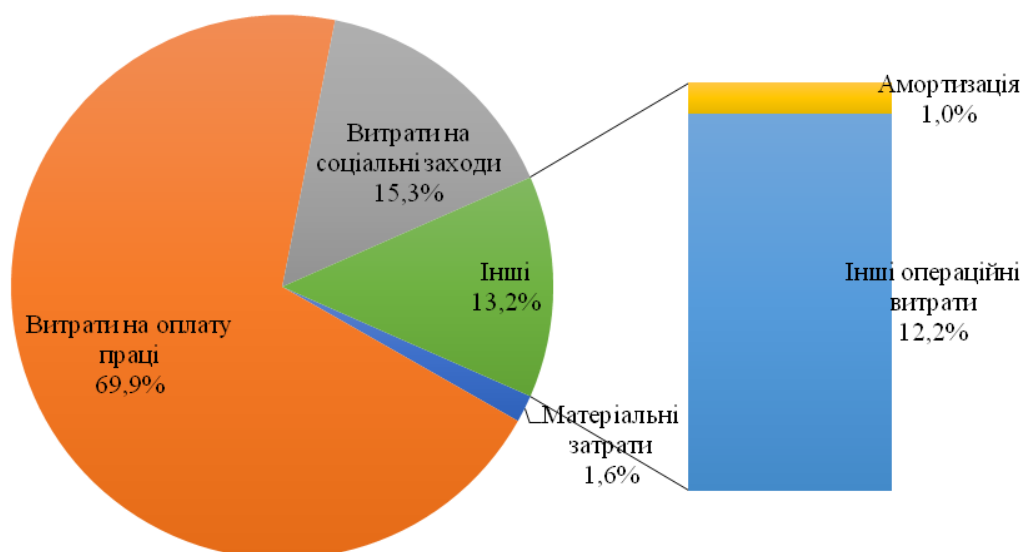

Рисунок 2.9 – Структура витрат на збут КП «Промінь» 2018 р.

Джерело: побудовано автором на основі [31]

Структура збутових витрат відображена на рисунку 2.9 демонструє схожий до адміністративних витрат розподіл співвідношень, зокрема у частині переважання часток витрат на оплату праці та відрахувань на соціальні заходи. Однак в збутових витратах присутні матеріальні витрати на рівні 1,6%, амортизація – 1%, інші операційні витрати становлять 12,2%. Тим не менш, не зважаючи на схожість структур, висока частка заробітної плати у структурі збутових витрат має дещо іншу економічну природу, ніж аналогічний показник адміністративних витрат, що пояснюється в першу чергу, обліково-калькуляційними цілями (беручи до уваги повну відсутність витрат на оплату праці у структурі собівартості виробництва продукції КП «Промінь»).

Наступним етапом в оцінюванні прибутковості діяльності КП «Промінь» є дослідження безпосередньо показників, які слугують індикаторами прибутковості у розрізі ефективності всіх складових діяльності підприємства. Саме тому, далі, пропонуємо здійснити аналіз рентабельності КП «Промінь», розрахунок показників якого, представлений у таблиці 2.15.

Таблиця 2.15 – Аналіз рентабельності КП «Промінь»

Показник	Формула розрахунку та рядки в балансі	Роки			Відхилення: +,-	
		2016	2017	2018	2017 до 2016	2018 до 2017
Коефіцієнт рентабельності активів	Чистий прибуток/Середньорічна вартість активів	0,016	0,018	0,008	0,003	-0,011
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	Чистий прибуток/Власний капітал	0,027	0,036	0,036	0,009	0,000
Коефіцієнт рентабельності продукції	Прибуток від реалізації/Витрати на виробництво продукції	0,003	0,004	0,004	0,001	0,000
Коефіцієнт рентабельності продажу	Прибуток від реалізації продукції / Чиста виручка від реалізації продукції	0,002	0,003	0,002	0,000	0,000
Коефіцієнт рентабельності валового прибутку	Валовий прибуток/Чистий дохід	0,290	0,346	0,358	0,056	0,012

Джерело: складено автором на основі розрахунків

Графічне представлення аналізу рентабельності КП «Промінь» та співвідношення даних показників із рівнем чистого прибутку надано на рисунку 2.10.

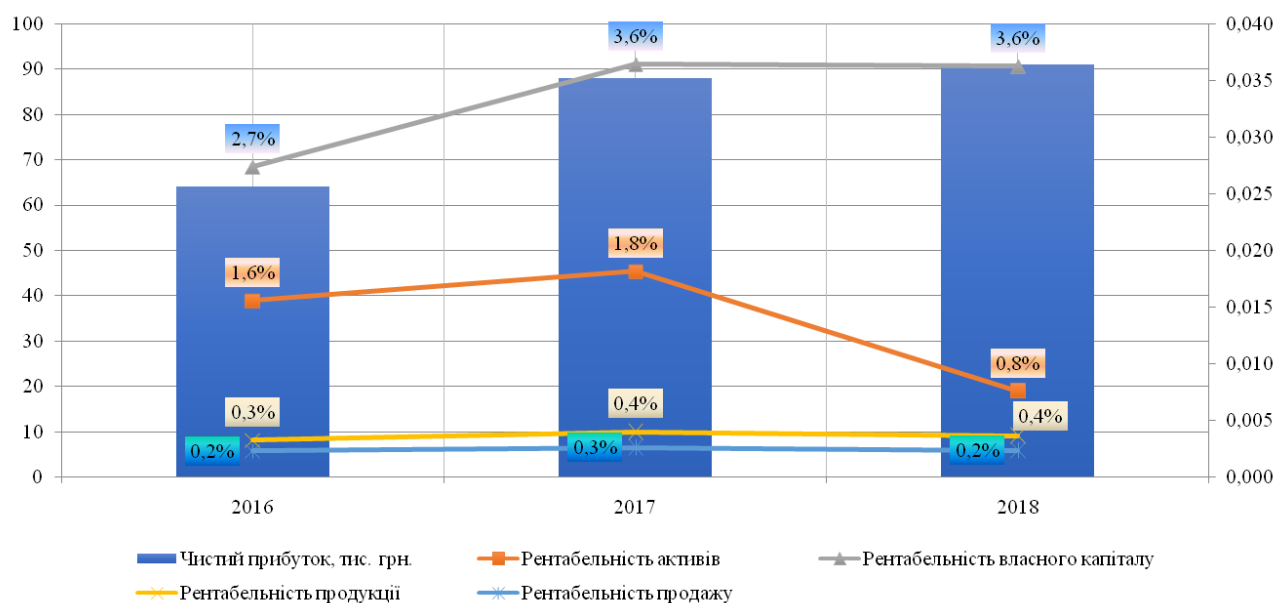

Рисунок 2.10 – Динаміка ключових показників рентабельності КП «Промінь»

Джерело: побудовано автором на основі таблиці 2.13

Представлені у таблиці 2.15 та на рисунку 2.10 показники, свідчать про невисокий рівень рентабельності КП «Промінь», який за окремими видами (рентабельність продажу, рентабельність продукції) не досягає 1%. Стабільними є рівень рентабельності власного капіталу, що протягом 2017 та 2018 років тримається на рівні 3,6% та коефіцієнт рентабельності валового прибутку, котрий з 0,29 у 2016 році, виріс до рівня 0,358 у 2018 році.

Отже, проведений аналіз та оцінка показників прибутковості КП «Промінь» свідчить про те, що незважаючи на наявність позитивних темпів росту прибутку, дане підприємство продовжує втримувати низькі показники рентабельності, що пояснюється невідповідністю розміру організації до розміру адміністративних витрат, що значно знижує фінансовий результат, а також високим рівнем збутових витрат, зумовленим формальною зміною порядку обліку витрат на оплату праці виробничого персоналу з ціллю отримання

конкурентних переваг цінового характеру при проведенні тендерних закупівель розпорядниками бюджетних коштів.

2.4. Кореляційно-регресійний аналіз прибутковості діяльності КП «Промінь»

Дослідження проблематики підвищення прибутковості діяльності підприємства вимагає комплексного аналізу всіх факторів, що чинять вплив на даний показник, а також їх кількісної оцінки з метою найбільш повного та об'єктивного формування розуміння поточного економічного стану підприємства та пропозицій щодо його вдосконалення, а саме заходів щодо підвищення прибутковості підприємства. Існує велика кількість методів та інструментів економіко-математичного аналізу, доцільність використання яких залежить від конкретного підприємства, його розміру та сфери діяльності.

У рамках даної роботи пропонуємо використати кореляційно-регресійний аналіз, що дозволить встановити ступінь залежності обраних факторних ознак від результуючої змінної (вимірювання тісноти зв'язку), встановити форму такої аналітичної залежності та встановити характер зміни результуючої ознаки під впливом досліджуваних факторів. Зазначимо, що вибір саме кореляційно-регресивного аналізу у якості основного інструменту аналізу, обумовлений, в першу чергу, розміром та масштабами діяльності КП «Промінь», адже використання більш складних моделей та методик не матиме сенсу, враховуючи, як організаційно-правову форму, досліджуваного підприємства, так і фактичну відсутність окремих розрахункових показників.

Одним з найважливіших етапів проведення кореляційно-регресійного аналізу є початковий, який полягає у правильному виборі досліджуваних ознак, тобто факторних ознак, міра впливу на результуючий показник яких, і буде досліджена в наступних етапах аналізу. В даному випадку, у якості результативної ознаки доцільно обрати показник чистого доходу, а щодо факторних – показники адміністративних витрат та витрат на збут, що дозволить

на основі результатів проведеного кореляційно-регресійного аналізу окреслити основні напрямки формування конкретних заходів з підвищення прибутковості, враховуючи оцінені ступені впливу кожної з факторних ознак на результативну.

Рівняння, яке описує зв'язок між визначеними факторними та результативними ознаками має наступний вигляд:

$$y = a_0 + a_1x_1 + a_2x_2, \quad (2.1)$$

де y – чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (тис. грн.),

x_1 – адміністративні витрати (тис. грн.),

x_2 – витрати на збут (тис. грн.),

a_0 – вільний член рівняння регресії,

a_i – коефіцієнти рівняння регресії, які характеризують кількісний вплив на результуючий показник зміни величини відповідного факторного показника на одиницю його виміру ($i = \overline{1,4}$).

Нижче у таблиці 2.16 наведені вхідні дані для проведення кореляційно-регресійного аналізу.

Таблиця 2.16 – Основні фінансові показники діяльності підприємства за 2014 – 2018 рр.

Показник	Рік				
	2014	2015	2016	2017	2018
Чистий дохід від реалізації	17626	19902	27651	33611	38680
Адміністративні витрати	1654	1678	1753	2633	3236
Витрати на збут	4664	5213	6176	8873	10377

Джерело: побудовано автором на основі [11]

У якості основного технічного інструменту, шляхом використання якого було здійснено кореляційно-регресійний аналіз, обрано програму MS Excel (зокрема, надбудова «Аналіз даних/Кореляція»). Даний технічний засіб дозволяє отримати дані щодо тісноти зв'язку, регресійної статистики, дисперсійного аналізу та безпосередньо показників кількісного впливу факторних ознак на результуючий показник (в даному випадку чистий дохід).

Для початку, було проведено аналіз тісноти зв'язку між досліджуваними ознаками.

Результати кореляційного аналізу, представлено нижче у таблиці 2.17.

Таблиця 2.17 – Результати кореляційного аналізу прибутковості підприємства

Показник	Чистий дохід від реалізації	Адміністративні витрати	Витрати на збут
Чистий дохід від реалізації	1		
Адміністративні витрати	0,926067115	1	
Витрати на збут	0,9773372	0,982219223	1

Джерело: розраховано автором на основі даних таблиці 2.16

Для оцінки отриманих результатів було використано шкалу Чеддока, що інтерпретує відповідні результати за ступенем тісноти зв'язку факторних ознак та результуючої. Відповідна оцінка тісноти представлена у таблиці 2.18.

Таблиця 2.18 – Характеристика тісноти зв'язку чистого доходу із факторними ознаками

Показник	Адміністративні витрати	Витрати на збут
Чистий дохід	Дуже висока	Дуже висока

Джерело: побудовано автором на основі даних таблиці 2.14

Представлені у таблиці 2.18 результати свідчать про наявність дуже високого ступеня тісноти зв'язку між показниками чистого доходу та адміністративних витрат і витрат на збут.

Додатково варто відзначити, що у представлених результатах кореляційного аналізу присутнє явище мультиколінеарності ($r_{ij} \neq 0, i \neq j$). Наявність мультиколінеарності в побудованій моделі є вкрай негативним явищем, адже це свідчить про існування зв'язку між обраними факторними ознаками, унаслідок чого кінцеві показники коефіцієнтів регресії втрачають свою значущість. Саме тому, в даному випадку, здійснення подальшої побудови регресійної моделі є недоцільним. Виходячи з цього, проведення адекватної оцінки залежності результативної ознаки від факторних, потребує відокремленого розгляду впливу залежних змінних на значення результуючої.

В даному випадку, було побудовано графіки та рівняння парної кореляції для залежностей: чистий дохід – адміністративні витрати; чистий дохід – витрати на збут. Вибір у якості факторних ознак показників адміністративних

витрат та витрат на збут, обумовлюється попередньо отриманими результатами кореляційного аналізу та їх інтерпретацією за шкалою Чеддока.

На рисунках 2.11-2.12 відображено побудовані парні лінійні моделі залежності розміру чистого доходу від розміру адміністративних витрат та витрат на збут відповідно.

Рисунок 2.11 – Взаємозв'язок чистого доходу від реалізації та адміністративних витрат

Джерело: розраховано автором на основі даних таблиці 2.14

Представлені на рисунку 2.11 дані, свідчать про наявність сильного зв'язку між зміною розміру чистого доходу від реалізації та показника адміністративних витрат, що виявляється у високому значенні нормованого R^2 , який становить 0,857, тобто відповідно до даної моделі зміни чистого доходу від реалізації підприємства на 85,7% пояснюються змінами адміністративних витрат. Саме тому, розробка заходів з оптимізації структури адміністративних витрат досліджуваного підприємства є потенційним напрямком зростання рівня його прибутковості.

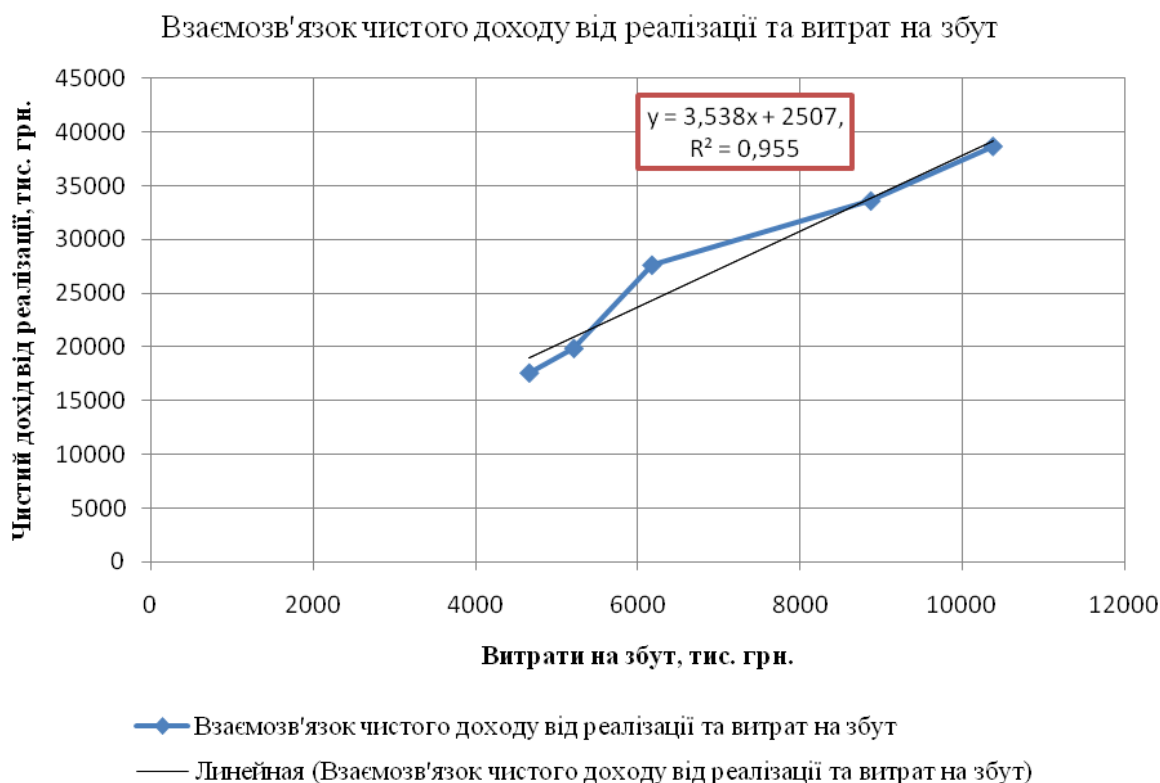

Рисунок 2.12 – Взаємозв'язок чистого доходу від реалізації та витрат на збут

Джерело: розраховано автором на основі даних таблиці 2.14

Представлені на рисунку 2.12 дані демонструють вкрай високу взаємозалежність фактору збутових витрат та значення чистого доходу, досліджуваного підприємства. Підтвердженням даного факту слугує значення R^2 , що становить 0,955 і свідчить про те, що 95,5% змін чистого доходу, обумовлюються зміною витрат на збут. Даний результат обґрунтовує важливість перегляду поточних підходів підприємства до організації збутової діяльності, а саме її витратних параметрів.

Далі пропонуємо проаналізувати вплив питомої ваги досліджуваних факторів на розмір чистого доходу. Задля цього необхідно розрахувати значення коефіцієнтів еластичності за формулою наведеною нижче.

$$\varepsilon = a \frac{\bar{x}}{\bar{y}}. \quad (2.2)$$

Тоді, $\varepsilon_1 = 0,923$, $\varepsilon_2 = 0,909$.

Отже, отримані значення коефіцієнту еластичності свідчать про те, що при зростанні адміністративних витрат на 1 %, спостерігатиметься збільшенням

чистого доходу на 0,923 %, а при зростанні витрат на збут на рівні 1 %, зміна чистого доходу відзначиться його зростанням на 0,909 %.

Підсумовуючи отримані результати кореляційного аналізу, можна стверджувати, що основними напрямками розробки заходів щодо підвищення рівня прибутковості КП «Промінь» є сфера управління та збутової діяльності підприємства, зокрема їх витратних рівнів, що в ході дослідження продемонстрували сильний взаємозв'язок з показником чистого доходу підприємства.

Висновки до розділу 2

У даному розділі було здійснено аналіз діяльності комунального підприємства «Промінь у Святошинському районі м. Києва», яке є найбільшим підприємством з забезпечення шкільного харчування у Святошинському районі м. Києва. Проаналізована інформація свідчить, що підприємство займає стабільне положення на ринку, що підтверджується абсолютними значеннями показників вартості виконаних замовлень, чистого прибутку, а також показників конверсії у порівнянні з аналогічними показниками конкурентів.

Проведений аналіз економічного стану КП «Промінь» свідчить про позитивний рівень ключових індикаторів, однак разом з тим було виявлено ряд проблем, що становлять загрозу прибутковому функціонуванню підприємства у перспективі.

Аналіз майнового стану підприємства показав, що основні засоби КП «Промінь» не характеризуються високим рівнем зносу, однак загрозливим видається значне перевищення динаміки їх вибуттям порівняно з рівнем оновлення. КП «Промінь» поступово нарощує розмір штату, однак загальний рівень заробітної плати на підприємстві залишається низьким. Досліджувані показники свідчать про високий рівень платоспроможності підприємства, за винятком коефіцієнту фінансової стійкості. КП «Промінь» володіє достатнім рівнем ліквідності, що забезпечується високим рівнем грошових коштів у

структурі активів та незначними розмірами поточних зобов'язань. Ключовою проблемою, виявленою на даному етапі дослідження є надмірний рівень концентрації споживачів продукції, що призвів до різкого погіршення показників платоспроможності, ліквідності та ділової активності у 2018 році, унаслідок появи високого рівня дебіторської заборгованості, що в свою чергу спровокувало появу значних сум кредиторської заборгованості і як наслідок призвело до загального розбалансування структури активів та пасивів.

Оцінка прибутковості КП «Промінь» дозволила виявити, що підприємство працює на вкрай низьких показниках рентабельності динаміка яких є сталою. Детальний аналіз ключових компонентів, що впливають на формування чистого прибутку КП «Промінь» показав, що підприємство має «роздутий» кадровий склад адміністративного відділу, що призводить до значного розміру непродуктивних витрат, а аналіз витрат на збут показує, що підприємство лише поглиблює власну залежність від ключового споживача, що обумовлюється неможливістю встановлення адекватної норми рентабельності та необхідністю облікових маніпуляцій.

Проведений кореляційно-регресійний аналіз прибутковості КП «Промінь» виявив, що домінуючий вплив на рівень чистого доходу підприємства чинить значення показника адміністративних витрат та витрат на збут, що підтверджує необхідність здійснення відповідних поліпшувальних заходів у даних напрямках.

РОЗДІЛ 3. ЕКОНОМІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ ЗРОСТАННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ КП «ПРОМІНЬ»

3.1. Напрями підвищення прибутковості діяльності КП «Промінь»

Прибуток є основоположною категорією на якій базується функціонування будь-якого підприємства. Особливістю прибутку як економічної категорії є його діалектична природа, адже з одного боку, прибуток слугує об'єктом бажання та засобом задоволення конс'юмеристських потреб власників суб'єкта господарювання, а з іншого лише за його рахунок можна забезпечити розширення підприємства і ріст кількісних показників обсягу прибутку. Враховуючи організаційно-правову форму КП «Промінь», зазначимо, що в даному випадку, комерційні інтереси приватних осіб не можуть мати місце, а кінцевим отримувачем вигод від результатів функціонування КП «Промінь» є громада м. Києва. Утім, проведений у попередньому розділі аналіз економічного стану КП «Промінь» зайвий раз підтвердив актуальність обраної проблематики, про що свідчать наднизькі показники рентабельності продукції (0,4%) та рентабельності продажів (0,2%) КП «Промінь», що попри позитивні показники динаміки зміни рівня прибутку свідчить про те, що одиниця виробленої продукції приносить вкрай низький обсяг прибутку.

Отже, на основі дослідження теоретичних аспектів визначення економічної сутності прибутковості та оцінки поточного стану рівня прибутковості КП «Промінь», здійсненого у попередніх розділах можна виокремити ряд ключових проблем, які чинять стримуючий вплив, обмежуючи можливості росту рівня прибутковості досліджуваного підприємства, а саме:

— високий рівень морального зносу обладнання (більшість працюючого та нещодавно введеного в експлуатацію обладнання не відповідає світовому досвіду організації шкільного харчування та сучасним конкурентним практикам забезпечення громадського харчування, що у той же час, обмежує

можливості підприємства до впровадження виробничих інновацій та зміни товарного асортименту);

— високий рівень непродуктивних витрат процесів виробництва (надмірна кількість відходів, відсутність системи переробки відходів, високі норми витрат на виробництво як наслідок застарілості устаткування і т.д.), адміністрування («роздутий» штат адміністративного персоналу та відсутність системи моніторингу ефективності його роботи) та збуту продукції (неефективність використовуваної системи маркетингових засобів просування продукції, відсутність реальної ринкової стратегії);

— недосконалість організаційної структури підприємства (слабкість внутрішньоорганізаційної системи комунікацій, неможливість організаційної структури забезпечити реалізацію цілей та виконання завдань діяльності підприємства, що формує індіферентне ставлення до них з боку персоналу підприємства);

— низький професійно-кваліфікаційний рівень управлінського персоналу підприємства (обумовлює застарілість та неефективність застосовуваних методів управління підприємствам, формує потенційні обмеження щодо впровадження технічних та управлінських новацій);

— слабкість науково-методологічного апарату системи обліку та контролю, застарілість матеріально-технічного та інформаційного забезпечення роботи цих систем;

— відсутність розвинутих адаптивних якостей для функціонування у вільному конкурентному середовищі (виявляється у відсутності конкурентних переваг продукції підприємства, різкому погіршенні основних показників економічного стану в умовах зовнішньої нестабільності);

— нормативно-правовий аспект (виявляється у обтяжливості бюрократичних процедур для суб'єктів даної форми власності, констативному характері законодавчої бази, посиленні залежності підприємства від розпорядників бюджетних коштів);

- відсутність об'єктивних організаційних (слабкість інтелектуального потенціалу підприємства) та законодавчих можливостей залучення сучасних фінансових інструментів та джерел зовнішніх запозичень;
- низький рівень потенціалу інвестиційно-інноваційного розвитку підприємства, що є наслідком існування усіх попередньо зазначених проблем.

Таким чином, на основі проведеного у попередньому розділі аналізу економічного стану та окреслених проблем підвищення прибутковості діяльності КП «Промінь», можна узагальнено виділити ряд напрямів їх вирішення, а саме виробничий, кадровий, техніко-технологічний, маркетинговий та адміністративний.

Виробничий напрям включає в себе заходи з диверсифікації напрямків виробничої діяльності підприємства, зокрема розвитку виробництва кондитерських виробів; впровадження системи ефективного управління відходами, що виявляється у налагодженні співпраці із спеціалізованими громадськими організаціями, зміні рецептур, покращенні ергономіки робочого простору; підвищення якості виробленою продукції як фактору розширення виробництва та мінімізації витрат.

Кадровий напрям передбачає оптимізацію структури штату адміністративного персоналу; організацію заходів націлених на підвищення рівня кваліфікації персоналу (проведення тренінгів, курсів і т.д.), формування зацікавленості та культивування практики особистої ініціативи серед працівників шляхом збалансованого використання заходів матеріальної та нематеріальної мотивації.

Техніко-технологічний напрям націлений на реалізацію заходів з модернізації виробничого устаткування, оновлення технічного та програмно-інформаційного систем забезпечення процесів обліку, контролю та управління; оновлення технологічної складової організації шкільного харчування, впровадження успішних світових практик відповідного спрямування.

Маркетинговий напрям охоплює комплекс заходів пов'язаних із розширенням кількості обслуговуваних КП «Промінь» шкіл м. Києва, участь у тендерах на надання послуг з організації шкільного харчування у школах Подільського, Солом'янського та Оболонського районів; вихід на ринок кондитерських виробів (тістечка, печива, булки) у рамках реалізації стратегії диверсифікації; розробка окремого комплексу маркетингу, ринкової стратегії та системи позиціонування підприємства як виробника корисних кондитерських виробів органічного походження.

Адміністративний напрям поєднує у собі заходи з вдосконалення організації структури підприємства; впровадження сучасних методик обліку та контролінгу основних виробничих та управлінських процесів на підприємстві; формування системи інформаційних зв'язків між різними горизонтальними та вертикальними рівнями управління.

Візуалізація описаних напрямків представлена нижче на рисунку 3.1.

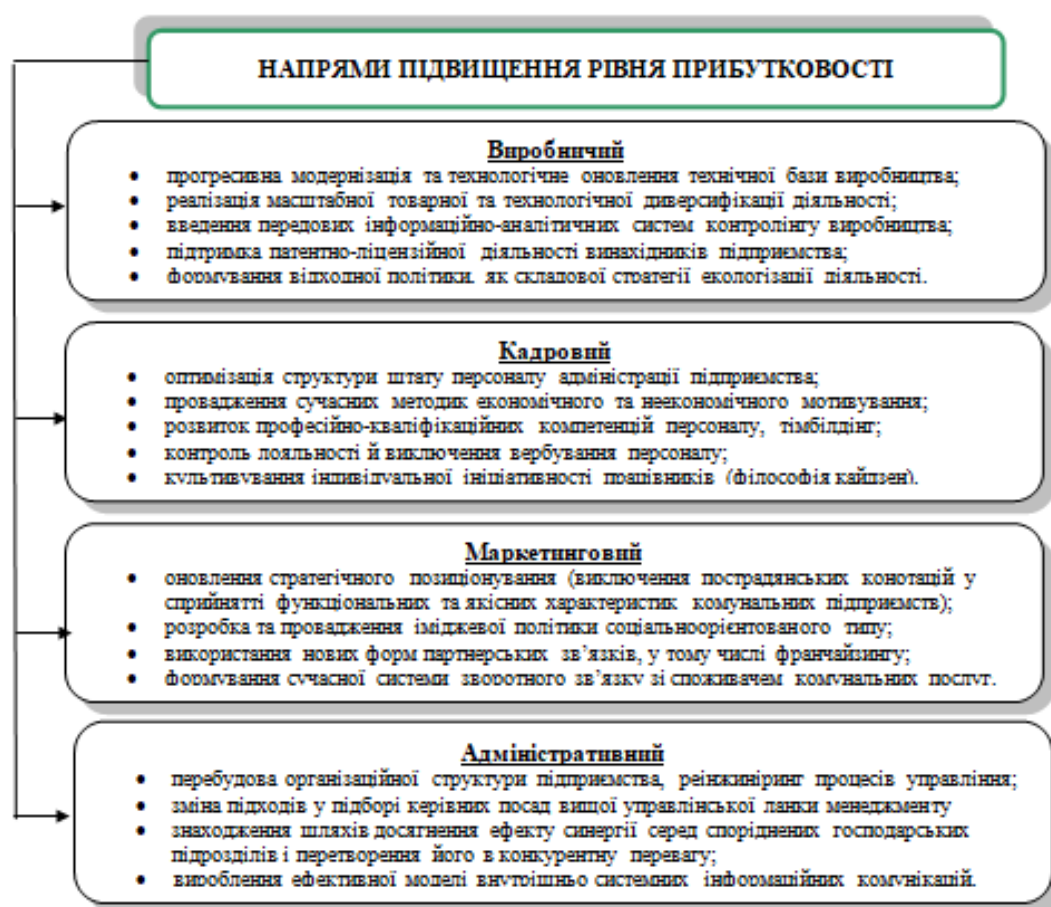

Рисунок 3.1 – Напрями підвищення рівня прибутковості КП «Промінь»

Джерело: авторська розробка

З метою визначення пріоритетних напрямків вдосконалення поточного стану підприємства, далі пропонуємо, визначити зону функціонування підприємства на основі використання відтворювального підходу (за методикою Г.В. Козаченко та О.М. Пономарьова [32]) в аналізі прибутковості підприємства у розрізі економічної безпеки його функціонування, згідно наступної послідовності:

1. Визначення рівня мінімального прибутку. Розраховується за формулою (3.1):

$$\text{Пр}_{\min} = \frac{[\text{ТЗ} - (1 - \text{ПДВ})(\text{ТЗ} + \text{АМ}) + \text{Ш}]}{[1 - \text{ПДВ} - \text{Ставка податку на прибуток}]} \times \left[\frac{1 + \text{Т}_i}{100} \right], \quad (3.1)$$

де $\text{Пр}_{\min}$ – рівень мінімального прибутку;

ТЗ – витрати на оплату праці з відрахуваннями у різні фонди;

ПДВ – ставка податку на додану вартість;

АМ – амортизація основних фондів;

Ш – штрафи та пені.

2. Співставлення рівня мінімального прибутку з поточним рівнем розподіленого прибутку (перевищення рівня мінімального прибутку над розподіленим сигналізує про недостатній рівень прибутку для забезпечення потреб простого відтворення).

3. Визначення показника економічної рентабельності активів, що характеризує вплив на прибуток підприємства інтенсивності використання його основних та оборотних активів. Розраховується за формулою (3.2):

$$P_a = \frac{\text{Балансовий прибуток} + \Phi_v}{V_a - \text{ПІІІ}} \times 100\%, \quad (3.2)$$

де P_a – економічна рентабельність активів;

Φ_v – фінансові витрати по заборгованостям;

V_a – валюта активу;

ПІІІ – підсумок третього розділу пасиву.

4. Розрахунок показника комерційної маржі (КМ), що характеризує оборотність активів підприємства, будучи виразником рівня економічної рентабельності обсягів продажу. Розраховується за формулою (3.3):

$$KM = \frac{\text{Балансовий прибуток}}{\text{Обсяг реалізованої продукції}}, \quad (3.3)$$

5. Розрахунок показника коефіцієнта трансформації (КТ), що демонструє у який обсяг об'єму продажів трансформується одиниця активів підприємства. Розраховується за формулою (3.4):

$$KT = \frac{\text{Обсяг реалізованої продукції}}{B_a - III}, \quad (3.4)$$

6. Аналіз отриманих показників комерційної маржі та коефіцієнта трансформації та визначення зони функціонування підприємства, на підставі нормативних значень коефіцієнтів представлених у таблиці 3.1 та відповідно зображених на рисунку 3.1 зон функціонування підприємства.

Таблиця 3.1 – Нормативні значення показників КМ та КТ

Показник	КМ	КТ
Низький рівень	< 5%	< 0,25
Середній рівень	5% - 19%	0,25 - 1,3
Високий рівень	≥ 20%	≥ 1,3

Джерело: складено автором на основі [32]

Рисунок 3.1 – Зони функціонування підприємства (відтворювальний підхід)

Джерело: побудовано автором на основі таблиці 3.1

Результати проведених розрахунків представлені нижче у таблиці 3.1

Таблиця 3.2 – Аналіз прибутковості КП «Промінь» (відтворювальний підхід)

Рік \ Показник	Розподілений прибуток	Мінімальний прибуток	Балансовий прибуток	Обсяг реалізованої продукції	Ва-ПП	КМ	КТ	Ра
2016	64	25	78	27651	2368	0,3%	11,677	3,3%
2017	88	42	107	33611	2464	0,3%	13,641	4,3%
2018	91	45	111	38680	2555	0,3%	15,139	4,3%

Джерело: складено автором на основі розрахунків

Представлені у таблиці 3.2 розрахунки свідчать про те, що протягом усього аналізованого періоду показник розподіленого прибутку КП «Промінь» більш ніж як удвічі перевищує розміри мінімального, що свідчить про достатній рівень забезпечення потреб простого відтворення. Однак розраховані показники КМ та КТ демонструють аномальні значення, зокрема показник комерційної маржі тримається на вкрай низькому рівні у 0,3%, а коефіцієнт трансформації набуває надвисоких значень. Така ситуація пояснюється низьким рівнем рентабельності продукції, що разом із високим рівнем обсягу реалізованої продукції та низькою вартістю активів підприємства і зумовлює такі значення. Також зазначимо, що приведені розрахунки свідчать, що КП «Промінь» входить до зони КТ, що свідчить про необхідність підприємства змінювати цінову політику у напрямку збільшення ціни та раціоналізації структури витрат.

Розглядаючи потенційні напрями підвищення прибутковості КП «Промінь» доцільно звернутися до результатів аналізу економічного стану підприємства, здійсненого у попередньому розділі, а саме врахувати аномальний рівень основних фінансово-економічних показників зафіксований у 2018 році, порівняно з аналогічними показниками попередніх періодів. Така ситуація була зумовлена труднощами в здійсненні оплати послуг основним споживачем продукції КП «Промінь», що, в свою чергу, і спричинило появу надвисоких рівнів дебіторської та кредиторської заборгованості. Таким чином, результати попереднього розділу дають можливість стверджувати, що надмірна концентрація замовлень у одного споживача (99,76%) негативним чином

позначається на рівні економічної безпеки КП «Промінь», особливо стосовно можливостей отримання та нарощення обсягів прибутку. Водночас, зазначимо, що підприємство займається також реалізацією буфетної продукції (здебільшого борошняні кондитерські вироби) та обідів, придбання яких здійснюється не за рахунок місцевого бюджету, а коштами школярів. Однак, частка такої діяльності є вкрай незначною, що зумовлено якісними параметрами самої продукції та особливостями формування цінової політики у їдальнях ЗЗСО. Саме тому, економічно доцільним є здійснення диверсифікації діяльності підприємства, що дозволить з одного боку збільшити обсяги прибутку за рахунок доходу від нового напрямку діяльності, і водночас, зменшити ризики пов'язані із зниженням прибутковості. Пропонується введення нового виду продукції – органічних кексів, з подальшою реалізацією його у ЗЗСО м. Києва. Вибір даного виду продукції, обумовлений товарно-видовою близькістю пропонованого продукту до продукції, що виготовляється КП «Промінь», а також наявністю практичного досвіду щодо технологічних аспектів виробництва кондитерської продукції. Більш того, аналіз ринку кондитерських виробів України, свідчить проневисокий рівень концентрації виробників на ринку, так ширина асортименту кондитерської продукції зумовлює ситуацію, коли сукупна доля ринку 15 найбільших виробників даного виду продукцію у грошовому вимірі складає лише 26,3% від загальної ємності ринку, а в натуральних одиницях (кілограмах виробленої продукції) складає 14,3%. Окрім цього, додатковою перевагою слугує географічне розташування КП «Промінь», близько 34,4% усіх продажів кондитерської продукції припадає на Київську область[33]. До того ж, активна популяризація здорового харчування та продуктів органічного походження, разом із відсутністю товарів-аналогів пропонованого продукту у роздрібних торгових мережах у середньому ціновому сегменті є додатковою перевагою у впровадженні даної пропозиції.

Узагальнюючи, на основі приведенного аналізу, а також здійснених у попередньому розділі розрахунків доцільним є: по-перше, впровадження нового продукту інноваційної орієнтації як заходу щодо диверсифікації

діяльності підприємства, а по-друге, здійснення оптимізації структури штату адміністративного персоналу з метою раціоналізації витрат як фактору підвищення прибутковості підприємства КП «Промінь».

3.2. Обґрунтування доцільності пропозицій щодо підвищення прибутковості КП «Промінь»

Однією з пропозицій щодо підвищення прибутковості КП «Промінь» було запропоновано впровадження нового виду продукції, а саме кексу. Кекс представляє собою кондитерський виріб, найчастіше прямокутної або округлої форми, на основі здобного тіста, органолептичні характеристики якого можуть різнитися залежно від рецептурних складників. Особливістю локального ринку кексів (м. Київ) є відсутність жорсткої конкуренції серед виробників, що виробляють дану продукцію у великих масштабах. Активна боротьба за споживача спостерігається на рівні дрібних закладів (кав'ярень, невеликих мереж приватних пекарень), цінова політика яких у більшості орієнтована на преміум-сегмент та споживачів рівень доходів яких знаходиться вище середнього. У рамках даного заходу, пропонується налагодження виробництва кексу, реалізація якого буде здійснюватися у роздрібних мережах супермаркетів за помірного рівня ціни. Унікальною особливістю пропонованого продукту, є інноваційна рецептура, що відповідає основним принципам здорового харчування, позбавленою шкідливих компонентів вмісту (зазвичай не притаманно кексам), що відповідає останнім тенденціям щодо екологізації продуктів харчування та здорового способу життя. Пропонується введення 5 асортиментних позицій кексів, а саме кексу солодового, кексу кунжутного, кексу з фейхоа та клиновим сиропом, конопляного кексу та безглютенового кексу з кокосового борошна. Коротка характеристика та опис основних споживчих якостей продукції наведено нижче.

1. *Кекс солодовий.* Головною особливістю даного продукту є використання у його складі пророщеного зерна (солоду), що дозволяє значно

підвищити біологічну цінність кексу у розрізі його амінокислотного та вітамінного складу. Порівняльна характеристика вмісту корисних речовин у складі звичайного та солодового кексу наведена у таблиці 3.3.

Таблиця 3.3– Порівняльна характеристика складу кексу солодового кексу та кексу без додавання солоду, на 100 г

Показник	Без додавання солоду	Із додаванням солоду
Ненасичені жирні кислоти	3,6 г	3,6 г
Зола	1,9 г	1,9 г
Насичені жирні кислоти	3,9 г	3,9 г
Холестерин	54 мг	54 г
Вітамін А	40 мг	45 мг
Вітамін В12	0,2 мкг	0,3 мкг
Вітамін В9	24 мкг	26 мкг
Вітамін В5	0,3 мг	0,4 мг
Вітамін РР	1,5 мг	1,7 мг
Вітамін В2	0,2 мг	0,4 мг
Вітамін В1	0,2 мг	0,5 мг
Вітамін С	0,2 мг	0,7 мг

Джерело: складено автором на основі [34]

Наведені дані свідчать, що солодовий кекс, володіє високим вмістом корисних біологічно активних речовин, значно переважаючи показники звичайного кексу, зокрема, підвищеним вмістом вітаміну В2 (2-разове перевищення), вітаміну В1 (2,5-разове перевищення) та вітаміну С (перевищення у 3,5 рази).

2. *Кекс кунжутний.* Відмінною рисою даного продукту є відсутність у рецептурному складі маргарину та часткова заміна вершкового масла кунжутним маслом, що забезпечує значне зниження калорійності даного кексу порівняно з традиційними зразками разом із отриманням додаткових корисних біологічних якостей, які несуть у собі кунжутна олія та насіння кунжуту.

3. *Кекс з фейхоа та клиновим сиропом.* Унікальність даного кондитерського виробу обумовлена його рецептурою, компонентами якої є кандирований фейхоа, клиновий сироп, порошок цистозейри (бура водорість) та порошок чаю маття. Додаткова біологічна цінність забезпечується за рахунок часткової заміни цукру клиновим сиропом (сприяючи зниженню калорійності

продукту), а також високого вмісту корисних мікро- та макроелементів за рахунок наявності у рецептурі бурих водоростей.

4. *Кекс конопляний.* Перевагою даного виду кексу є використання у його виробництві нетрадиційного виду борошна, а саме конопляного. Високий вміст харчових волокон (10,4 %) в конопляному борошні сприяє виведенню з організму людини важких металів та радіонуклідів, зниженню рівню холестеролу; покращенню перистальтики кишечника; зменшенню ризику виникнення цукрового діабету, атеросклерозу та ішемічної хвороби серця. [35, с.208]. Додатково покращує показники виробу використання у рецептурі гарбуза та гарбузового насіння.

5. *Безглютеновий кекс з використанням кокосового борошна.* Особливістю даного продукту є заміна пшеничного борошна на кокосове, що дозволяє досягти поліпшення смакових якостей, сприяє насиченню продукту мікро- та макроелементами, вітаміном К. Окрім високої споживчої цінності даний кекс можна вживати людям з особливими потребами у харчуванні або таких що мають необхідність у дотриманні спеціальної дієти, адже у кексі відсутній глютен.

У таблиці 3.4 наведено показники калорійності та споживчої цінності (вміст білків, жирів, вуглеводів) для кожного виду продукції.

Таблиця 3.4 –Показники споживчої цінності та калорійності продукції, на 100 г

Продукт	Калорійність, ккал	Білки, г	Жири, г	Вуглеводи, г
Солодовий	276	5,5	18,7	41,4
Кунжутний	376	8	45,5	18
Фейхоа	242,4	3,4	14,6	24,4
Конопляний	325,6	10,2	18,3	30,3
Кокосовий	442	8,7	16,8	28,2

Джерело: складено автором на основі [34], [36], [37], [38], [39]

Представлені у таблиці 3.4 дані підтверджують попередні твердження щодо низького рівня калорійності солодового кексу та кексу з фейхоа та клиновим сиропом. Дані показники демонструють, що продукція є різномірною за вмістом поживних речовин, що надає споживачу широкі можливості вибору.

Технологія виробництва кексів у промислових умовах є традиційною і є однаковою для кожного виду кексу, з однією відмінністю, що в залежності від конкретної рецептури додавання специфічних інгредієнтів може здійснюватись на різних стадіях процесу, можливість здійснення цього передбачено технічними параметрами виробничої лінії. Узагальнено, схема технологічного процесу виготовлення кексу представлена на рисунку 3.2

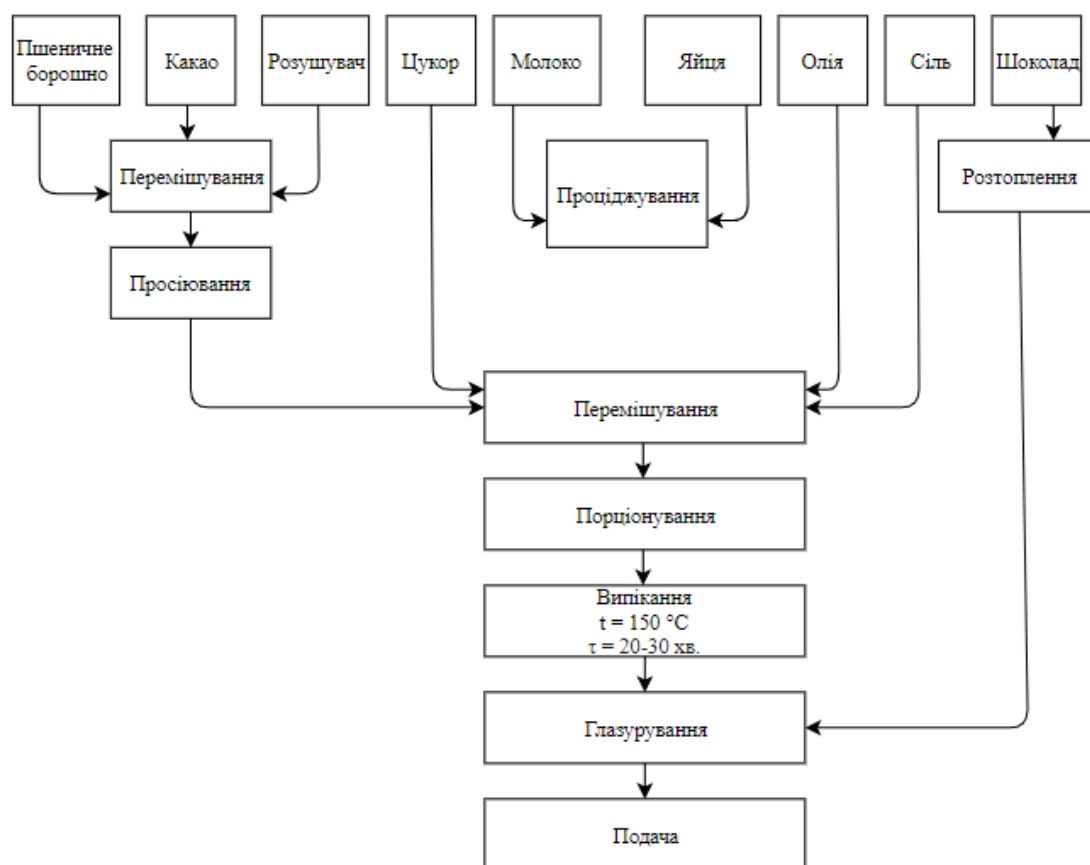

Рисунок 3.2 – Схема технологічного процесу виробництва кексів

Джерело: побудовано автором на основі [40]

Особливу увагу варто також приділити питанню пакування, адже особливістю позиціонування нової продукції є її екологічна орієнтація. Однак, необхідно враховувати специфічність обраного типу продукції, а саме важливість обмеження впливу кисню на готовий продукт (для підтримки товарного вигляду та збереження споживчих якостей) до моменту його безпосереднього споживання, у якості пакувального матеріалу було обрано екологічно безпечний вид пластику – поліпропілен, використання якого не

наносить негативних впливів на середовище, а сам матеріал є екологічно-нейтральним.

Організація процесу виробництва 5-ти видів кексів планується на спеціалізованій виробничій лінії, яка дозволяє автоматизувати процеси розтоплення, перемішування, просіювання, проціджування сировини та основних матеріалів, а також перемішування та порціонування суміші, її випікання та декорування.

Виробнича лінія представлена наступним обладнанням:

- варочні котли (забезпечують здійснення процесу розтоплення твердих компонентів продукту, таких як шоколад, жири і т.д.);
- міксери (автоматизація процесу приготування борошняних та цукрових напівфабрикатів, наприклад, опари);
- тістоміс та тістоосадочна машина (автоматизація процесів формування різних видів тіста);
- тунельна піч (призначена для випікання кондитерських виробів);
- конвеєр охолодження (автоматизація процесу охолодження виробів, шляхом формування регульованого повітряного потоку, між точками входу та виходу продукції з апарату);
- глазурувальна лінія (автоматизація процесу декорування кондитерських виробів шляхом нанесення рівного шару глазурувальної маси на поверхню виробу);
- кондитерський дозатор (призначений для наповнення виробу рідкою начинкою за допомогою спеціальних кондитерських шприців);
- термоусадочний апарат пакування (механізація процесу пакування готової продукції в термоусадочну плівку).

Варто зазначити, що обране обладнання відзначається своєю універсальністю, щодо типів кондитерських виробів, які можуть бути вироблені на ньому. Тобто окрім кексів, технологічна лінія може забезпечити виготовлення бісквітів, бельгійських вафель, кексів з начинкою, кондитерські вироби із здобного тіста.

Далі, пропонуємо розглянути основні етапи технологічного циклу виробництва кексів.

1. *Підготовчий етап* – передбачає здійснення процесів просіювання в просіювачах (з метою позбавлення сировини від дрібних металічних часток та сторонніх домішок), очищення та підготовка окремих рецептурних компонентів кексу (фруктів, горіхів), вимірювання та подача сировини на наступний технологічний етап.

2. *Приготування тіста*. Даний етап передбачає послідовне поєднання рецептурних компонентів тіста

Вершкове масло розм'якшують протягом 5-8 хвилин в темперувальній машині для вершкового масла. Далі його збивають в збивальній машині з цукром 10-12 хвилин, вводять частинами жовтки і збивають 15-20 хвилин до зникнення кристаликів цукру, додають з дозувальної ємності до збитої маси крохмаль, інші рецептурні компоненти і борошно з бункера борошна, зважене на автовагах, і перемішують протягом 20-30 секунд. Яєчний білок збивають 13-17 хвилин в турбоміксері до утворення міцної піни. Збитий білок змішують з основною масою в гомогенізаторі для досягнення необхідного ступеня однорідності тіста для кексів[41].

Далі здійснюється змішування усіх рецептурних складників майбутнього кексу, насичення отриманого тіста киснем, шляхом його тривалого перемішування. Отримана суміш відкачується насосами до спеціального дозатору, що і здійснює наповнення форм для випікання.

3. *Випікання*. Процес випікання кексу здійснюється у спеціальних формах, в які попередньо тісто подається дозатором, і далі здійснюється його переміщення у тунельну піч, в якій кекс випікається при температурі 150-300 °С. Час випікання може варіюватися залежно від виду тіста та особливостей рецептури того чи іншого кексу.

4. *Охолодження*. По завершенню процесу випікання обов'язковим є забезпечення охолодження щойно приготовлених виробів. Даний процес покликаний спростити процес виймання виробу з форми для випікання,

уникнувши при цьому деформації або руйнування виробу. По закінченню процесу охолодження може бути здійснено глазурування готового виробу (покриття шаром шоколаду) або його декорування різними видами посипок.

5. *Пакування* слугує завершальним етапом виробництва кексу і передбачає транспортування продукту до термоусадочного апарату, який забезпечує герметичне пакування виробу, та його фасування.

Зазначимо, що КП «Промінь» працює в однозмінному режимі, 22 дні на місяць, при цьому потужність технологічної лінії становить 200 кг готової продукції за годину. Плановий рівень використання виробничої потужності першого року становить 55%, таким чином, враховуючи, що 1 упаковка кексів важить 300 г, то планова потужність виробництва кексів у перший рік становитиме 406 560 кг або 121 968 пачок кексів. Обґрунтування встановленої планової величини виробництва даного асортиментного ряду кексів, базується на аналізі наявного рівня попиту та можливостей реалізації даної продукції КП «Промінь», більш детальний розрахунок якого представлено у Додатку А.

Невід'ємним елементом в процесі провадження нового виду продукція є організація ефективних заходів маркетингу націлених на якнайшвидше залучення нових споживачів та просування товару на ринку. Вітчизняними та зарубіжними науковцями на сьогодні розроблена велика кількість методів та інструментів маркетингової політики, починаючи від традиційного маркетингу, закінчуючи діджитал-маркетингом та нейромаркетингом. Саме тому, вибір тих чи інших інструментів потребує врахування виду продукції, поточного та перспективного стану ринкової кон'юнктури, а також специфіки соціального середовища їх імплементації.

На нашу думку, найбільш дієвим комплексом заходів просування кексів КП «Промінь» є поєднання елементів традиційного та Інтернет-маркетингу з основною опорою на останньому. Такий вибір пов'язаний насамперед з помітним зниженням ефективності окремих традиційних заходів просування, викликаних рядом еволюційних чинників розвитку суспільства, зокрема, телевізійної реклами (причина: поступове падіння популярності та рівня довіри до телебачення), рекламні банери та білборди (причина: вироблення

споживачем здатності до несвідомого ігнорування даних об'єктів), більш того такі засоби є обмеженими з позицій технічного забезпечення досягнення адресності сприйняття інформаційного контенту комерційного характеру.

Основними проблемами на шляху застосування заходів Інтернет-маркетингу є рівень технологічного розвитку країни, що зазвичай для держав середнього рівня розвитку є обмежуючим фактором. Однак, для України застосування Інтернет-маркетингу у національному інформаційному просторі має великі перспективи. Згідно даних FactumGroup кількість регулярних користувачів Інтернету в Україні має стабільну тенденцію до зростання і станом на вересень 2019 року становить 71% загальної кількості населення[42]. Позитивним є той факт, що цільовою аудиторією споживачів продукції є вікові категорії людей, що належать до так званого покоління мілінеалів (покоління-Y) та «зумерів» (покоління-Z), які, власне, і складають, згадані першу і другу вікові категорії. Саме тому, використання маркетингових інструментів в мережі Інтернет є пріоритетним напрямком політики просування нової продукції. З метою визначення напрямків формування інформаційних каналів комунікації зі споживачем, пропонуємо розглянути, якому напрямку соціальної активності в мережі надають перевагу українське населення. Нижче на рисунку 3.3 представлено розподіл користувачів Інтернету відповідно до використовуваних ними соціальних мереж.

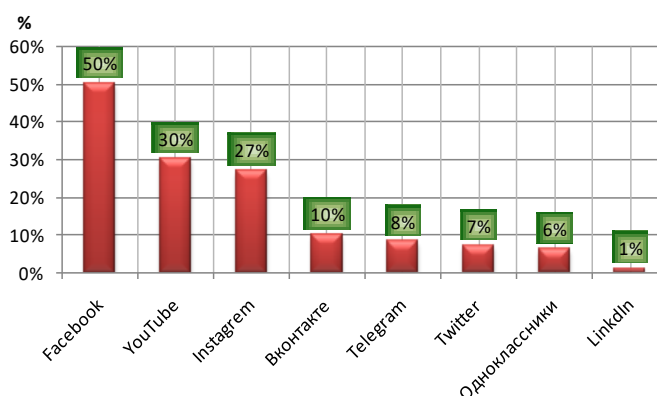

Рисунок 3.3 – Відсотковий розподіл часток Інтернет-користувачів відповідно до використовуваних ними соціальних мереж

Джерело: побудовано автором на основі [43]

Представлені у таблиці 3.3 дані дослідження Research&BrandingGroup свідчать про, що близько половини аудиторії українського Інтернет простору надають перевагу користуванню Facebook, наступними за популярністю йдуть відео-хостинг YouTube (30%) та соціальна мережа Instagram (27%). На основі представлених даних, вважаємо за доцільне обрати у якості платформ для розміщення маркетингового контенту такі соціальні мережі як Facebook, Instagram, YouTube та Telegram, вибір останнього обумовлений віковою групою, яка становить левову частку користувачів мережі, а саме користувачі 18-24 років.

Окрім згаданого заходу щодо розміщення реклами в соціальних мережах передбачається реалізація наступного комплексу маркетингових заходів: забезпечення повноцінної Інтернет-присутності підприємства (мається на увазі створення веб-сайту, спільноти у Facebook, каналу Telegram і т.д.), організація ефективного брендингу сайту та інших каналів Інтернет-комунікації, замовлення послуг спеціалізованих рекламних-агенств щодо розробки графічного зображення банерної реклами та створення рекламного ролику для YouTube, найм SMM-спеціаліста та системного адміністратора з метою забезпечення стабільного процесу маркетингу на підприємстві.

В рамках політики просування нової продукції буде використано й традиційні інструменти маркетингу, зокрема планується розробка та закупівля брендованої продукції, а саме чашок, футболок, м'ячів, ручок, рекламних брошур та фірмових екологічно-чистих пакетів, яка в подальшому буде розіграна частково онлайн, частково в роздрібних точках реалізації.

Узагальнюючи описаний процес реалізації першої пропозиції, слід зазначити, що даний захід орієнтований на забезпечення ефективної диверсифікації діяльності КП «Промінь» з метою нарощення обсягу прибутку за рахунок формування сильних конкурентних переваг у довгостроковій перспективі.

Наступним заходом щодо підвищення рівня прибутковості КП «Промінь» було запропоновано здійснення оптимізації штату адміністративного персоналу, необхідність якого була підтверджена розрахунками попереднього розділу, які виявили надмірну частку витрат на оплату праці в структурі адміністративних витрат та було додатково підтверджено здійсненим аналізом прибутковості, що виявив необхідність провадження заходів щодо раціоналізації структури витрат підприємства КП «Промінь».

Наявна структура штату персоналу підприємства відповідно до виробничих та адміністративних відділів КП «Промінь» подана на рисунку 3.4.

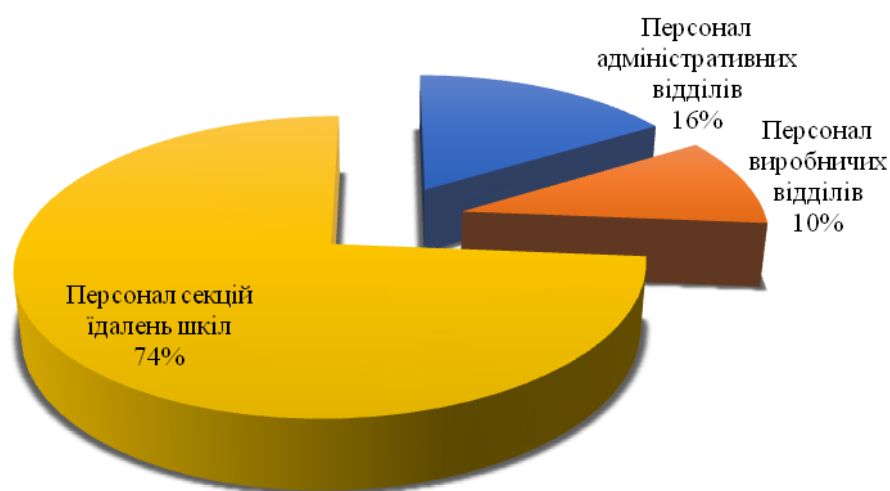

Рисунок 3.4 – Структура персоналу КП «Промінь»

Джерело: побудовано автором на основі розрахунків

Дані рисунку 3.4 свідчать, що левову частку структури персоналу КП «Промінь» займають працівники їдалень (74%), адміністративний персонал складає 16%, а персонал виробничих відділів 10%. Зазначимо, що персонал їдалень та виробничих секцій не може бути скорочений по причині наявності об'єктивних потреб виробничого процесу. Однак, штат адміністративного персоналу потребує свого якісного та кількісного перегляду складу.

Даним заходом пропонується ліквідація ряду посад, існування яких слугує джерелом виникнення непродуктивних витрат підприємства. Така ситуація виявляється у більшості своїй щодо кількісного складу працівників бухгалтерії, що не відповідає масштабу діяльності підприємства та рівня складності облікових, контрольних та управлінських задач, які ставляться перед

працівниками бухгалтерії. Таким чином пропонується ліквідувати посаду бухгалтера по цінах, бухгалтера товарних операцій, а також скоротити бухгалтера 1 категорії. Даний процес реорганізації передбачає передачу обов'язків на бухгалтерів першої та другої категорій, пов'язаних з забезпеченням процесу ведення первинного бухгалтерського обліку; здійснення роботи з первинною документацією (накладні, акти, угоди з контрагентами і т.д.), її прийому, обліку та контролю; облік та фіксація операцій пов'язаних з рухом ТМЦ; облік фінансових операцій щодо закупівлі та реалізації продукції (формування первинних документів). Також пропонується скоротити посаду оператора ЕОМ, яка за своїм функціональним призначенням і формою реалізації є застарілою. Обов'язки оператора ЕОМ будуть перекладені на посаду системного адміністратора, наймання якого буде здійснено у рамках маркетингових заходів щодо просування нового продукту. Зазначимо, що реструктуризація штату бухгалтерів буде супроводжуватися 20%-вим підвищенням розміру окладу бухгалтера 1 категорії та бухгалтера 2 категорії за рахунок виконання додаткового обсягу посадових обов'язків.

Таким чином пропонується здійснити скорочення 12% штату адміністративного персоналу КП «Промінь».

Підсумовуючи вищевикладене, можна стверджувати, що розроблений комплекс заходів щодо підвищення прибутковості КП «Промінь», націлений на досягнення цілей як оперативного, так і стратегічного характеру, що виявляється у здійсненні оптимізації поточної структури адміністративних витрат з одного боку, а з іншого, у впровадженні інноваційної продукції як заходу ефективної диверсифікації діяльності підприємства, що сприятиме зниженню ризиків пов'язаних з можливістю недоотримання планових рівнів прибутку, а також забезпеченню довгострокових перспектив розвитку підприємства відповідно до потреб сучасної економіки та суспільства.

3.3. Розрахунок витрат на реалізацію заходів щодо підвищення прибутковості КП «Промінь»

Далі, здійснення розрахунку витрат, пов'язаних з реалізацією пропозицій щодо підвищення рівня прибутковості діяльності КП «Промінь» буде здійснено у двох напрямках. По-перше, необхідно здійснити комплексну оцінку обсягу проектних інвестицій та супровідних витрат пов'язаних впровадженням нового виду продукції, а по-друге, необхідно представити оптимізовану структуру адміністративного штату КП «Промінь» у розрізі витрат на оплату праці даного персоналу. Перший напрям включає в себе розрахунок усіх компонентів витрат нового виду продукції, починаючи від розміру інвестицій необхідних для закупівлі засобів виробництва, закінчуючи формуванням по елементної калькуляції собівартості впровадженого продукту. Для початку, здійснимо обрахунок валової вартості проекту, шляхом визначення вартості виробничої лінії, встановлення якої планується у рамках процесу забезпечення впровадження нового продукту. Розрахунок розміру інвестицій у основні засоби, представлений нижче у таблиці 3.5.

Таблиця 3.5 – Розрахунок обсягу інвестицій у основні засоби, необхідних для впровадження нової продукції

Назва обладнання	Вартість, грн.
Просіювачвібраційний ВП-1	8160
Котел варочный	145833
Планетарна тестомесильная машина GASTRORAG B10-HG	46663
Тестоотсадочная машина MULTIDROP (Polin)	174000
Тунельна пічь TU 309 Kumkaya	430884
Конвеєр охолоджуючий	43877
Машина шоколадно-глазурувальна (МГ-600)	221030
ТермоупаковщикIntaldibipack 4255STX	57206
Поворотні конвеєри	46667
Всього	1174320

Джерело: складено автором на основі розрахунків

Наведений розрахунок свідчить, що розмір початкових інвестицій, необхідних для закупівлі технологічної лінії з виробництва кексів складає 1174320 грн.

Передбачається, що описане виробниче устаткування розміщуватиметься на території підприємства (у межах незадіяних площ) і потребуватиме 90 кв. м площі.

Далі, пропонуємо здійснити розрахунок вартості витрат на сировину та матеріали, необхідних для виробництва кожного виду кексу, у відповідності до витрат сировини кожного рецептурного компоненту та відповідній йому ціні. Зведена таблиця розрахунку витрат на сировину та матеріали для виробництва кожного виду кексу представлено у таблиці 3.6.

Дані представлені у таблиці 3.6 свідчать, що найвищий рівень витрат на сировину притаманний кексу з фейхоа та кленовим сиропом (16,21 грн./од.), що пояснюється специфічністю рецептурних компонентів даного продукту, які умовах національного ринку є рідкісними та високовартісними (кленовий сироп, порошок цистозіри та чаю маття), водночас найменший рівень витрат даного типу притаманний кунжутному кексу (7,03 грн./од.), що обумовлено рецептурними співвідношеннями окремих компонентів, нижчої ціни. Зазначимо, що виробництво нових видів продукції буде здійснюватися у різних пропорціях, а саме при загальному обсязі у 121 968 пачок кексів, кекс солодовий буде вироблятися у розмірі 25% від планового обсягу, кекс кунжутний – 25%, кекс з фейхоа та клиновим сиропом – 5%, кекс конопляний – 15%, кекс кокосовий – 30%. Вибір приведених співвідношень базується на вартісних показниках витрат сировини, які демонструють, що кекс з фейхоа та клиновим сиропом буде віднесено до цінового сегменту «вище середнього», що в перспективі передбачає знижений попит на нього, унаслідок низького рівня купівельної спроможності населення країни. Дещо знижена частка виробництва конопляного кексу, також пояснюється проблемами забезпечення ефективної цінової політики, оскільки підприємство орієнтується на середнього споживача. Тим не менш, варто зазначити, що встановлені співвідношення обсягів виробництва можуть бути змінені на основі фактично, отриманих показників попиту на продукцію різних видів.

Таблиця 3.6 – Зведена таблиця розрахунку витрат на сировину для виробництва кожного виду впроваджуваної продукції

Назва виробу	Назва сировини, матеріалу, напівфабрикату	Кількість сировини, кг/т	Ціна грн. за т. (без ПДВ)	Витрати на одиницю продукції	Витрати на річний обсяг випуску
Кекс солодовий	Борошно пшеничне вищого гатунку	375,4	6083	0,69	20890,22
	Цукор-пісок	243	9667	0,70	21487,71
	Маргарин	217,3	18750	1,22	37270,75
	Меланж	197,6	21667	1,28	39163,92
	Пудра рафінадна	11,9	15833	0,06	1723,56
	Есенція ванільна	1,98	23400	0,01	423,83
	Карбонат амонію	0,99	10000	0,00	90,56
	Солод світлий	98,8	27750	0,82	25079,97
	Солод ферментативний	98,8	37500	1,11	33891,86
	Сир (18% жирності)	257,4	20000	1,54	47091,84
	Всього	1503,17	-	7,45	227114,24
Кекс кунжутний	Борошно пшеничне вищого гатунку	467,8	6083	0,85	26032,09
	Цукор-пісок	333,46	9667	0,97	29486,80
	Масло кунжутне	100	125000	3,75	114345,00
	Меланж	280,8	16667	1,40	42810,77
	Сіль	1,42	1750	0,00	22,73
	Насіння кунжуту	3	54167	0,05	1486,49
	Амоній карбонат	1,42	10000	0,00	129,90
	Всього	1187,9	-	7,03	214313,77
Кекс з фейхоа та клиновим сиропом	Борошно пшеничне вищого гатунку	239	6083	0,44	2659,97
	Яйця	228	22500	1,54	9385,44
	Волоські горіхи	163	15833	0,77	4721,69
	Масло вершкове	140	29944,2	1,26	7669,68

Продовження таблиці 3.6

	Цукор білий	76	9667	0,22	1344,09
	Кленовий сироп	65	275000	5,36	32702,67
	Порошок зеленого чаю матча	32	500000	4,80	29272,32
	Розпушувач (пекарський порошок і сода)	30	10000	0,09	548,86
	Цукати фейхоа	17	191667	0,98	5961,19
	Порошок цистозіри	10	250000,0	0,75	4573,80
	Всього	1000	-	16,21	98839,70
Кекс конопляний	Борошно конопляне	303,86	30000	2,73	50032,62
	Цукор тростинний органічний	200	53333	3,20	58544,64
	Гарбузовий сироп	27,12	52500	0,43	7814,61
	Масло вершкове	201,15	29944	1,81	33059,07
	Олія кунжутна	26	100000	0,78	14270,26
	Шматочки гарбуза	110	4167	0,14	2515,59
	Яйця органічні	27	22500	0,18	3334,30
	Порошок для випікання	0,9	10000	0,00	49,40
	Сіль кухонна	0,9	1750	0,00	8,64
	Всього	896,93	-	9,27	169629,13
Кекс кокосовий	Цукор білий кристалічний	260	9667	0,50	18392,77
	Яйце куряче	234	22500	1,05	38529,69
	Вода	180	11,544	0,00042	15,21
	Борошно кокосове	176	37500	1,32	48299,33
	Олія кокосова	160	129167	4,13	151240,32
	Какао-порошок	40	11667	0,09	3415,10
	Коньяк	10	50000	0,10	3659,04
	Сода	8	10000	0,02	585,45
	Всього	1068	-	7,22	264136,91

Джерело: складено автором на основі [34, 36, 37, 38, 39]

Додамо, що окрім витрат на сировину, кінцеві показники калькуляційної статті сировина та матеріали включає в себе витрати на матеріалі (в даному випадку пакування).

Далі, здійснимо розрахунок витрат на електроенергію у відповідності до рівня споживання енергії та часу роботи устаткування, а також, встановлених тарифів на даний вид ресурсу; відповідні розрахунки надані у таблиці 3.7.

Таблиця 3.7 – Розрахунок витрат на енергії на технологічні цілі

Найменування обладнання	Потужність, кВт/год.	Кількість, од.	Кількість робочих годин на добу, год.	Кількість робочих днів в місяць, днів	Місячна потреба електроенергії, кВт/міс	Річна потреба електроенергії, кВт/міс	Місячні витрати на електроенергію, грн.	Річні витрати на електроенергію, грн.
Просіювач вібраційний ВП-1	0,18	1	8	22	31,68	380,16	57,31	687,70
Котел варочный	7,5	1	8	22	1320	15840	2387,84	28654,08
Планетарна тестомесильная машина GASTRORAG B10-HG	0,37	5	8	22	325,6	3907,2	589,00	7068,01
Тестоотсадочная машина MULTIDROP (Polin)	4,5	1	8	22	792	9504	1432,70	17192,45
Тунельна піч TU 309 Kumkaya	15	1	8	22	2640	31680	4775,68	57308,17
Конвеєр охолоджуючий	4,5	1	8	22	792	9504	1432,70	17192,45
Машина шоколадно-глазурувальна (МГ-600)	6,5	1	8	22	1144	13728	2069,46	24833,54
Термоупаковщик Intaldibipack 4255STX	4,2	1	8	22	739,2	8870,4	1337,19	16046,29
Поворотні конвеєри	0,15	4	8	22	105,6	1267,2	191,03	2292,33
Всього							14272,92	171275,0162

Джерело: складено автором на основі розрахунків

Далі, розрахуємо кількість витрат необхідних для освітлення виробничого приміщення, розрахунок яких подано у таблиці 3.8 нижче.

Таблиця 3.8 – Розрахунок витрат на освітлення

Показник	Значення
Кількість необхідних ламп, шт.	16
Загальна потужність ламп, кВт/год.	13
Річне споживання, кВт/год.	36608
Вартість спожитої енергії на освітлення, грн.	66223,87

Джерело: складено автором на основі розрахунків

Далі, у таблиці 3.9 та 3.10 наведено розрахунок витрат на оплату праці виробничого та ремонтного персоналу відповідно.

Таблиця 3.9 – Розрахунок витрат на оплату праці виробничого персоналу

Посада	Кількість штатних одиниць	Встановлений оклад, грн.	Місячний фонд оплати праці грн.	Річний фонд оплати праці, грн.	Відрахування на оплату праці, грн.
Начальник зміни	1	5500	5500	66000	14520
Контролер на лінії	2	5000	10000	120000	26400
Пакувальник	2	5000	10000	120000	26400
Всього				306000	67320

Джерело: складено автором на основі розрахунків

Таблиця 3.10 – Розрахунок витрат на оплату праці ремонтного персоналу

Посада	Кількість штатних одиниць	Встановлений оклад, грн.	Місячний фонд оплати праці грн.	Річний фонд оплати праці, грн.	Відрахування на оплату праці, грн.
Механік	2	5000	10000	120000	26400
Слюсар	1	5200	5200	62400	13728
Всього				182400	40128

Джерело: складено автором на основі розрахунків

Далі, розрахуємо розмір амортизаційних відрахувань; на підприємстві прийнятий до використання прямолінійний метод амортизації, відповідний розрахунок надано нижче у таблиці 3.11.

Таблиця 3.11 – Розрахунок розміру амортизаційних відрахувань

Найменування обладнання	Термін експлуатації, роки	Норма амортизації,	Вартість основних засобів, грн.	Річна сума амортизації, грн.
Просіювач вібраційний ВП-1	6	0,17	8160	1360
Котел варочный	7	0,143	145833	20833,33

Продовження таблиці 3.11

Планетарна тестомесильная машина GASTRORAG B10-HG	6	0,17	46663	7777,08
Тестоотсадочная машина MULTIDROP (Polin)	8	0,125	174000	21750,00
Тунельна пічь TU 309 Kumkaya	8	0,125	430884	53860,54
Конвеєр охолоджуючий	7	0,14	43877	6268,18
Машина шоколадно-глазурувальна (МГ-600)	5	0,2	221030	44206,00
Термоупаковщик Intal dibirack 4255STX	5	0,2	57206	11441,25
Поворотні конвеєри	5	0,2	46667	9333,33
Всього				175469,72

Джерело: складено автором на основі розрахунків

Останнім етапом у розрахунку елементів втрат на впровадження нового виду продукту є складання кошторису маркетингових витрат (таблиця 3.12).

Таблиця 3.12 – Кошторис маркетингових витрат

Показник витрат	Місячна сума, грн.	Річна сума, грн.
Створення сайту	30000	30000
Брендинг сайту	22000	105600
Комплекс робіт з графічного дизайну (розробка дизайну логотипу, упаковки, поліграфії і т.д.)	20000	20000
Розміщення реклами у соціальних мережах, у т.ч.	63000	176400
Facebook	23000	64400
Instagram	25000	70000
YouTube	9000	25200
Telegram	6000	16800
Закупівля брендованої продукції, у т.ч.	193300	193300
Чашки (750 шт.)	35417	35416,66667
Футболки (1000 шт.)	120833	120833,3333
М'ячі (150 шт.)	17500	17500
Ручки (2000 шт.)	5383	5383,333333
Пакети (3000 шт.)	14167	14166,66667
Рекламні брошури (5000 шт.)	1350	1350
Додаткові витрати пов'язані із доведенням брендованої продукції до споживача	19330	19330
Витрати на оплату праці, у т.ч.	14300	171600
SMM-спеціаліст	7000	84000
Системний адміністратор	7300	87600
Нарахування на оплату праці SMM-спеціаліста та системного адміністратора	3146	37752
Всього	365076	753982

Джерело: складено автором на основі розрахунків

На основі розрахованих компонентів собівартості, можна провести калькуляцію собівартості кожного виробу та визначити плановий рівень ціни товару, що, власне, представлено у таблиці 3.13.

Таблиця 3.13 – Калькуляція собівартості нової продукції

Стаття витрат	Витрати на одиницю продукції					Річний обсяг витрат 1-го планового року
	Кекс солодовий	Кекс кунжутний	Кекс з фейхоа та клиновим сиропом	Кекс конопляний	Кекс кокосовий	
Сировина та матеріали	8,95	8,53	17,71	10,77	8,72	1156985,74
Електроенергія на технологічні цілі	1,95	1,95	1,95	1,95	1,95	237498,89
Фонд оплати праці виробничого персоналу	2,51	2,51	2,51	2,51	2,51	306000,00
Відрахування на фонд оплати праці виробничого персоналу	0,55	0,55	0,55	0,55	0,55	67320,00
Витрати на утримання та експлуатацію обладнання	1,82	1,82	1,82	1,82	1,82	222528,00
Водопостачання та водовідведення	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	1631,70
Амортизація устаткування виробничого призначення	1,44	1,44	1,44	1,44	1,44	175469,72
Розрахунок ціни одиниці продукції (1 пачка, 300 гр., 6 штук)						
Собівартість	17,23	16,81	25,99	19,06	17,00	2167434,05
Адміністративні витрати	1,60	1,60	1,60	1,60	1,60	194933,92
Витрати на збут	6,18	6,18	6,18	6,18	6,18	753982
Плановий рівень рентабельності	15%	15%	15%	15%	15%	-
Ціна без ПДВ	28,76	28,28	38,84	30,86	28,50	-
Ціна з ПДВ	34,52	33,94	46,61	37,03	34,20	-

Джерело: складено автором на основі розрахунків

Більш детальний опис змісту, методики та послідовності розрахунків калькуляційних статей собівартості нової продукції представлено у Додатку Б.

Таким чином, як і очікувалось найвищий плановий рівень ціни реалізації нової продукції має кекс з фейхоа та клиновим сиропом, що компенсується меншими рівнями виробництва, тим самим, убезпечуючи підприємство від ризику недоотримання прибутку; ціни інших асортиментних позиції кексів, варіюються у межах 34- 37 грн. за пачку.

Обрахунок другої пропозиції представлений нижче у таблиці 3.14 у вигляді планового кошторису витрат на оплату праці штату адміністративного персоналу з врахуванням проведених заходів щодо його оптимізації.

Таблиця 3.14 – Плановий кошторис витрат на оплату праці адміністративного персоналу після впровадження пропозицій

Посада	К-ть штатних одиниць	Встановлений оклад, грн.	Місячний фонд оплати праці грн.	Річний фонд оплати праці, грн.	Нарахування на заробітну плату, грн.
Директор	1	15488,85205	15488,85205	185866,2247	40890,56942
Зам.директора	1	11801,03014	11801,03014	141612,3616	31154,71956
Зам. директора по виробництву	1	11801,03014	11801,03014	141612,3616	31154,71956
Головний бухгалтер	1	11801,03014	11801,03014	141612,3616	31154,71956
Головний економіст	1	9699,085818	9699,085818	116389,0298	25605,58656
Бухгалтер 1 категорії	1	8640,692345	8640,692345	103688,3081	22811,42779
Бухгалтер 2 категорії	1	7108,115	7108,115	85297,38	18765,4236
Головний касир підприємства	1	8430,555	8430,555	101166,66	22256,6652
Старший касир	1	7121,3394	7121,3394	85456,0728	18800,33602
Інспектор відділу кадрів	1	6446,895	6446,895	77362,74	17019,8028
Провідний спеціаліст по охороні праці та техніці безпеки	1	7190,428149	7190,428149	86285,13779	18982,73031
Інженер технолог	1	6446,895	6446,895	77362,74	17019,8028
Диспетчер	1	5667,6	5667,6	68011,2	14962,464
Прибиральниця	5	4817,46	24087,3	289047,6	63590,472
Електрик	2	5780,952	11561,904	138742,848	30523,42656
Всього	20	-	141730,85	1700770,17	374169,4

Джерело: складено автором на основі розрахунків

Дані свідчать, що в результаті проведених заходів рівень витрат на оплату праці адміністративного персоналу вдалося скоротити до рівня 1700770,17 грн.

3.4. Оцінка соціально-економічної ефективності проведених заходів щодо підвищення прибутковості КП «Промінь»

У якості основних аналітичних підходів до оцінки економічної ефективності запропонованих заходів пропонуємо провести аналіз безбитковості виробництва нової продукції, розрахувати ключові індикатори ефективності, вкладених у реалізацію даних заходів, інвестицій та здійснити розрахунок основних ефектів від провадження запропонованих заходів.

Для початку, розрахуємо точку безбитковості за кожною асортиментною позицією нової продукції, що дозволить оцінити рівень виробництва за якого підприємство отримає нульовий фінансовий результат та визначити рівень економічної безпеки виробництва при встановлених планових обсягах. Розрахунок точки безбитковості представлено у таблиці 3.15 нижче.

Таблиця 3.15 – Розрахунок точки безбитковості за окремими асортиментними позиціями нової продукції

Показник Асортиментна позиція	Кекс солодовий	Кекс кунжутний	Кекс з фейхоа та клиновим сиропом	Кекс конопляний	Кекс кокосовий
Постійні витрати, грн. у т.ч.	430058,4	430058,4	86011,7	258035,0	516070,1
Змінні витрати, грн.	332634,9	319834,4	119943,8	232941,5	390761,7
Обсяг виробництва, шт.	30492	30492,0	6098	18295	36591
Змінні на од., грн.	10,9	10,5	19,7	12,7	10,7
Ціна за шт., грн.	28,8	28,3	38,8	30,9	28,5
Точка безбитковості	24085	24170	4487	14233	28957
Коефіцієнт економічної безпеки виробництва	0,210	0,207	0,264	0,222	0,209

Джерело: складено автором на основі розрахунків

На основі представлених у таблиці 3.15 даних можемо зробити висновок, що за усіма асортиментними позиціями нової продукції спостерігається кількісне переважання планового обсягу виробництва над безбитковим обсягом, при цьому, значення коефіцієнта економічної безпеки виробництва знаходяться на високому рівні (найбільший рівень притаманний кексу з фейхоа та клиновим сиропом, що пояснюється переважно ціновими параметрами даної асортиментної позиції), тобто планові обсяги виробництва

продукції у повній мірі забезпечують покриття понесених підприємством витрат та отримання прибуткових надходжень.

Далі проілюструємо графічно, отримані результати аналізу безбитковості за п'ятьма видами нової продукції, що представлено нижче на рисунку 3.5.

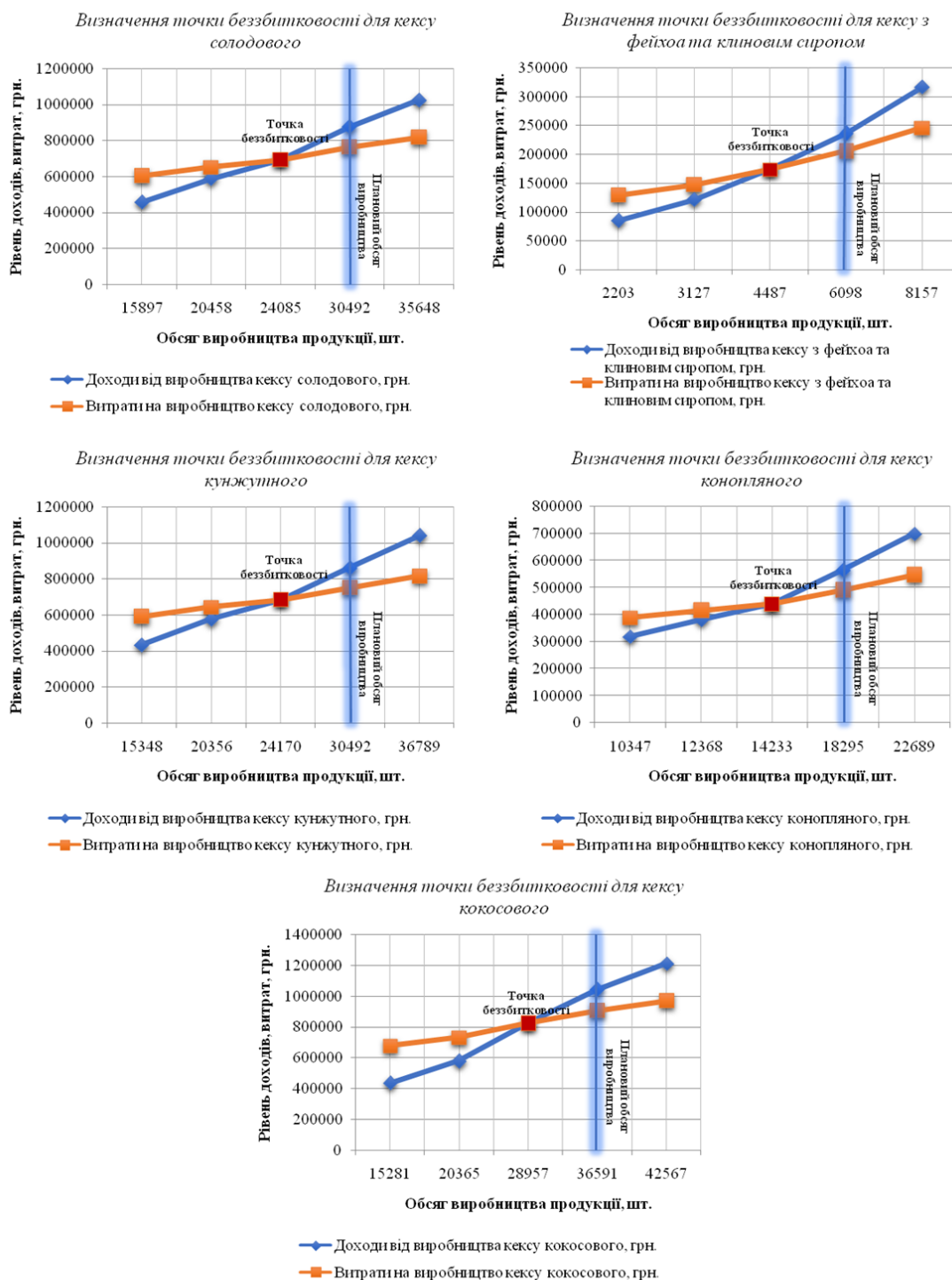

Рисунок 3.5 – Визначення точки безбитковості за окремими асортиментними позиціями нової продукції графічним методом

Джерело: складено автором на основі розрахунків

Більш детальний опис розрахунку точки беззбитковості представлено у Додатку В.

Далі, пропонуємо здійснити оцінку ефективності вкладення інвестиційних ресурсів у реалізацію запропонованих заходів, шляхом розрахунку таких показників як коефіцієнт оборотності інвестицій, строк окупності інвестицій, оплатовіддача та коефіцієнт ментальності інвестицій, розрахунок яких представлено у таблиці 3.16.

Таблиця 3.16 – Показники ефективності інвестиційних вкладень у реалізацію запропонованих заходів

Показник	Значення
Коефіцієнт оборотності інвестицій	0,871
Окупність інвестицій, років	1,148
Оплатовіддача	0,145
Коефіцієнт рентабельності інвестицій	0,132

Джерело: складено автором на основі розрахунків

Представлені показники свідчать про виску інвестиційну ефективність запропонованих заходів, про що свідчить невисокий строк окупності, що знаходиться на рівні 1,148 років, а також високий рівень рентабельності інвестицій, який становить 13,2%. В свою чергу, рівень оплатовіддачі свідчить, що кожна гривня залучених інвестицій спричинить приріст заробітної плати у розмірі 0,145 грн. А коефіцієнт оборотності інвестицій свідчить, 1 грн. інвестицій дозволить залучити додаткові 0,871 грн. чистого доходу.

Більше детально методика розрахунку представлених у таблиці 3.16 показників подана у Додатку Г.

Далі, здійснимо розрахунок економічних ефектів від впровадження запропонованих заходів у розрізі конкретних показників фінансової звітності КП «Промінь».

Порівняльний аналіз поточних показників рівня прибутковості діяльності та аналогічних прогностичних показників за умови провадження пропонованих заходів, з розрахунком відповідних ефектів, представлено у таблиці 3.17 нижче.

Таблиця 3.17 – Розрахунок економічного ефекту від впровадження запропонованих

Показник	2018	Вплив запропонованого заходу (1 рік)		
		Ефект 1 пропозиції	Ефект 2 пропозиції	Планове значення
Чистий дохід від реалізації, тис.грн.	38680	3583,83	-	42263,83
Собівартість реалізованої продукції, тис.грн.	24842	2167,43	-	27009,43
Валовий прибуток	13838	1416,40	-	15254,40
Адміністративні витрати, у т.ч.	3236	-	-797,01	2438,99
Витрати на оплату праці	2412	-	-652,33	1760,07
Нарахування на оплату праці	532	-	-144,68	387,32
Амортизація	3,6	-	-	-
Інші операційні витрати	288	-	-	-
Витрати на збут	10377	753,98	-	11130,98
Інші операційні витрати	114	-	-	-
Фінансовий результат до оподаткування	111	662,41	797,01	1570,42
Витрати (дохід) з податку на прибуток	20	119,23	143,46	282,68
Чистий прибуток	91	543,18	653,54	1287,74

Джерело: складено автором на основі розрахунків

Варто зазначити, що представлені вище ефекти від впровадження запропонованих заходів, особливо стосовно пропозиції по реструктуризації штату адміністративного персоналу повністю враховують встановленні чинним трудовим законодавством вимоги (стаття 44 Кодексу законів про працю) щодо виплати коштів у розмірі місячного окладу особам, що піддалися скороченню[44].

Представлені дані свідчать про високу економічну ефективність запропонованих заходів, що виявляється у значному зростанні чистого доходу та валового прибутку. Більш того, впровадження нового продукту дозволило збільшити чистий прибуток на 543,18 тис.грн., а оптимізація штату адміністративного персоналу сприяла його збільшенню на 653,54 тис.грн.

Більш детальний опис змісту та кількісного розрахунку ефектів від впровадження запропонованих заходів з їх повним обґрунтуванням приведені у Додатку Д.

Графічне зображення ефекту від заходу щодо оптимізації структури адміністративного персоналу представлено на рисунку 3.6.

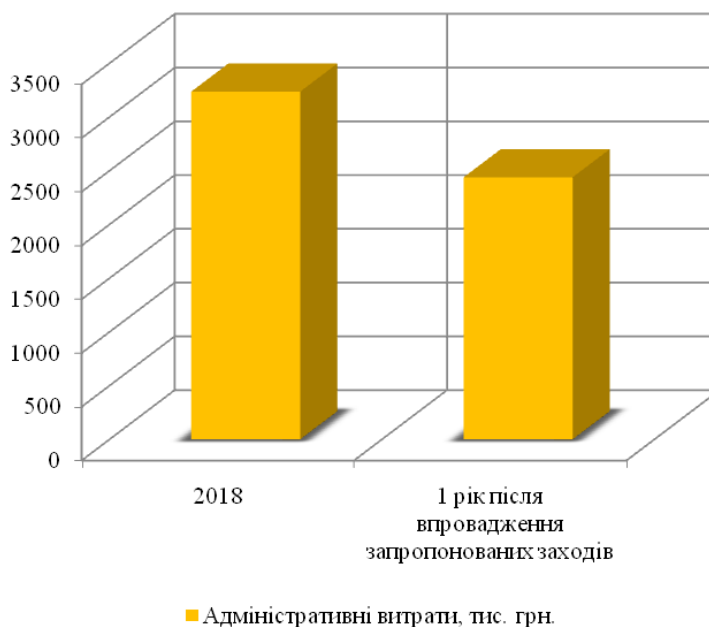

Рисунок 3.6 – Ефект від оптимізації штату адміністративного персоналу

Джерело: побудовано автором на даних таблиці 3.17

Далі пропонуємо розглянути, згадані ефекти, безпосередньо у розрізі проблематики прибутковості. Рисунок 3.7 наочно демонструє кількісний ефект від здійснених заходів, шляхом порівняння рівнів чистого прибутку.

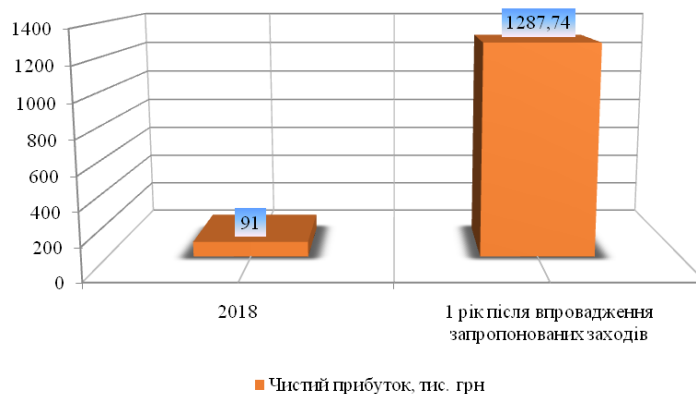

Рисунок 3.7 – Ефект від впровадження пропозицій у розрізі планової зміни чистого прибутку

Джерело: побудовано автором на даних таблиці 3.17

Додатково проілюструємо зміни чистого доходу від реалізації та валового прибутку у результаті реалізації запропонованих заходів на рисунку 8.

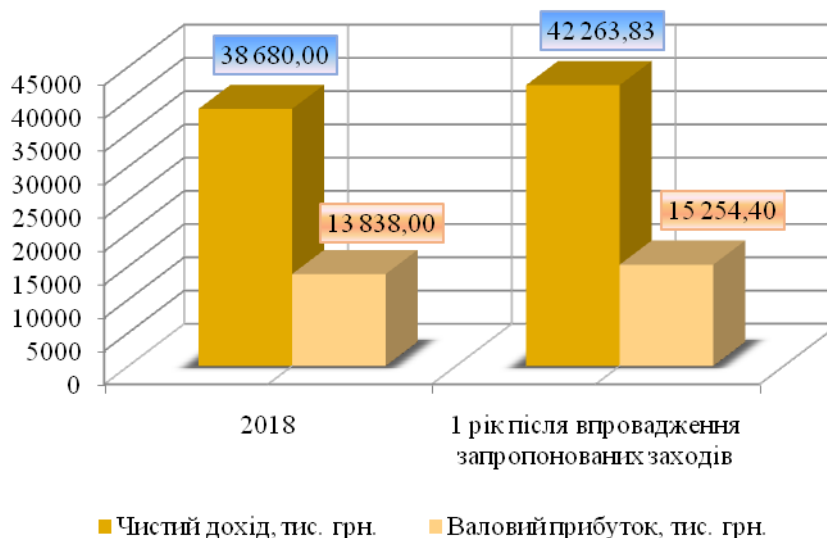

Рисунок 3.8 – Ефект від впровадження пропозицій у розрізі планової зміни чистого доходу від реалізації та валового прибутку

Джерело: побудовано автором на даних таблиці 3.17

Однак, для забезпечення всебічного розгляду соціально-економічного ефекту від реалізації запропонованих даним дослідженням заходів, варто також розглянути прогнозні значення якісних показників прибутковості, а саме показників рентабельності, адже визначений на їх підставі ефект буде слугувати індикатором рівня продуктивності, запропонованих заходів. Порівняння показників рентабельності базового та планових періодів надано нижче у таблиці 3.18.

Таблиця 3.18 – Порівняння показників рентабельності базового та планового періодів

Показник	2018	1 рік після впровадження запропонованих заходів
Рентабельність продукції, %	0,4%	4,1%
Рентабельність продажу, %	0,2%	2,6%

Джерело: складено автором на основі розрахунків

Графічне зображення розрахованих показників подано на рисунку 3.9.

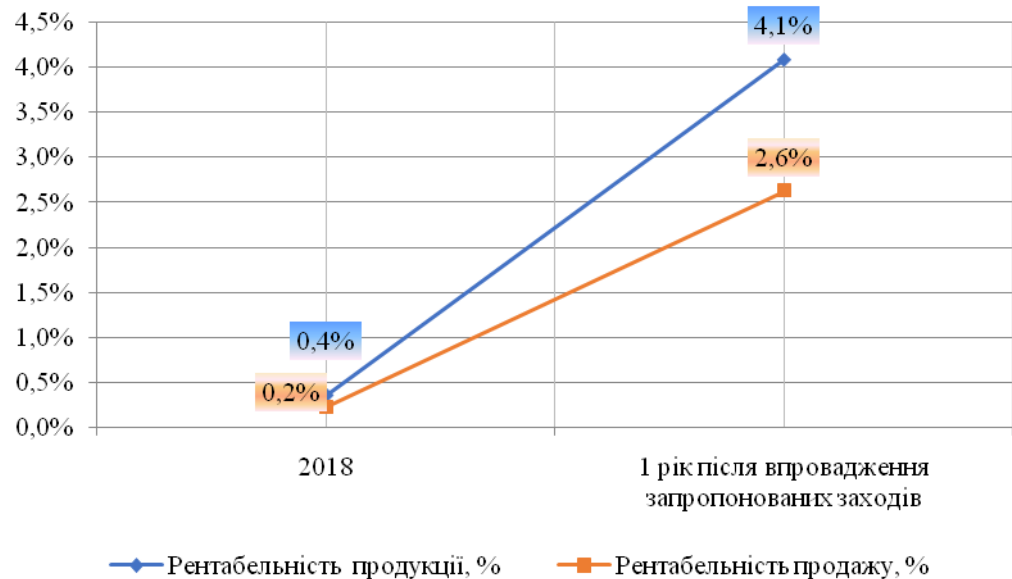

Рисунок 3.9 – Ефект від оптимізації штату адміністративного персоналу
Джерело: побудовано автором на даних таблиці 3.18

Отже, представлені дані, свідчать, що впровадження заходів по підвищенню прибутковості діяльності КП «Промінь» у напрямку диверсифікації товарного асортименту, а саме введення нового виду продукції (кексу, у п'яти його варіаціях), а також оптимізація штату адміністративного персоналу дозволить протягом трьох років досягти рівня рентабельності продукції у 4,1% та рентабельності продажів на рівні 2,6%. При цьому, матимуть місце й високі рівні чистого прибутку, а саме 1287,74 тис.грн. у першому році після впровадження запропонованих заходів.

Висновки до розділу 3

У рамках даного розділу було здійснено аналіз основних проблем підвищення прибутковості діяльності КП «Промінь», виявлено загальні напрямки їх вирішення та запропоновано ряд авторських пропозицій щодо покращення показників прибутковості.

Ключовими проблемами діяльності КП «Промінь» є моральна та фізична застарілість основних фондів, неефективна організаційна структура, низький професійно-кваліфікаційний рівень менеджменту, слабкість інформаційно-

аналітичного забезпечення, що у своїй сукупності веде до цілковитої непристосованості підприємства до конкурентних ринкових умов. Загальними напрямки вирішення даної проблематики визначено виробничий, кадровий, техніко-технологічний, маркетинговий та адміністративний.

На основі проведеного аналізу, було запропоновано заходи, що поєднують у собі одночасно цілі оперативного характеру (оптимізація штату адміністративного персоналу) та стратегічні заходи, націлені на отримання довгострокових вигод (диверсифікація діяльності). Першим заходом, передбачається здійснення часткового зменшення кількості адміністративного персоналу у відповідності до реальних потреб підприємства, другим, введення нового продукту – кексу, п'яти видів (солодового, кунжутного, з фейхоа та клиновим сиропом, конопляного та кокосового), що за своїми рецептурними якостями відповідали б сучасним вимогам здорового харчування та екології.

Проведені розрахунки, свідчать, що собівартість та ціна (з ПДВ) кексів буде становити відповідно солодового – 28,76 грн. та 34,52 грн., кунжутного – 28,28 грн. та 33,94 грн., з фейхоа та клиновим сиропом – 38,84 грн. та 46,61 грн., конопляного – 30,86 грн. та 37,03 грн., кокосового – 28,50 грн. та 34,20 грн. При цьому, оптимізований фонд оплати праці адміністративного персоналу становитиме 1700770,18 грн.

В результаті здійснених заходів, очікується зростання показника чистого прибутку до рівня 1287,74 тис. грн., а показників рентабельності продукції та продажів до 4,1% та 2,6% відповідно.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

В результаті проведеного дослідження було обґрунтовано економічні напрямки зростання прибутковості діяльності комунального підприємства «Промінь», результатом чого було запропоновано заходи націлені на зростання прибутковості діяльності комунального підприємства та спрогнозовано соціально економічні ефекти від їх впровадження.

В ході проведення дослідження було поставлено та реалізовано наступні завдання:

Досліджено економічну сутність прибутку, встановлено, що дане поняття набуло широкого трактування серед вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, ставши об'єктом дослідження численних наукових робіт та теорій. Встановлено, що прибуток відіграє надважливу роль в процесах забезпечення протікання та стабільності базових економічних процесів, зокрема, слугує виразником інтересів суб'єктів економічної діяльності, слугує базовим індикатором ефективності господарської діяльності, виконує функцію драйвера загальнонаціональних процесів економічного розвитку та складає джерело потенціалу підприємства до вдосконалення внутрішньоорганізаційних процесів. Ключовими функціями прибутку визначено оцінювальну, відтворювальну, розподільчу, стимулюючу та соціальну. Встановлено існування великої кількості підходів до класифікації прибутку, базовими з яких є поділ на бухгалтерський та економічних, який і обумовлює подальший розподіл прибутку за видами відповідно до сфери обліку, планування або управління підприємством. Узагальнено основні етапи формування чистого прибутку, що відображається у фінансовій звітності підприємства та визначено основні умови задля його забезпечення.

Виділено основні фактори впливу на прибутковість, зокрема зовнішні до яких відносяться макроекономічні, нормативно-правові, кон'юнктурні, соціокультурні, природні та форс-мажорні фактори, та внутрішні – техніко-технологічні, інтелектуально-кадрові, організаційно-адміністративні,

фінансово-економічні, інформаційно-аналітичні та екологічні фактори. Визначено резерви зростання прибутковості підприємства, які класифіковано за наступними видами: виробничі, маркетингові, організаційно-управлінські та соціальні резерви.

Обґрунтовано методичні підходи та ключові показники для здійснення оцінювання рівня прибутковості підприємства у цілому, за видами економічної діяльності, а також відповідно до видів використовуваних ресурсів. Обґрунтовано ключові теоретичні положення побудови системи забезпечення прибутковості, яка представляє собою комплекс взаємопов'язаних функціональних підсистем, методів та інструментів, націлених на забезпечення динамічної оптимізації внутрішньоорганізаційних процесів, пов'язаних з формуванням та споживанням прибутку, зокрема в частині управління доходними надходженнями, витратними параметрами діяльності та системою розподілу прибутку.

Проведено дослідження господарсько-правових засад діяльності КП «Промінь», в рамках якого встановлено, що підприємство є найбільшим постачальником послуг з організації шкільного харчування серед ЗЗСО у Святошинському районі м. Києва; підприємство володіє стабільно високою часткою ринку шкільного харчування, що підтверджується відповідними кількісними та вартісними показниками виконаних замовлень, та їх порівнянням з аналогічними показниками інших конкурентних гравців.

Проведений аналіз економічного стану КП «Промінь» свідчить про наявність ряду позитивних показників його поточного стану, однак в процесі аналізу виявлено ряд негативних тенденцій, зокрема, перевищення темпу вибуття основних засобів над темпами їх оновлення та низький рівень матеріальної мотивації праці працівників підприємства. Варто відзначити позитивні тенденції у показниках платоспроможності та ліквідності підприємства, високі показники останньої обумовлені значною часткою грошових коштів у структурі активів. Ключовою проблемою поточного економічного стану КП «Промінь» є надмірна концентрація споживачів

продукції, що протягом аналізованого періоду продемонструвало високий рівень деструктивного впливу на збалансованість показників фінансової стійкості та ділової активності підприємства.

Здійснена оцінка прибутковості діяльності КП «Промінь» свідчить про вкрай низькі показники рентабельності даного підприємства, які частково пояснюються конкурентною специфікою ринку на якому функціонує комунальне підприємство. Однак, в процесі оцінки прибутковості, виявлено надмірний розмір адміністративного штату підприємства, що чинить значний вплив на кінцеві показники прибутковості і є джерелом непродуктивних витрат. Виявлено, що збутові витрати КП «Промінь» демонструють лише поглиблення залежності підприємства від споживача, спричиняючи не можливість встановлення адекватних норм рентабельності.

Проведений кореляційно-регресійний аналіз діяльності КП «Промінь» підтвердив, отримані у попередніх підрозділах дослідження результати економічного аналізу, зокрема у частині наявності високої тісноти зв'язку між адміністративними витратами підприємства та рівнем чистого доходу, а також між збутовими витратами та аналогічним показником чистого доходу, що підтвердило необхідність здійснення відповідних заходів у згаданих напрямках.

Визначено та систематизована основні напрямки підвищення прибутковості діяльності КП «Промінь»: на основі отриманих результатів економічного та кореляційно-регресійного аналізу ідентифіковано основні проблеми у забезпеченні прибутковості комунального підприємства, запропоновано ряд заходів у виробничому, кадровому маркетинговому, та адміністративному напрямку. Проведений аналіз прибутковості КП «Промінь» відповідно до відтворювального підходу засвідчив необхідність змін підходів у ціновій політиці підприємства та раціоналізації витрат, виходячи з цього, було запропоновано наступні заходи: впровадження нового продукту (як захід націлений на диверсифікацію діяльності та розширення кола споживачів продукції комунального підприємства) та реструктуризацію штату

адміністративного персоналу (у рамках раціоналізації витратних параметрів діяльності підприємства).

Обґрунтовано економічну доцільність проведення запропонованих заходів підвищення прибутковості КП «Промінь», а саме у рамках сформованих заходів запропоновано введення нових видів продукції – кексів (солодового, кунжутного, з фейхоа та клиновим сиропом, конопляного та кокосового), що за своїми рецептурними якостями відповідають сучасним екологічним вимогам та засадам здорового харчування. Вибір даного продукту обумовлений наявністю відповідного досвіду у виробництві кондитерських виробів КП «Промінь»; іншою пропозицією передбачається приведення наявного кількісного та якісного складу штату адміністративного персоналу у відповідності до реальних управлінських потреб КП «Промінь».

Здійснено розрахунок витрат на реалізацію запропонованих заходів в ході якого отримано наступні результати: плановий рівень ціни (з ПДВ) запропонованих нових видів продукції становитиме: солодовий кекс – 34,52 грн., кунжутного кексу – 33,94 грн., кексу з фейхоа та клиновим сиропом – 46,61 грн., конопляного кексу – 37,03 грн., кокосового кексу – 34,20 грн. В результаті провадження заходу з реструктуризації адміністративного штату оптимізований фонд оплати праці адміністративного персоналу становитиме 1700770,18 грн.

Проведено оцінку соціально-економічної ефективності провадження запропонованих заходів з підвищення прибутковості КП «Промінь», внаслідок яких плановий показник чистого прибутку протягом планового періоду досягне значення 1287,74 тис. грн., а показники рентабельності продукції та продажів 4,1 % та 2,6 % відповідно.

Отже можна зробити висновок, що реалізація запропонованих заходів матиме позитивні наслідки для економічного стану КП «Промінь», забезпечивши значне зростання прибутковості, досліджуваного комунального підприємства, що зайвий раз підкреслює високе прикладне значення проведеного дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кучер С. В. Еволюція поняття “прибуток” в загальній історії економічних учень. *Вісник Житомирського державного технологічного університету*. 2009. №. 4. С. 76-78.
2. Скрипник М. І., Кострубіцька Н. С. Соціально-економічна сутність категорії прибуток підприємства. *Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту*. 2013. №. 25. С. 287-296.
3. Висока О. Є. Економічна сутність прибутку та концепції його формування. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету*. 2010. №. 17. С. 293-299.
4. Кривицька О. Р. Сутність прибутку як економічної категорії: еволюційний підхід і сучасне бачення. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2011. №. 7. С. 82-86.
5. Шаховалова Є.О Еволюція сутності прибутку, теорії і функції. *Вісник Донецького національного університету*. 2013. №. 1. С. 190-195.
6. Криклій О. Систематизація теоретичних підходів до визначення сутності поняття «прибуток банку». *Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ*. 2013. № 3. С. 307-327.
7. Мануйленко В. В., Садовская Т. А. Экономическая сущность, виды и функции прибыли хозяйствующего субъекта: современный аспект. *Финансовая аналитика: проблемы и решения*. 2012. №. 33. С.2-11
8. Зверєва Н. Г. Функції та значення прибутку в умовах ринкової економіки. *Механізми, стратегії, моделі та технології управління економічними системами за умов інтеграційних процесів: теорія, методологія, практика*. С. 49.
9. Каминський П. Д. Прибуток та рентабельність як показники ефективності діяльності підприємства. *Вісник Донецького університету економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського*. 2016. №. 64. С. 160-167.

10. Патарідзе–Вишинська М. В. Прибуток підприємств: види, роль та функції. *Економіка. Управління. Інновації*. 2010. № 1.
11. Зозуля Ю.В. Оцінка механізму формування прибутку підприємства. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. 2006. № 1. С. 382-385.
12. Фролова Л. В., Щербак А. В. Функції прибутку: капіталізація. *Капіталізація підприємств та фінансових організацій: теорія і практика: тези доп. міжнар. наук.-практ. конф.* 2011. Т. 27. С. 211-212.
13. Чорна О. М., Мацнева О. О. Механізм управління прибутком підприємства в Україні. *Науковий вісник: фінанси, банки, інвестиції*. 2012. № 1. С. 30-35.
14. Тюленєва Ю. В., Ренкас С. В. Фактори впливу на прибуток підприємств та напрями підвищення прибутковості. *Підприємництво та інновації*. 2017. № 3. С. 102-107.
15. Бабицька О. О. Економічний зміст фінансових результатів сільськогосподарських підприємств. *Вісник Сумського національного аграрного ун-ту : науковий журнал*. 2010. № 5/1. С. 120-123.
16. Федорович Р. В., Олексіїв О. Економічна природа прибутку і його роль в умовах ринкової економіки. *Науково-теоретичний журнал Хмельницького економічного університету «Наука й економіка»*. 2007. № 1. С. 54-59.
17. Ширягіна О. Є. Значення прибутку у фінансово-господарській діяльності підприємств. *Вісник Технологічного університету Поділля. Економічні науки*. Ч. 2, Т. 1. 2004. С. 152-155.
18. Криклій О. А., Маслак Н. Г. Управління прибутком банку: монографія. Київ, ДВНЗ «УАБС-НБУ», 2008. 136 с.
19. Макаренко П. М., Поночовна О. В. Сутнісна характеристика дефініцій «прибуток» і «прибутковість» сільськогосподарських підприємств. *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Наукове*

забезпечення економічного розвитку, правового регулювання і управління в агропромисловому комплексі». 2019. С.140-143.

20. Довбня С. Б., Пендик О. Г. Методичні особливості показників рентабельності та розробка їх класифікації. *Молодий вчений*. 2014. №5. С. 94–97.

21. Кальмук Н. В., Дуда С. Т. Управління прибутком підприємства в сучасних умовах. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2005. Т. 15. №. 5. С. 254–258.

22. Жигалкевич Ж. М., Фісенко Е. С. Система управління прибутком як умова ефективного функціонування підприємства. *Економіка та суспільство*. 2016. №. 4. С. 145-148.

23. Савіна С. С., Гиренко Ю.В. Управління прибутком в системі фінансового менеджменту підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. №6. С. 321–324.

24. Попович Д. В., Славчаник О. Р. Удосконалення системи управління прибутком як умова ефективного функціонування підприємств. *Молодий вчений*. 2018. №. 2. С. 746-749.

25. Фурман І. В. Вектори підвищення ефективності управління прибутком підприємства. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту*. 2017. №3. С. 55–64.

26. Комунальне підприємство "Промінь в Святошинському районі м. Києва". Офіційний Інтернет-портал "Київаудит" URL: [https://kyivaudit.gov.ua/vr/ka/company.nsf/\(pdpr\)/91E372E24693247CC2257DF5004735BD?OpenDocument](https://kyivaudit.gov.ua/vr/ka/company.nsf/(pdpr)/91E372E24693247CC2257DF5004735BD?OpenDocument).(дата звернення 22.02.2020 р.)

27. Примірне двотижневе меню харчування для учнів 1-4 класів загальноосвітніх навчальних закладів м. Києва на 2018-2019 навчальний рік. Комунальне підприємство «Промінь у Святошинському районі м. Києва».

28. Примірне двотижневе меню харчування для учнів 5-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів м. Києва на 2018-2019 навчальний рік. Комунальне підприємство «Промінь у Святошинському районі м. Києва».

29. Комунальне підприємство "Промінь в Святошинському районі м. Києва". Моніторинговий портал DoZorro. URL:<https://dozorro.org/profile/UA-EDR-21636104/4/role2>. (дата звернення 22.02.2020 р.)

30. Святошинська районна в місті Києві державна адміністрація. Підпорядковані підприємства (організації, установи) - по органам управління. Офіційний Інтернет-портал "Київаудит" URL: [https://kyivaudit.gov.ua/vr/ka/company.nsf/\(pdpr\)/8CC5FAF03C8BA003C2257DF200363146?OpenDocument](https://kyivaudit.gov.ua/vr/ka/company.nsf/(pdpr)/8CC5FAF03C8BA003C2257DF200363146?OpenDocument) (дата звернення 22.02.2020 р.)

31. Комунальне підприємство "Промінь в Святошинському районі м. Києва". Офіційний Інтернет-портал "Київаудит" URL: [https://kyivaudit.gov.ua/vr/ka/company.nsf/\(pdpr\)/91E372E24693247CC2257DF5004735BD?OpenDocument](https://kyivaudit.gov.ua/vr/ka/company.nsf/(pdpr)/91E372E24693247CC2257DF5004735BD?OpenDocument). (дата звернення 22.02.2020 р.)

32. Козаченко Г.В., Пономарьов О.М. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення: монографія. Київ, Лібра, 2003. 280 с.

33. Обзор украинского рынка кондитерских изделий 2016-2018 г.г. MRC-BRAND. URL: <http://mrc-brand.com/shop/product/145/> (дата звернення 10.03.2020 р.)

34. Ковальова О. С., Черних С. А. Кексові напівфабрикати з додаванням солоду. *Хранение и переработка зерна*. 2013. №8. С.52–54.

35. Сова Н. А., Луценко М. В., Єфімов В. Г., Кургалін С. М. Характеристика сипких конопляних продуктів. *Вісник Національного технічного університету «ХПІ»*. Серія: Нові рішення у сучасних технологіях. 2018. №. 45. С. 207-213.

36. Винницкая В. Ф., Акишин Д. В., Попова Е. И., Мантрова А. С. Инновации в рецептурах и технологии мучных кондитерских изделий. *Наука и Образование*. 2019. №. 2.

37. Антонюк І. Ю. Технологія мафінів підвищеної біологічної цінності. *Праці Таврійського державного агротехнологічного університету*. 2019. Т. 19. №. 1. С.170–178.

38. Ткаченко А. С. Вивчення споживних властивостей кексів, розроблених на основі органічної сировини. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2019. №. 1. С.135–144
39. Дітріх І. В., Приступа В. А. Кокосове борошно як нетрадиційна сировина для виготовлення кексу спеціального призначення. *Харчова промисловість*. 2018. №. 24. С. 23-31.
40. Шелудько В.М., Ряшко Г. М. Вивчення можливості використання овочевого пюре в технології маффінів. *Хранение и переработка зерна*. 2016. №5. С. 47-51.
41. Технологическая линия производства кексов. URL: <https://poleznayamodel.ru/model/13/130794.html>. (дата звернення 15.03.2020 р.)
42. В Україні кількість інтернет-користувачів зросла до 23 мільйонів. Укрінформ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-technology/2797152-v-ukraini-kilkist-internetkoristuvaciv-zroslo-do-23-miljoniv.html>
43. Складено рейтинг популярності соціальних мереж в Україні. РБК-Україна. URL: <https://www.rbc.ua/ukr/news/sostavlen-reyting-populyarnosti-sotsialnyh-1555070035.html>. (дата звернення 18.03.2020 р.)
44. Кодекс законів про працю України. Офіційний сайт Верховної Ради України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.(дата звернення 25.03.2020 р.)
45. Довгалюк В. І. Інвестиційне забезпечення розвитку галузі хмелярства: аналітична оцінка. *Облік і фінанси АПК*. 2011. №. 2. С. 86-89.
46. Довгалюк В. І., Молдован В. Г. Методичні підходи та методи оцінки інвестицій у виробництво хмелю. *Облік і фінанси*. 2012. №. 1. С. 118-121.
47. Круш П. В., Тульчинська С. О., Тульчинський Р.В. Внутрішній економічний механізм підприємства : [навч. посіб.]. – К. : Центр учбової літератури, 2008. 206 с.
48. Круш П. В. Економіка підприємства: Навчальний посібник //К.: Ельга-Н, КНТ. – 2007.

49. Тульчинська С. О. Основи управління прибутком підприємства. *Ефективна економіка*. 2018. № 2. С. 1-4.
50. Круш П. В. Основи економічної теорії: Навчальний посібник/За заг. ред. ПВ Круша, ВІ Депутат, СО Тульчинської //К.: Каравела. 2008.
51. Кириченко С. О., Лінник І.М. Сучасний фінансовий стан підприємства та перспективи його розвитку. *Сучасні проблеми економіки і підприємництва*. 2015. №16. С. 261-266.
52. Тульчинська С. О., Бершадська І.І. Напрями удосконалення управління прибутком на підприємстві. *Ефективна економіка*. 2018. Вип. 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6296>
53. Солосіч О. С., Хринюк О. С. Детермінанти розвитку стратегічного потенціалу підприємств харчової промисловості на глобальному ринку. *Актуальні проблеми використання економічного потенціалу: держава, регіон, підприємство*: матеріали VIII Всеукр. наук.-практ. конф. студентів і молодих учених (м. Бердянськ, 18-19 квітня 2019 р.), 2019. С. 213-216.
54. Тульчинська С. О., Солосіч О. С. Дослідження проблем підвищення прибутковості комунальних підприємств *Розвиток підприємництва як фактор росту національної економіки*: матеріали XVIII Міжнародної наук.-практ. конф. (м. Київ, 16 листопада 2019), 2019. С.55
55. Макалюк І. В., Солосіч О.С. Організація контролінгу на комунальних підприємствах. *Topical issues of the development of modern science*: матеріали III Міжнародної наук.-практ. конф. (м. Софія, 13-15 листопада 2019), 2019. С.452-455
56. Тульчинська С. О., Солосіч О. С. Актуальні проблеми підвищення прибутковості комунальних підприємств як фактору економічної безпеки. *Агросвіт*. 2019. № 22. С. 54–59.
57. Тульчинська С. О., Солосіч О. С. Причини та потенційні наслідки виникнення ризиків діяльності комунальних підприємств. *Підприємництво та інновації*. 2019. №8. С. 76-80.

58. Тульчинська С. О., Солосіч О. С., Тульчинський Р. В. Дослідження напрямів мінімізації впливу ризик-факторів на діяльність комунальних підприємств соціальної сфери м. Києва на прикладі комунального підприємства "Промінь". *Агросвіт*. 2020. № 5. С. 25–30.

59. Тульчинська С. О., Солосіч О. С. Дослідження проблеми підвищення ефективності діяльності комунальних підприємств в контексті розвитку соціально-економічних систем регіону. *Формування ефективних механізмів управління в умовах трансформації соціально-економічних систем: матеріали II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції*. (м. Харків, 12 березня 2020 р.), 2019. С.142-143.

60. Тульчинська С. О., Солосіч О. С. Сутнісна характеристика поняття прибутковості підприємств комунальної сфери. *Науково-технічний розвиток: економіка, технології, управління: матеріали XIX Міжнародної науково-практичної конференції*. (м. Київ, 15 квітня 2020 року), 2020. С.56-57.

61. Макалюк І. В., Солосіч О. С. Організаційно-економічні аспекти поживавлення інвестиційної активності у сфері комунального підприємництва. *Науково-технічний розвиток: економіка, технології, управління: матеріали XIX Міжнародної науково-практичної конференції*. (м. Київ, 15 квітня 2020 року), 2020. С.50-51.

62. Тульчинська С. О., Солосіч О. С. Принципи забезпечення прибутковості комунальних підприємств та їх взаємозв'язок з розвитком соціально-трудових відносин. *Управління персоналом в інституційній економіці: матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих вчених*. (м. Київ, 29 квітня 2020 року), 2020.

63. Качинська Н.Ф., Полукаров Ю. О., Солосіч О. С. Актуальні проблеми гігієни шкільного харчування з точки зору організаційно-економічних аспектів. *Eurasian scientific congress: матеріали V Міжнародної наук.-практ. конф.* (м. Барселона, 13-15 травня 2020), 2020. С.135-143.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Обґрунтування встановленого рівня виробництва на основі наявного попиту на дану продукцію та відповідних можливостей підприємства КП «Промінь» до його реалізації, представлено у таблиці А1.

Таблиця А1 – Обґрунтування встановленого рівня виробництва продукції

Показник	Значення
Кількість днів протягом яких КП «Промінь» надає послуги з організації шкільного харчування	120
Плановий обсяг випуску продукції, пачок	121968
Середня кількість вироблених пачок у розрахунку на 1 день протягом якого КП «Промінь» надає послуги з організації шкільного харчування	1016
Загальна кількість учнів шкіл, які обслуговуються КП «Промінь», тис. осіб	32
Середня кількість учнів у розрахунку на 1 пачку (300 гр., 6 кексів) виробленої продукції	31

Джерело: авторська розробка

Представлені у таблиці А1 дані свідчать, що запланований обсяг виробництва кексів забезпечує у середньому 1 клас учнів (31 людина) серед шкіл у яких КП «Промінь» провадить свою діяльність. Враховуючи кількість кексів у 1 пачці (6 штук), середні рівні відвідування учнями школи (близько 20% учнів відвідують школу нерегулярно) та кількість учнів, які харчуються власними продуктами харчування – вважаємо даний обсяг виробництва кексів повністю обґрунтованим.

ДОДАТОК Б

Зміст основних статей калькуляції (та об'єкт їх розрахунку), за якими було здійснено розрахунок собівартості 5-ти видів нової продукції представлено у таблиці Б1.

Таблиця Б1 – Зміст статей калькуляції собівартості нової продукції

Стаття калькуляції	Зміст статті	Об'єкт розрахунку
Прямі витрати		
Сировина та матеріали	Включає в себе витрати пов'язані з закупівлею рецептурних складників продукції та пакувальних матеріалів	Витрати розраховуються за кожною окремою асортиментною позицією відповідно до встановленої рецептури
Непрямі витрати		
Електроенергія на технологічні цілі	Включає в себе витрати понесені на забезпечення електричною енергією роботи автоматичної лінії з випікання кексів, а також витрати на освітлення відповідного виробничого приміщення	Витрати розраховуються на весь обсяг продукції (що пояснюється тим фактом, що уся продукція виробляється на одній технологічній лінії і дані статті витрат не можуть бути прямо віднесені на конкретну асортиментну позицію продукції) та у подальшому розподіляються відповідно до обраної бази розподілу, за яку у даному випадку пропонуємо вважати частку конкретної асортиментної позиції продукції у загальній структурі асортименту (за кількістю виробленої продукції у штуках)
Фонд оплати праці виробничого персоналу	Включає в себе витрати, пов'язані із виплатою заробітної платні виробничим працівникам (начальнику цеху, контролерам на лінії та пакувальникам). Залучення працівників, які забезпечують виконання низки механічних операцій пов'язаних із випіканням кексів (кондитерів, пекарів і т.д.) НЕ планується, що пов'язано з автоматизованістю роботи технологічної лінії та відсутності необхідності у таких кадрах	
Нарахування на фонд оплати праці виробничого персоналу	Включає витрати на сплату Єдиного соціального внеску (22%) на зарплатню виробничого персоналу (начальника цеху, контролерів на лінії та пакувальників)	
Витрати на утримання та експлуатацію обладнання	Включає в себе витрати на оплату праці та відповідні нарахування (ЄСВ) обслуговуючого та ремонтного персоналу, а саме слюсарів та механіків	
Водопостачання та водовідведення	Включає в себе витрати на забезпечення достатнього водопостачання для підтримки нормального функціонування виробничого устаткування та обслуговуючих потреб виробництва	

Продовження таблиці Б1

Амортизація устаткування виробничого призначення	Включає в себе суму амортизаційних відрахувань на закуплене устаткування технологічної лінії з виробництва кексів	
--	---	--

Джерело: авторська розробка

Розподіл непрямих витрат у даній роботі пропонується здійснити відповідно до структурних співвідношень кожної асортиментної позиції нової продукції у загальній структурі асортименту. Розрахунок коефіцієнту розподілу непрямих витрат представлено нижче у таблиці Б2.

Таблиця Б2 – Розрахунок коефіцієнту розподілу непрямих витрат

Показник Асортиментна позиція	Кекс солодовий	Кекс кунжутний	Кекс з фейхоа та клиновим сиропом	Кекс конопляний	Кекс кокосовий
Обсяг вироблений продукції, шт.	30492	30492	6098	18295	36591
Частка окремої асортиментної позиції у загальній структурі асортименту	25%	25%	5%	15%	30%
Коефіцієнт розподілу непрямих витрат	0,25	0,25	0,05	0,15	0,30

Джерело: складено автором на основі розрахунків

Враховуючи, що плановий обсяг адміністративних витрат має рівномірно розподілятися між усіма напрямками діяльності підприємства. Задля цього пропонуємо розподілити плановий рівень адміністративних витрат КП «Промінь» за двома напрямками основної діяльності підприємства, розрахунок яких представлено у таблиці Б3 нижче.

Таблиця Б3 – Розподіл планового рівня адміністративних витрат КП «Промінь» за напрямами основної діяльності підприємства

Показник Напрямок діяльності	Організація шкільного харчування у Святошинському районі м. Києва	Виробництво 5-ти видів кексів
Чистий дохід від реалізації товарів (робіт, послуг) за окремими напрямками основної діяльності КП «Промінь»	38680	3360

Продовження таблиці Б3

Частка окремих напрямків основної діяльності КП «Промінь» у загальній структурі	92,0%	8,0%
Коефіцієнт розподілу адміністративних витрат	0,920	0,080
Рівень адміністративних витрат за окремими видами діяльності, тис. грн.	2244,06	194,93

Джерело: складено автором на основі розрахунків

Заключним етапом розрахунку калькуляційних статей собівартості нової продукції є зведення основних показників витрат за попередньо визначеними статтями та подальший розподіл їх суми відповідно до розрахованого показника коефіцієнту розподілу непрямих витрат.

Порядок здійснення відповідних розрахунків представлено у таблиці Б4 нижче.

Таблиця Б3 – Розподіл непрямих витрат, пов’язаних із введенням нової продукції

Стаття витрат	Річний обсяг витрат 1- го планового року, грн.	Кекс солодовий	Кекс кунжутний	Кекс з фейхоа та клиновим сиропом	Кекс конопляний	Кекс кокосовий
		Коефіцієнт розподілу непрямих витрат	Коефіцієнт розподілу непрямих витрат	Коефіцієнт розподілу непрямих витрат	Коефіцієнт розподілу непрямих витрат	Коефіцієнт розподілу непрямих витрат
		Загальний обсяг розподілених непрямих витрат за даною асортиментною позицією, грн.	Загальний обсяг розподілених непрямих витрат за даною асортиментною позицією, грн.	Загальний обсяг розподілених непрямих витрат за даною асортиментною позицією, грн.	Загальний обсяг розподілених непрямих витрат за даною асортиментною позицією, грн.	Загальний обсяг розподілених непрямих витрат за даною асортиментною позицією, грн.
		Обсяг випуску окремої асортиментної позиції, шт	Обсяг випуску окремої асортиментної позиції, шт	Обсяг випуску окремої асортиментної позиції, шт	Обсяг випуску окремої асортиментної позиції, шт	Обсяг випуску окремої асортиментної позиції, шт
		Обсяг розподілених непрямих витрат на 1 продукції (1 пачка, 300 гр., 6 штук) за даною асортиментною позицією, грн.	Обсяг розподілених непрямих витрат на 1 продукції (1 пачка, 300 гр., 6 штук) за даною асортиментною позицією, грн.	Обсяг розподілених непрямих витрат на 1 продукції (1 пачка, 300 гр., 6 штук) за даною асортиментною позицією, грн.	Обсяг розподілених непрямих витрат на 1 продукції (1 пачка, 300 гр., 6 штук) за даною асортиментною позицією, грн.	Обсяг розподілених непрямих витрат на 1 продукції (1 пачка, 300 гр., 6 штук) за даною асортиментною позицією, грн.

Продовження таблиці Б4

Електроенергія на технологічні цілі	237499	0,25	59375	30492	1,947	0,25	59375	30492	1,95	0,05	11874,9	6098	1,95	0,15	35624,8	18295	1,95	0,3	71249,7	36591,4	1,95
Фонд оплати праці виробничого персоналу	306000		76500		2,509		76500		2,51		15300,0		2,51		45900,0		2,51		91800,0		2,51
Відрахування на фонд оплати праці виробничого персоналу	67320		16830		0,552		16830		0,55		3366,0		0,55		10098,0		0,55		20196,0		0,55
Витрати на утримання та експлуатацію обладнання	222528		55632		1,824		55632		1,82		11126,4		1,82		33379,2		1,82		66758,4		1,82
Водопостачання та водовідведення	1632		407,93		0,013		407,93		0,01		81,6		0,01		244,8		0,01		489,5		0,01
Амортизація устаткування виробничого призначення	175470		43867		1,439		43867		1,44		8773,5		1,44		26320,5		1,44		52640,9		1,44
Адміністративні витрати	194934		48733		1,598		48733		1,6		9746,7		1,6		29240,1		1,6		58480,2		1,60
Витрати на збут	753982		188496		6,182		188496		6,18		37699,1		6,18		113097,3		6,18		226194,6		6,18

Джерело: складено автором на основі розрахунків

ДОДАТОК В

Проведення розрахунку рівня беззбиткового обсягу виробництва вимагає застосування наступної формули:

$$N_{\text{б}} = \frac{\Pi}{Ц - З},$$

де $N_{\text{б}}$ – беззбитковий обсяг виробництва;

Π – рівень постійних витрат;

$Ц$ – ціна продукції

$З$ – рівень змінних витрат на одиницю продукції.

Розрахунок коефіцієнту економічної безпеки виробництва здійснюється шляхом знаходження різниці планового та беззбиткового обсягу та відношення даного значення до рівня планового обсягу виробництва. Формула розрахунку коефіцієнту економічної безпеки виробництва наведена нижче.

$$K_{\text{б}} = \frac{(N_{\text{пл}} - N_{\text{б}})}{N_{\text{пл}}},$$

де $N_{\text{пл}}$ – плановий обсяг виробництва

$N_{\text{б}}$ – беззбитковий обсяг виробництва.

Розгорнутий розрахунок беззбиткового обсягу виробництва за окремими асортиментними позиціями продукції представлено у таблиці В1 нижче.

Таблиця В1 – Розгорнутий розрахунок беззбиткового обсягу виробництва за окремими асортиментними позиціями продукції

Показник Асортиментна позиція	Кекс солодовий	Кекс кунжутний	Кекс з фейхоа та клиновим сиропом	Кекс конопляний	Кекс кокосовий
Постійні витрати, грн. у т.ч.	430058,4	430058,4	86011,7	258035,0	516070,1
Фонд оплати праці виробничого персоналу	76500,0	76500,0	15300,0	45900,0	91800,0
Відрахування на фонд оплати праці виробничого персоналу	16830,0	16830,0	3366,0	10098,0	20196,0

Продовження таблиці В1

Витрати на утримання та експлуатацію обладнання	55632,0	55632,0	11126,4	33379,2	66758,4
Амортизація устаткування виробничого призначення	43867,4	43867,4	8773,5	26320,5	52640,9
Адміністративні витрати	48733,5	48733,5	9746,7	29240,1	58480,2
Витрати на збут	188495,5	188495,5	37699,1	113097,3	226194,6
Змінні витрати, грн.	332634,9	319834,4	119943,8	232941,5	390761,7
Сировина та матеріали	272852,2	260051,8	107987,3	197071,9	319022,5
Електроенергія на технологічні цілі	59374,7	59374,7	11874,9	35624,8	71249,7
Водопостачання та водовідведення	407,9	407,9	81,6	244,8	489,5
Обсяг виробництва, шт.	30492	30492,0	6098	18295	36591
Змінні на од., грн.	10,9	10,5	19,7	12,7	10,7
Ціна за шт., грн.	28,8	28,3	38,8	30,9	28,5
Точка беззбитковості	24085	24170	4487	14233	28957
Коефіцієнт економічної безпеки виробництва	0,210	0,207	0,264	0,222	0,209

Джерело: складено автором на основі розрахунків

Необхідні розрахунки для використання графічного методу знаходження точки беззбиткового обсягу виробництва за окремими асортиментними позиціями продукції представлено нижче у таблиці В2.

Таблиця В2 – Розрахунок необхідних показників для використання графічного методу знаходження точки беззбиткового обсягу виробництва за окремими асортиментними позиціями продукції

Визначення точки беззбитковості для кексу солодового					
Обсяг виробництва кексу солодового, шт.	15897	20458	24085	30492	35648
Доходи від виробництва кексу солодового, грн.	457274,6	588471,0	692799,1	877097,3	1025408,8
Витрати на виробництво кексу солодового, грн.	603477,6	653233,2	692799,1	762693,3	818939,7

Продовження таблиці В2

Визначення точки беззбитковості для кексу кунжутного					
Обсяг виробництва кексу кунжутного, шт.	15348	20356	24170	30492	36789
Доходи від виробництва кексу кунжутного, грн.	434073,1	575709,7	683582,4	862376,8	1040468,9
Витрати на виробництво кексу кунжутного, грн.	591045,5	643575,1	683582,4	749892,8	815942,9
Визначення точки беззбитковості для кексу з фейхоа та клиновим сиропом					
Обсяг виробництва кексу з фейхоа та клиновим сиропом, шт.	2203	3127	4487	6098	8157
Доходи від виробництва кексу з фейхоа та клиновим сиропом, грн.	85559,8	121446,0	174259,1	236848,8	316800,5
Витрати на виробництво кексу з фейхоа та клиновим сиропом, грн.	129340,5	147513,8	174259,1	205955,5	246444,2
Визначення точки беззбитковості для кексу конопляного					
Обсяг виробництва кексу конопляного, шт.	10347	12368	14233	18295	22689
Доходи від виробництва кексу конопляного, грн.	319327,2	381698,9	439254,3	564623,0	700223,7
Витрати на виробництво кексу конопляного, грн.	389777,0	415509,2	439254,3	490976,6	546920,1
Визначення точки беззбитковості для кексу кокосового					
Обсяг виробництва кексу кокосового, шт.	15281	20365	28957	36591	42567
Доходи від виробництва кексу кокосового, грн.	435521,1	580419,3	825306,7	1042885,0	1213194,6
Витрати на виробництво кексу кокосового, грн.	679256,8	733549,1	825306,7	906831,8	970645,6

Джерело: складено автором на основі розрахунків

ДОДАТОК Г

Розрахунок обраних показників інвестиційної ефективності вкладених у реалізацію запропонованих заходів було здійснено шляхом використання наступних формул[45,46]:

1. **Коефіцієнт оборотності інвестицій** характеризує рівень приросту показника чистого доходу від реалізації на кожну гривню вкладених інвестиційних ресурсів і розраховується за наступною формулою:

$$k_{oi} = \frac{\Delta\text{ЧД}}{\Sigma I},$$

де k_{oi} – коефіцієнт оборотності інвестицій;

$\Delta\text{ЧД}$ – приріст чистого доходу від реалізації, тис. грн.;

ΣI – сума вкладених інвестицій, тис. грн..

2. **Термін окупності інвестицій** характеризує період протягом, якого обсяг грошових надходжень від інвестиційного проекту перевищить обсяг відповідних грошових вкладень і розраховується за наступною формулою:

$$T_{ок} = \frac{1}{k_{oi}},$$

де $T_{ок}$ – термін окупності інвестицій, років.

3. **Оплатовіддача** характеризує рівень приросту показника оплати праці на кожну гривню вкладених інвестиційних ресурсів і розраховується за наступною формулою:

$$O_v = \frac{\Delta\text{ОП}}{\Sigma I},$$

де O_v – оплатовіддача вкладених інвестиційних ресурсів;

$\Delta\text{ОП}$ – рівень зміни показника оплати праці, тис. грн.

4. **Коефіцієнт рентабельності інвестицій** характеризує рівень приросту показника чистого прибутку на кожну гривню вкладених інвестиційних ресурсів і розраховується за наступною формулою:

$$k_{pi} = \frac{\Delta\text{ЧП}}{\Sigma I},$$

де k_{pi} – коефіцієнт рентабельності інвестицій;

$\Delta\text{ЧП}$ – рівень зміни показника чистого прибутку, тис. грн.

ДОДАТОК Д

Зміст економічних ефектів від впровадження запропонованих заходів (та порядку їх розрахунку) відповідно до якого було здійснено розрахунок відповідних показників, представлено у таблиці Д1 нижче.

Таблиця Д1 – Зміст ефектів від впровадження запропонованих заходів

Об'єкт впливу	Зміст ефекту	Порядок розрахунку ефекту
Чистий дохід	Включає в себе плановий рівень надходжень чистого доходу від реалізованого обсягу пропонованого асортиментного ряду продукції (кексу солодового, кексу кунжутного, кексу з фейхоа та клиновим сиропом, кексу конопляного та кокосового кексу)	Чистий дохід представляє собою, отриману підприємством виручку зменшену на розмір ПДВ, саме тому в даному випадку розмір планового чистого доходу від реалізації 5-ти асортиментних позицій кексів визначатиметься добутком ціни за 1 штуку без ПДВ кожної асортиментної позиції на відповідний їм обсяг виробництва
Собівартість продукції	Включає в себе плановий рівень собівартості продукції, введення якої пропонується у рамках заходу щодо організації виробництва 5-ти видів кексів. Даний ефект НЕ включає в себе, пов'язані з даним видом продукції, адміністративні витрати та витрати на збут	В даному випадку, реалізований в результаті впровадження пропозиції ефект розраховуватиметься шляхом підсумування таких статей калькуляції як витрати на сировину та матеріали, витрати на електроенергію на технологічні цілі, фонд оплати праці виробничого персоналу та обсяг нарахованого на нього ЄСВ, витрати на утримання та експлуатацію обладнання, водопостачання та водовідведення, а також розмір амортизаційних відрахувань устаткування виробничого призначення

Продовження таблиці Д1

Адміністративні витрати	Виходячи з того, що у рамках другого заходу планується реструктуризація штату адміністративного персоналу, даним ефектом враховуватиметься обсяг зекономлених коштів на утримання певних категорій управлінського персоналу. Враховуючи наявні проблеми підприємства (до проведення відповідних заходів), пов'язаних із чисельністю адміністративного штату, реалізація запропонованого заходу дозволить оптимізувати наявний склад з врахуванням потреби в адмініструванні нового напрямку діяльності, який пропонувався у рамках першого заходу. Даний ефект також враховує положення чинного законодавства, викладені у статті 44 Кодексу законів про працю	Розраховується обсяг вивільнених грошових коштів (за рік) пов'язаних із оптимізацією штату адміністративного персоналу за мінусом витрат пов'язаних з виплатою 1 посадового окладу працівникам, що підлягали скороченню, згідно ст.44 КЗпП. Зміни обсягу адміністративних витрат, пов'язаних із введенням нової продукції не передбачається, оскільки проведення заходу з оптимізації штату адміністративного персоналу дозволить у повній мірі забезпечити потреби. пов'язані із адмініструванням нової продукції
Витрати на збут	Включає в себе витрати пов'язані із просуванням та іншими збутовими потребами нового виду продукції, розрахованими у вигляді кошторису маркетингових витрат підприємства на впровадження нового виду продукції	В даному випадку, кількісне значення даного ефекту відповідає розміру кошторисної вартості маркетингових заходів, пов'язаних із впровадженням нової продукції

Джерело: авторська розробка

Розрахунок ефекту зміни чистого доходу від реалізації, представлено у таблиці Д2.

Д2 – Розрахунок ефекту зміни чистого доходу

Асортиментна позиція Показник	Ціна без ПДВ, грн./шт. (1 пачка, 300гр.,6 штук)	Обсяг виробленої продукції, шт.	Ефект зміни чистого доходу за рахунок впровадження даного виду продукції, грн.
Кекс солодовий	28,76	30492	877097,29
Кекс кунжутний	28,28	30492	862376,751
Кекс з фейхоа та клиновим сиропом	38,84	6098	236848,834
Кекс конопляний	30,86	18295	564623,048
Кекс кокосовий	28,50	36591	1042885,05
Всього, грн.			3583830,97

Джерело: складено автором на основі розрахунків

Розрахунок ефекту зміни собівартості реалізованої продукції, представлено у таблиці Д3.

Таблиця ДЗ – Розрахунок ефекту зміни собівартості реалізованої продукції

Статті витрат, які складають собівартість нових видів продукції	Кекс солодовий	Кекс кунжутний	Кекс з фейхоа та клиновим сиропом	Кекс конопляний	Кекс кокосовий	Зведений показник рівня витрат за відповідною статтею
Сировина та матеріали	272852,24	260051,77	107987,30	197071,93	319022,51	1156985,74
Електроенергія на технологічні цілі	59374,72	59374,72	11874,94	35624,83	71249,67	237498,89
Фонд оплати праці виробничого персоналу	76500,00	76500,00	15300,00	45900,00	91800,00	306000,00
Відрахування на фонд оплати праці виробничого персоналу	16830,00	16830,00	3366,00	10098,00	20196,00	67320,00
Витрати на утримання та експлуатацію обладнання	55632,00	55632,00	11126,40	33379,20	66758,40	222528,00
Водопостачання та водовідведення	407,93	407,93	81,59	244,76	489,51	1631,70
Амортизація устаткування виробничого призначення	43867,43	43867,43	8773,49	26320,46	52640,92	175469,72
Всього, грн.						2167434,05 3

Джерело: складено автором на основі розрахунків

В результаті провадження заходів з оптимізації штату адміністративного персоналу вдалося досягти економії у розмірі 797,01, при цьому, згідно положень чинного законодавства у сфері регулювання трудових відносин, працівникам буде виплачено 141,7 тис. грн. та здійснено нарахування на відповідну виплату у розмірі 31,2 тис. грн., що у сумі склало 172,9 тис. грн.

Кошторисна вартість маркетингових заходів становить 753,98 тис. грн., що і зумовлює появу відповідного ефекту збільшення витрат на збут у плановому періоді.